

DEĞER

AYLIK KÜLTÜR VE YAŞAM DERGİSİ

SAYI: 147

MART 2026

VATANSEVERLİK

18 MART

BİR DESTANDIR
ÇANAKKALE

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Yayınıdır

[f ctedegerdergisi](#)

[cte.adalet.gov.tr](#)

8 MART

DÜNYA KADINLAR GÜNÜ

Kutlu Olsun

DEGER

SAHİBİ

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Adına

Çelebi YILMAZ

Genel Müdür

YAYIN KURULU**Hasan AKCEVİZ**

Genel Müdür Yardımcısı

Yayın Kurulu Başkanı

Alperen ÖZTÜRK

Kurumsal İletişim

Daire Başkanı

Hakan ERDEM

Yazı İşleri Müdürü - Editör

Murat Ali KIRBIYIK

Redaktör

GRAFİK TASARIM & MİZANPAJ

Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı

Yayın İşleri Bürosu

Ümit ÇETİNER - Memur**YAZARLAR**

Abdullah KAYA - Baycan ALTINGÜN - Dr. Burçin İŞİM
Bünyamin ÖRNEK - Celal CEYLAN - Dilek DEREBAŞI
Dursun MÜLAZIMOĞLU - Ersin KAYA - Eylem YILDIRIMÇAKAR
Ferhat ÇELİKİKER - İsmail EVCİN - Kamil KIRATLI
Muhammed Emin Geylani - Nevriye TOSUN - Ömer Faruk ERDOĞAN
Özlem YILDIRIM - Reyhan ÖZTÜRK - Seda Nur ALTAN
Samet YURTTAŞ - Siddika AKMAN - Şakir ÖZALP
Şirin Ceren GÖMLEKSİZ - Tuba ELİBOL

REDAKTÖRLER

Ayşe GÖKCE - Celal CEYLAN - Mehmet Kemal YILDIZ

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER - Hayri TURHAL - Halil İbrahim GÜNEŞ

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Agah Efendi Caddesi
No:12/1 Altındağ/ANKARA
Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67
Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91
e-posta: ctedeger@gmail.com

BASKI

Ankara Açık ÇİK Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz/Ankara
Tel: (0312) 278 76 10
Faks: (0312) 278 25 68

MATBAA - BASKI ŞEFİ

Zafer KARAKAYA

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

BASIM TARİHİ

01.04.2026

Hakan ERDEM

Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Değerli Okurlar,

Bazı aylar vardır yalnızca takvim yapraklarında yer almaz insanın içine de dokunur. Mart, işte böyle bir aydır. Soğğun içinden süzülen ilk bahar işareti gibi insana hem geçmişini hatırlatır hem de geleceğine dair sessiz ama güçlü bir çağrıda bulunur. Bir yanda Ramazan'ın gönlü arındıran iklimi bir yanda Çanakkale'nin sarsılmaz iradesi bir yanda kadının hayatı çoğaltan emeği diğer yanda insanı insana yaklaştıran sevgi, sağlık, farkındalık ve iletişim dili... Mart, bütün bu anlamları aynı gökyüzü altında buluşturan özel bir zaman dilimidir.

Ramazan ayı, bu sayımızın ruhunu taşıyan en güçlü iklimlerden biri oldu. Oruçla birlikte kalbimiz, dilimiz, davranışlarımız ve niyetlerimiz de bir muhasebeye çağrılıyor. Modern çağın gürültüsünde insanın kendisini yeniden duyması, sahip olduklarının kıymetini fark etmesi, israfta paylaşım arasındaki çizgiyi yeniden düşünmesi belki de bugün her zamankinden daha büyük bir ihtiyaçtır.

Bu ayki sayımızda ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı Prof. Dr. Abdurrahman Haçkalı ile Ramazan'a özel gerçekleştirdiğimiz röportaja da yer verdik. Ramazan'ın bireysel arınmadan toplumsal sorumluluğa, israftan paylaşım ahlakına, dijital çağda bilgi kirliliğinden gençlerle doğru iletişim diline kadar uzanan pek çok yönünü ele aldığımız bu söyleşi, sayımızın manevi derinliğini besleyen önemli duraklardan biri oldu.

Bu ay aynı zamanda hafızamızın en güçlü duraklarından birine Çanakkale'ye götürüyor bizi. Çanakkale; fedakarlığın, inancın, sabrın ve vatan sevgisinin millet ruhunda nasıl ete kemiğe büründüğünün destanıdır. O destan bize hâlâ şunu fısıldar: Bir toplumu ayakta tutan yalnızca maddi güç değil ortak ideal, ortak vicdan ve ortak sorumluluk duygusudur. Bugün bize düşen bu hafızayı anmakla birlikte onun taşıdığı ahlaki hayatın her alanında yaşatmaktır.

Martın bir başka önemli çağrısı ise kadına bakışımızdadır. Kadın, hayatın kıyısında değil tam merkezindedir. Ailenin sıcaklığında, toplumun vicdanında, emeğin bereketinde ve geleceğin inşasında onun izi vardır. Fakat ne yazık ki çağımız bir yandan kadının başarılarını alkışlarken diğer yandan şiddet, eşitsizlik ve görünmez engellerle bu değeri örselemeye devam etmektedir. Bu sebeple kadınların huzuru, güvenliği ve hakkaniyet içinde var olabilmesi sağlıklı bir toplum düzeninin temel şartlarından biridir. Bir medeniyetin gerçek seviyesi kadına verdiği değerle saklıdır.

Bu sayımızda yer verdiğimiz her başlık aslında aynı hakikatin farklı yüzlerini taşıyor: İnsan, anlaşılacak ister. İnsan, görülmek ister. İnsan, dışlanmadan, örselenmeden, ötekileştirilmeden yaşamak ister. Down sendromlu bireylere dair farkındalık metinlerinden iletişim diline, sağlıklı yaşam önerilerinden toplumsal duyarlılık çağrılarına kadar bütün içeriklerimiz insanı bir etiketin arkasında değil kalbinin ve varlığının bütünlüğü içinde görme çabasının ürünüdür. Çünkü merhamet yalnızca acıyı değil anlamaktır. Ve anlamak çoğu zaman dünyayı değiştiren ilk adımdır.

Mart sayımızı hazırlarken gayemiz okurumuza hissedilecek, düşünülecek ve hayata taşınacak anlamlar bırakmaktır. Dileğimiz odur ki bu sayfalar her okurun kendi iç dünyasında yeni bir pencere açsın ve daha dikkatli bakmaya daha derin hissetmeye ve daha incelikli yaşamaya vesile olsun.

Çünkü değer en çok da insanın insana bakışında ortaya çıkar.

İçindekiler

- ▶ **24**
Denetimli Serbestlik
Denetimli Serbestlik ve Kolektif Onarım
- ▶ **26**
Sağlık
Sağlığımız Ayağımızın Altında
- ▶ **28**
Ayın Önemi
Down Sendromu Bir Kromozomdan Daha Fazlası
- ▶ **30**
Sosyoloji
Kalp Krizi Kostümü Giyen Rahatsızlık Panik Atak
- ▶ **32**
Foto Değer
- ▶ **34**
Gezi
Avrupa'nın Gizli Hazinesi Slovakya
- ▶ **40**
Kültür ve Gelenekler
İnce Ekmek Geleneği Yufka
- ▶ **42**
Müzik
Tarihten Günümüze Şifa Arayışının Sesi
- ▶ **44**
Vefa
Aynı Rüzgarda Savrulan Ortak Kader
- ▶ **46**
Maneviyat
Sen Şehit Oğlusun

05 - Başyazı

06 - Vatanseverlik

Bir Avuç Toprak
Bir Asırlık Vefa

08 - Çanakkale

Çanakkale Ruhunu
Diri Tutmak

10 - Röportaj

Prof. Dr. Abdurrahman
Haçkaloğlu

16 - Aile ve Çocuk

Helikopter Ebeveynlik

19 - Dünya Kadınlar Günü

Kadın Güçtür
Kadın Hayattır

20 - Kadın

8 Mart Dünya Kadınlar Gününde
Anlamlı Bir An

22- Eğitim

Ekinoks ve Metaforik Bir Denge

50 Tarih

Veni Vidi Vici

52 Tarihin Arka Sokağı

18 Mart 1915 Çanakkale

54 Şiir

Çanakkale Geçilmez

55 Şiir

18 Mart Çanakkale Anısına

56 Deprem

1912 Yılı Depremi Edirne Vilayetindeki
Kamu Binaları ve Hapishaneler - 2

58 Araştırma

Dil Nasıl Ortaya Çıktı?

59 90'lar

90'larda Türk Futbolu

60 Spor

Uluslararası Futbol Birliği Kurulu

62 Canlılar Âlemi

Bayrak Kanatlı Çobanaldatan

64 Trafik

Güvenli Trafik İçin İlk Adım: Aday Sürücülük

DEGER

Tecrübe, Sorumluluk ve İnsan Odaklı Vizyon

Merhaba Değerli Okurlar,

Adalet hizmetlerinin en hassas halkalarından birini teşkil eden Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü gibi köklü ve stratejik bir kurumun sorumluluğunu üstlenmiş olmanın onurunu yaşıyorum. Bu önemli göreve adım atarken asırlık kurumsal hafızamızın rehberliğinde, yetişmiş insan kaynağımızın gücüyle ve aziz milletimize hizmet etme iradesi ile kuşanmış bir teşkilatın emanetini devraldığımın bilincindeyim. Temel gayemiz devraldığımız bu kıymetli mirası, hukuk devleti ilkeleri ve insan onuru ekseninde daha ileriye taşımak olacaktır.

Teşkilatımız bünyesinde uzun yıllar farklı kademelerde görev yapmış biri olarak kurumumuzun yapısını, sahanın ihtiyaçlarını, personelimizin beklentilerini ve hizmet alanlarımızın hassasiyetlerini yakından biliyorum. Geçmişten gelen bu birikim, önümüzdeki dönemde atacağımız stratejik adımlar için sağlam bir zemin teşkil edecektir.

Göreve başlarken vizyonumuz nettir: Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzü, sahip olduğu tecrübe ile çağın gerekliliklerini harmanlayan, hizmet standartları yüksek ve infaz sisteminde insan odaklı yaklaşımı mühür haline getirmiş bir yapıya kavuşturmak. İnfaz hizmetleri, güvenlik boyutunun yanı sıra eğitim, iyileştirme, rehabilitasyon ve topluma yeniden kazandırma sorumluluğu da taşıyan çok yönlü bir disiplindir. Bu nedenle attığımız her adımda adaleti, hakkaniyeti ve insan onurunu merkeze almak mecburiyetindeyiz.

Kurumumuzun en büyük gücü ülkemizin dört bir yanında fedakârca görev yapan personelimizdir. Mesai arkadaşlarımızın çalışma huzurunu korumak, mesleki gelişimlerini desteklemek ve emeğin değer bulduğu bir çalışma iklimini oluşturmak önceliklerimiz arasında yer alacaktır. İstişare kültürünü esas

alan, sahadan gelen sese kulak veren ve çözüm odaklı bir yönetim anlayışıyla hareket etmeye devam edeceğiz.

Bu süreçte eğitim faaliyetleri, dijital dönüşüm ve teknolojik imkanlar kurumsal kapasitemizi artırmada en büyük yardımcımız olacaktır. Uzaktan eğitim sistemleri ve modern öğrenme platformları aracılığıyla personelimizin donanımını güçlendirirken infaz sistemimizde bilimsel metotların etkinliğini artıracaktır. Denetimli Serbestlik hizmetlerinde alternatif infaz yöntemlerini geliştirerek iyileştirme programlarımızı çağdaş normlara uygun şekilde optimize edeceğiz.

Kurumsal gücümüzün önemli unsurlarından biri olan CEKUT, afet ve acil durumlardaki disiplinli duruşuyla toplumsal dayanışmamızın nişanesi olmaya devam edecektir. CEKUT'un teknik ve operasyonel kabiliyetini artırarak kurumumuzun sadece infaz alanında değil toplumsal güven inşasında da etkin rol oynamasını sağlayacağız.

Önümüzdeki dönemde temel şiarımız; kurumsal hafızayı koruyan, insanı merkeze alan, sahayı doğru analiz eden ve geleceği stratejik bir akılla planlayan bir yönetim anlayışı olacaktır. Bu hedeflere yürürken kurumumuzu yakından tanıyan, sorunlarını bilen ve dinamiklerine hâkim olan Adalet Bakanımız Sayın Akın Gürlek'in vizyoner liderliğinin çalışmalarımıza güç katacağına ve bizler için önemli bir motivasyon kaynağı olacağına inanıyorum.

Bu vesileyle fedakârca görev yapan tüm mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyor, çalışmalarımızın teşkilatımız ve ülkemiz adına hayırlı sonuçlar getirmesini temenni ediyorum.

Dursun MÜLAZIMOĞLU
Şube Müdürü
Kahramanmaraş Personel Eğitim Merkezi

Bir Avuç Toprak Bin Asırlık Vefa

Milletleri ayakta tutan ve fertler arasındaki bağı çelikten bir iradeye dönüştüren en yüce ahlâkî değerlerden biri hiç şüphesiz vatan sevgisidir. Vatan; sadece üzerinde nefes aldığımız coğrafi bir alan değil ruhumuzun kök saldığı, ezan sesleriyle yankılanan ve ay yıldızlı bayrağın gölgesinde huzur bulduğumuz mukaddes bir emanettir. Bu mukaddes emaneti ayakta tutan yegâne güç ise toprağın her bir zeresine vatan mührünü vuran şehitlerimizin al kanıdır. Bu sevda sadece kupkuru bir toprak parçasına duyulan bağlılık değil o toprak üzerinde yeşeren insana, tarihe, kültüre ve sarsılmaz bir inanca gösterilen köklü bir vefadır.

Bir infaz ve koruma memuru için vatanseverlik; sadece kapıları kilitlemek, nöbet tutmak değil yasaları adaletle uygulayıp devletin şefkatli ve kararlı yüzü olarak bir insanın yeniden topluma kazandırılmasına vesile olmaktır.

Ecdadın Mirası ve Şanlı Mücadele

Yurt edinmede ve devlet kurmada mahir olan şanlı ecdadımız Anadolu topraklarını canları ve kanlarıyla yoğurarak bizlere vatan kılmışlardır. Asırlarca İslam'ın bayrağını bu topraklarda dalgalandırmış ve vatani canlarından aziz bilmişlerdir. İstiklal Şairimiz Mehmet Âkif Ersoy'un dediği gibi:

“Zannetme ki ecdadın asırlarca uyudu,

Nereden bulacaktın o zaman elde ki yurdu?

Üç kıtada yer yer kanayan izleri şahit,

Dinlenmedi bir gün o büyük şanlı mücahit.”

Bu şuurla bakıldığında vatani sevmek ve korumak atalarımızdan devraldığımız bir vasiyet ve dinimizin bir emridir. Rabbimiz, “Sizinle savaşanlarla Allah yolunda savaşın.” buyurarak hür ve huzur içinde yaşamak için gerektiğinde mücadele etmenin kutsallığına işaret etmiştir. Peygamber Efendimiz (sav) ise vatan nöbetinin kadrini şu sözlerle müjdelemiştir: “Hudut ve vatan muhafazası için bir gün, bir gece nöbet bir ay nafile ibadetten daha hayırlıdır.”

Gündelik Hayattaki Kahramanlık: İslah ve Adalet

Pek çoğumuz vatanseverliği sadece olağanüstü dönemlerde sergilenen bir kahramanlık sanırız. Oysa gerçek vatanseverlik gündelik hayatın ve her mesleğin onurunda gizlidir. Bir infaz ve koruma memuru için vatanseverlik; sadece kapıları kilitlemek, nöbet tutmak değil, yasaları adaletle uygulayıp devletin şefkatli ve kararlı yüzü olarak bir insanın yeniden topluma kazandırılmasına vesile olmaktır.

Bir hükümlü veya tutuklu için vatanseverlik ise hatalardan samimiyetle ders çıkarıp kendini geliştire-

rek memleketine faydalı, erdemli bir birey olma iradesini göstermektir. Dört duvar arasında dahi olsa zihni aydınlatmak, bir kitap okuyarak ufku genişletmek ve derin bir vicdan muhasebesi yapmak bu vatanın geleceğine sunulmuş sessiz ama çok kıymetli bir katkıdır. Zira güçlü bir vatan ancak ıslah olmuş ruhlar ve sağlam karakterli bireyler üzerinde yükselir.

Hülasa; vatanın bekası, bayrağın rüzgârı ve minarelerden yükselen ezan seslerinin kıyamete dek sürmesi ancak birbirimize muhabbetle kenetlenmemiz ve her türlü ayrılığa karşı yekvücut olmamızla mümkündür. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün: “Vatanını en çok seven görevini en iyi yapandır.” sözü sadece bir ilke değil her birimiz için sarsılmaz bir pusula olmalıdır. Unutulmamalıdır ki vatani korumak sadece sınırlarda, ceza infaz kurumlarında nöbet tutmakla değil aynı zamanda onun değerlerini her nefeste adalet ve dürüstlikle yaşatmakla gerçekleşir. İster nizamiyede devletin vakarını temsil edelim ister dört duvar arasında bir kitabın ışığında kendimizi yeniden var edelim hepimiz aynı mukaddes toprağın çocukları aynı büyük vefanın borçlularız.

Vatan, bizler onun değerlerini karakterimizde yaşattığımız sürece yücecek ve payidar kalacaktır.

Samet YURTAŞ
Öğretmen
Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Çanakkale Ruhunu Diri Tutmak

“

Çanakkale, Türk milletinin vatan sevgisini, fedakârlığını ve sarsılmaz inancını tarihe mühürlediği eşsiz bir kahramanlık abidesidir. Sayıca ve silah gücü bakımından üstün ordulara karşı imanla verilen bu mücadele milletimizin bağımsızlık uğruna ölümü bile tebessümle karşılayacak kadar yüce bir ruha sahip olduğunu bütün dünyaya ilan etmiştir.

Bir devletin boyunduruğu altında yaşamaktansa ölmeyi yeğleyen yüce Türk milleti ve kahraman Türk ordusu Çanakkale’de bunu tüm cihana tekrardan ispat etmiştir. Vatan için can vermeye koşarak giden bir milletin nezdinde ölüm, gül bahçeleriyle çepeçevre sarılmış bir mabedde ebediyen kalmak demektir. İşte Türk milleti vatanı için ölmeyi bu şekilde görür ve bu uğurda can vermekten asla çekinmez. Yüce Türk milletinin ve Türk devletlerinin imkansızlıklar içerisinde çok büyük ordulara karşı mücadele ettiği savaşlardan şanlı zaferlerle ayrılmasının altında yatan sır budur. Türk milleti vatanı uğruna imanı ve inancıyla düşman üzerine saldırdığında düşmanın sayısının ya da orduların sahip oldukları teknolojik silahların, mühimmatların ve donanmaların hiçbir önemi yoktur. Çünkü karşınızda vatanına göz diktiğiniz Türk milleti vardır. Malazgirt’te kendi ordusundan kat kat misli bir orduya sahip olan Bizans’a karşı Alparslan, Moğaç’ta tarihin en kısa savaşında Kanuni ve bütün imkânsızlıklara rağmen neredeyse bütün dünya devletlerinin tek vücut halinde üzerimize geldiği Çanakkale...

Bu zaferler, Türk milletinin vatanı uğruna neler yapabileceğinin en bariz örnekleridir ve binlerce şehit kanı ile kazanılmıştır. O yüzden Mehmet Âkif Ersoy İstiklal Marşı’nda şöyle demiştir: “Şüheda fişkırarak toprağı sıksan şüheda.” bu söz Anadolu topraklarının ve Türkiye’nin en güzel tanımıdır.

İman, İnanç ve Azimle Gelen Zafer

Çanakkale Savaşı başladığında İtilaf Devletleri bu savaşın çok fazla sürmeyeceğini ve kısa süre içerisinde sona ereceğini düşünüyordu. İtilaf Devletleri karşılarındaki milleti yalnızca maddi imkânlarına bakarak değerlendiriyorlardı. Karşılarında direnme gücü kalmamış, silahları ve cephaneleri bitme noktasına

gelmiş, dört bir taraftan kuşatılmış ve sayıları gittikçe azalmış bir millet olduğunu düşünüyorlardı. Amaçları bu düşüncelerle Anadolu’yu tamamen işgal ederek savaşı sona erdirmektir. İşte yanıldıkları nokta da burası olmuştur. Türk milleti bütün imkanlarını seferber ederek kadınından çocuğuna, yaşlısından gencine kadar kim varsa cepheye koşmuştur. İmanı ve inancıyla büyük bir zafer elde etmiş, düşmanın bütün hayallerini yerle bir etmiştir. Çanakkale, Türk milletinin geçilmez kalesi olmuştur. Çanakkale Savaşı sadece bir savaştan ibaret değildir. Sömürgeci emperyalistlere karşı bir başkaldırıdır. Türk milletinin bağımsızlığı uğruna göstermiş olduğu azim ve kararlılıktan etkilenen sömürülen milletler emperyalistlere karşı gelmişler ve kendi vatanlarını savunmuşlardır. Bu yönüyle de Türk milleti dünya milletlerine örnek olmuştur.

Bu Toprakları Vatan Yapanlara

Şimdi üzerine ayak bastığımız bu topraklar, milletimizin bu tür savaşlarda göstermiş olduğu üstün kahramanlıklarla vatan toprağı olmuştur. Batılı devletlerin ve emper-

yalistlerin bu topraklar üzerindeki emelleri ve düşmanlıkları hiçbir zaman son bulmamıştır ve kıyama kadar da son bulmayacaktır. Bu nedenle üzerinde yaşamış olduğumuz topraklara ve milletimizin göstermiş olduğu fedakârlıklara karşı her zaman duyarlı olmalı ve bu zaferlerimizi unutmamalıyız. Çanakkale ruhunu diri tutarak ortak bir hafıza oluşturmalıyız. Gelecek nesillerimize daha küçük yaşlarda vatan sevgisini aşılamalı, şanlı tarihimizi her fırsatta anlatarak onlarda tarih bilinci oluşturmalıyız. Bu sayede milli değerlerine ve vatanına bağlı, tarihini bilen gelecek nesiller oluşturabiliriz. Çünkü milletlerin geleceklerini inşa etmeleri, kendi kimliklerini korumaları ve bağımsız olarak yaşamaları buna bağlıdır. Bu vatan topraklarında yaşayan herkes bu bilinçle hareket etmelidir. Bu toprakları bize vatan kılan şehitlerimize saygı ve rahmetle...

Kaynak: Çanakkale Mahşeri, Mehmet Niyazi

Hakan ERDEM

Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü
Fotoğraf: Ömer Faruk ERDOĞAN

Prof. Dr. Abdurrahman Haçkalı: Ramazan: Bilinç Otokontrol ve Muhasebe Ayı

Oruçla birlikte tüm davranışlarda bir “kontrol” çağrısı yapan Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı Abdurrahman Haçkalı, Ramazan ayını insanı daha dikkatli olmaya davet eden bir eğitim süreci olarak tarif ediyor. Ramazan ayına özel yaptığımız röportajda Haçkalı; dijital çağda dinî bilgi kirliliğinden gençlerle iletişim diline, iftar sofralarında israf-paylaşım dengesinden ceza infaz kurumlarında manevi rehberliğin umudu nasıl büyüüttüğüne kadar pek çok başlıkta çarpıcı değerlendirmelerde bulunuyor.

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Bendeniz Prof. Dr. Abdurrahman Haçkalı. 2020 yılından itibaren Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı olarak görev yapmaktayım. Daha önce Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde görev yaptım. Giresun Üniversitesi İslami İlimler Fakültesinin kurucu dekanlığını yaptım. Samsun 19 Mayıs Üniversitesi lisans ve doktora programlarını orada tamamladım. Yaklaşık iki buçuk yıl Kırgızistan Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde görev yaptım. Elimizden geldiğince yaklaşık 6 yıldır da Din İşleri Başkanlığında Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı görevini sürdürmekteyim.

Din İşleri Yüksek Kurulu tam anlamıyla hangi alanda bir temsil yönetimi yapıyor?

Din İşleri Yüksek Kurulumuzun temel görevi ya da görevlerinin başında toplumu doğru dini bilgiyle buluşturmak, güncel meselelere dair fetvalar vermek, halkımızın Diyanet İşleri Başkanlığına yönlendirdiği soruları cevaplandırmak geliyor. Temel ana görevi sahih dini bilgi doğrultusunda halkımızın dini bilgi ihtiyacını karşılamak ve bu konuda ilmi toplantılar düzenlemek, bu konuda projeler yapmak, bu konuda kitaplar yayımlamak gibi görevlerdir.

Toplumsal dini oluşumların sosyolojik açıdan incelenmesi, dini açıdan incelenmesi gibi çalışmalara

rımız da var. Toplumumuzun fetva ihtiyacını ise birkaç farklı yolla karşılıyoruz. Bunlardan bir tanesi halkımızın bize yazılı olarak sorduğu sorular. İnternet üzerinden bizim sayfamıza T.C. kimlik numaralarıyla girip sordukları sorulara biz yazılı olarak cevap veriyoruz. Yılda yaklaşık kırk bin civarında soru cevaplıyoruz bu şekilde. Vatandaşlarımızın herhangi bir konuda dini sorularını cevaplıyoruz.

Alo 190 "Diyanet Fetva" hattımız var. Telefon fetva hizmeti bu. Hamdolsun bugün geldiğimiz nokta itibarıyla günde altı bin soruya cevap veriyoruz. Bu Ramazan ayında yaklaşık yirmi bine yaklaşıyor. Dolayısıyla yıllık bir buçuk milyon ile iki milyon soruya telefonla fetva vaizlerimiz üzerinden Türkiye çapında cevap veriyoruz. Alo 190'ı tuşladıklarında vatandaşlarımız oradaki fetva vaizi hocamız gerekli cevabı onlara veriyor. Kendisi cevabı veremiyorsa kurulumuz uzmanlarından cevap alıp vatandaşa tekrar dönüp cevabını iletiyor. Fetva vaizimiz soru soran vatandaşla görüşürken aynı anda kurulumuzdaki uzman ile de görüşebiliyor ve oradan bilgi alabiliyor. Ülkemizde "Hangi konularda hangi bölgelerde hangi yaş aralığında hangi cinsiyette hangi sorular

geliyor?" şeklinde artık istatistiksel bilgiyi de elde edebiliyoruz. Dolayısıyla toplumsal ihtiyaçları karşılama noktasında fetva hizmetimiz önemli.

Bizim fetva hizmetimizin diğer bir boyutu da televizyon ve radyo yayınları. Diyanet TV'de haftada 5 gün akşam saatlerinde "Diyanete Soralım" programımız var. O programda bizim Din İşleri Yüksek Kurulu üye ve uzmanlarımız görev yapıyorlar. Bizim kurulumuza ait bir programdır.

Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü-tutuklulardan size sorular geliyor mu?

En sık mektup yoluyla bize ulaşanlar ceza infaz kurumundaki kardeşlerimiz. Biz onların mektuplarına da cevaplar veriyoruz. Ayrıca ceza infaz kurumunda görev yapan vaizlerimiz de sorularını bizzat orada cevaplıyorlar.

Dijital mecralarda dinî bilgi kirliliği artıyor. Dini açıdan "doğru

bilgiye ulaşma" ilkeleri sizce nelerdir?

Aslında dijital dünyanın en önemli problemi budur. Çünkü kolay ulaşılabilir, kolay erişilebilir. Ama oraya yüklenen bilgiler de kolay yüklenebilir. Denetimsiz bir alan, çok ciddi anlamda denetimsiz bir alan. Bu açıdan medya okuryazarlığının önemi büyük aslında. Gerek dini bilgi gerekse diğer bilgiler açısından güvenilir olmak esastır. Yani herhangi bir kişiyle ilgili bilgi de böyledir. Dini bilgi doğal olarak en önemli bilgidir. Çünkü ona göre amel ediyorsunuz, ona göre inanıyorsunuz, ibadetlerinizi ona göre düzenliyorsunuz. Bu bilginin dijital dünyada bu kadar hızlı yayılması aynı zamanda hızlı tüketilmesi anlamına da geliyor. Bu nedenle bu hızlı tüketmenin mutlaka kuralları olması gerekiyor. Birincisi, bilgi aldığımız kaynağın güvenilirliğini sorgulamanız gerekiyor. İlim ehli bir kişiden mi bilgi alıyoruz yoksa bu anonim bir hesap mı, genele hitap eden bir hesap mı, konunun uzmanı mı yoksa popüler içerik üreticisi mi? Bu başvurduğumuz yer kurumsal mı, ilmi geleneğe sahip mi yoksa bir siteden mi alıyoruz? Dolayısıyla kimden bilgi aldığımız önemlidir.

Bir de sosyal medyada her türlü bilgi var. Bir konuyla ilgili yüz farklı bilgi bulabilirsiniz.

Belki 5-10 tane farklı hadis bulabilirsiniz. Parçacı yaklaşmamak lazım burada. Yani bir mesele ile ilgili değerlendirme yapabilmek için o mesele ile ilgili ayet-i kerimelerin tamamını, hadisi şeriflerin tamamını, müçtehid imamların içtihatlarını, İslam'ın genel külli kaidelerini bir arada değerlendirecek bir bilgiye sahip olmak gerekir. Yoksa bir ayet okuyarak hükme varmak ya da bir hadis okuyarak hükme varmak külli bakış, konuya bütüncül bakış olmadan insanı yanlış sonuçlara götürebilir. Bu dijital dünyanın tehlikelerinden birisidir. Çünkü tek tek sunar bilgiyi. Toplu bir değerlendirme yapmaz orada. Bu nedenle biz ilim ehli değilsek kendimiz içtihat etmeye kalkmamalıyız. Kendimiz karar vermektense bu işin ehli insanların kararlarına riayet etmeli, güvenli limanlara demir atmalıyız.

Gençlere yönelik din hizmetlerinde dil ve yöntem nasıl geliştiriliyor? Nasihatle rehberlik farkını burada nasıl ayırabilir gençler?

Tabii değişim insanlığın ortak prensibi. Kültür değişiyor, örf ve âdet değişiyor, globalleşme dediğimiz şeyden dolayı pek çok şey değişiyor. Gençler biraz daha özgürlük ve benzeri kavramların öne çıkması hasebiyle başkalarının onun adına karar vermesini çok doğru bulmuyorlar. Yani sen bana rehberlik

et, kararı ben vereyim noktasındalar. Hem bireycilik anlayışı hem hiyerarşi anlayışı. Çünkü kişi kendi kimliğini kendi kurmak, kendisi olmak istiyor. Kendi kimliğini kendi geliştirmek istiyor, kararını kendi vermek istiyor. Dolayısıyla nasihat tarzından ziyade bilgilendirici, rehberlik verici, sorular soran, alternatifler sunan bir din hizmeti ortaya koymak gerekiyor. Kararı gence bırakmak gerekiyor. Kur'an-ı Kerim'in de, sünnetin de aslında usulü budur. Kur'an-ı Kerim, insanlara sürekli emirler yağdıran bir kitap değildir. Kur'an-ı Kerim daha çok insanlara ne der? Yere göğe bakmazlar mı, kendilerine bakmazlar mı, düşünmezler mi, akletmezler mi? Sürekli insanın kendisini özne olmaya sevk eder Kur'an-ı Kerim. Başkasının dediğini yapmaktan ziyade sen bir bak bu yerler gökler kendi kendine mi ayakta duruyor? Bu düzeni bir kuran yok mu? Nasıl oldu bu işler? Yani gecenin gündüzün art arda gelişini, her şeyin çift olarak yaratılışını, devenin yaratılışından sineğin yaratılışına kadar yıldızlardan rüzgârlara kadar pek çok şeyi Kur'an-ı Kerim insana sunar. Niye sunar? İnsan kendisi baksın diye sunar. Yani her şeyi emreden, her şeyi söyleyen bir yapıdan ziyade insanın dikkatini çeken bir kitaptır Kur'an-ı Kerim. Dikkatini çeker. Düşün yani aklet ve karar ver noktasındadır. Onun için aslında

Kur'an-ı Kerim'in ve dinimizin temel önerisi de budur. Şu da önemlidir. Nasihat etmekten ziyade rol model görmek ister, örneklik görmek ister. Bu husus da önemlidir. Onun için gençlerimiz bizden kendilerine doğruluk, dürüstlük, çalışkanlık, dindarlık noktasında örnek olmamızı bekliyor.

Peki Ramazan ayını bir değer ve ahiret eğitimi olarak okursak Ramazan ayı en çok hangi davranışlarımızı düşünmeye sevk eder?

Ramazan ayı aslında baştan sona bir eğitim sürecidir, eğitim dönemidir. Kampa girmek gibidir Ramazan ayı. Ramazan Necip Fazıl'ın Destan şiirinde söylediği gibi "Durun kalabalıklar, bu cadde çıkmaz sokak. Haykırsam, kollarımı makas gibi açarak: Durun, durun, bir dünya iniyor tepemizden." diyor ya insanlara dur diyen bir vakittir. Dur ve bilinçli ol, şuurulu ol, farkında ol diyen bir zaman. Onun için Ramazan öncelikle bilinçli

“

Din İşleri Yüksek Kurulumuzun temel görevi ya da görevlerinin başında toplumu sahil ve doğru dini bilgiyle buluşturmak, güncel meselelere dair fetvalar vermek, halkımızın Diyanet İşleri Başkanlığına yönlendirdiği soruları cevaplandırmak geliyor.

olma, farkında olma ve otokontrol noktasında insanı sahaya çağırır. Yani gündüz akşama kadar yemek yemeyebilirsiniz. Herhangi bir günde yemek yemeyebilirsiniz, su içmeyebilirsiniz. Ramazan bunu bilinçli yaptırıyor. Sahur vaktinden itibaren akşam güneş batana kadar bu bilinci size işletiyor ve o noktada davranışlarınızı kontrol etmenizi de istiyor. Sadece yemek içmek değil. Bir kere en doğal ihtiyacımız yemek ve içmek. Bununla yaşıyoruz çünkü. Bu bizim temel ihtiyacımız. Bunu kontrol ettirdiği gibi Peygamber Efendimiz'in dikkat çektiği bir husus daha var. Hani yalanı, günahı ve benzeri şeyleri terk etmeden akşama kadar aç kalmış olursunuz sadece. Yani diğer davranışlarınıza da dikkat etmeniz lazım. Orucunun kaliteli, verimli, güzel ve sahih olması için. Dolayısıyla sadece yeme içme noktasında değil konuşma noktasında, davranma noktasında, bakma noktasında, dinleme noktasında insan bir otokontrol zamanına girer. Bilinçli davranma zamanına girer. Dolayısıyla insanlığın böyle hayatın akışı içerisinde kendini kaptırmış giden insanı biraz daha dikkatli olmaya çağırır. Bir aylık bir kampa alır insanı. Aynı zamanda Ramazan bize derin bir muhasebe yapma imkânı da sunar. Hem gecesiyle hem gündüzüyle ibadet ederek yoğun bir ay olduğu için mutlaka kendi içimize döneriz, kalbimize döneriz.

Ramazan'da iftar sofralarında israfa kaçıldığını da görüyoruz. Böyle düşündüğümüzde israfla mücadelede dini hassasiyeti toplumsal alışkanlığa nasıl dönüştürebiliriz?

İsraf insanlığın temel bir problemidir. Varlık arttıkça israf artar. Mademki Ramazan ayı bir ibadet ayıdır, israf da malum günah bir davranıştır. Yani ibadetle günah yan yana olmaz Ramazan ayında özellikle. Özellikle iftarlarımızda israfı daha çok görüyoruz, sofralarımızda görüyoruz bu israfı. Özellikle

toplu iftarlarda. Bu bir ikramdır, bu Allah'ın hoşuna gidecek bir davranıştır.

Cenab-ı Hakk'ın en çok hoşuna giden davranışların başında insanların birbirine yardım etmesi geliyor. Açların doyurulması, fakirlerin giydirilmesi ve benzeri. Bunu yaparken bunu gösterişe dökmek lazım. İbadet gösteriş için olmaz. İbadet samimiyetle, ihlasla olur. Dolayısıyla ihtiyacı aşacak şekilde değil o iftarı toplumsal bir dayanışmaya dönüştürecek şekilde düşünmek gerekir.

İsraf, çocukluktan itibaren verilmesi gereken bir eğitimidir. Ben parasını verdim, suyu istediğim kadar akıtabilirim diye düşünemiyoruz, düşünemeyiz. Parasını verdim, peçeteyi istediğim kadar harcayabilirim diye düşünemiyoruz, düşünemeyiz. Çünkü orada tükettiğin su insanlığın ortak mülküdür, hepimizindir. Bütün insanlığın ortak malıdır. Ağaclar bütün insanlığın ortak malıdır. Yani ben parasını verdim istediğim gibi tüketebilirim anlayışı son derece yanlış bir anlayıştır. Günümüzde Ramazan'da ya da Ramazan dışında insanlar özellikle otellerde ve benzeri yerlerde, para verdikleri yerlerde biraz daha bilinçsiz ve şuursuzca davranabiliyorlar. Yani orada israf edilen şey sadece kişinin kendi malı

mülkü değildir. Dolayısıyla israfa böyle bakmak lazım. İsfraf konusunda bakın, "Yiyiniz, içiniz ama israf etmeyiniz." der Kur'an-ı Kerim. Onun için israf konusunda toplumsal bir farkındalık oluşturmak noktasında da Ramazan bir fırsattır.

Evet hocam, bir de bunun hüküm tutuklu boyutunu düşündüğümüzde sizce hükümlü tutuklular Ramazan'ı en doğru şekilde hangi 3 başlıkta değerlendirmelidir?

Şimdi Peygamber Efendimiz Ramazan hakkında şöyle buyuruyor: "Bu ayın başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennemden kurtuluşur." buna göre birinci başlığımız ümit ve umuttur. Yani yeni bir başlangıç için hayatımızın geçmişini düşünerek, geleceğin muhasebesini yaparak ümitli olmaktır. Hani deyim yerindeyse yeni bir doğuş zamanıdır. Sadece hükümlü kardeşlerimiz için değil hepimiz için. Yani onlar belki duvarlara mahkûm ama biz de birtakım düşüncelere mahkûmuz dışarıda. Yaşama tarzına mahkûmuz. Yani sabahtan kalkacağız, şuraya gideceğiz buraya gideceğiz. Yani mahkûm bir hayatımız var hepimizin neredeyse. Modern hayat bütün insanları mahkûm ediyor farkında olmadan. Dolayısıyla insanın en çok ihtiyaç duyduğu şey Cenab-ı Hakk'ın rahmetidir. Dolayısıyla burada tövbe kapısının

açık olduğunu bilmemiz gerekir. Ve Cenab-ı Hakk'ın rahmetinin her şeyden büyük olduğunu, umutsuzluğun Müslüman'a yakışmadığını ve Allah'tan ümit kesmenin, haşa umutsuz olmanın Allah'a karşı ciddi bir kötü düşünce olduğunu unutmamak lazımdır. Bu hükümlü kardeşlerimiz için de geçerlidir. İkincisi, insanı düşünmek gerekir Ramazan ayında. İnsanın geçmişini var, bu dünyası var bir de geleceği var, ebedi hayatı var. Bu noktada bir tefekkür hâlini kazanmalı, tefekkür hâline girmemiz gerekir. İnsanın hakikati nedir? Biz insanın bedenine insan demiyoruz. İnsanın bedenine ceset diyoruz nihayetinde vefat ettiğinde. İnsanı insan yapan kalbi, manevi tarafın ruhu, ruh yönüdür ve esas olan da budur zaten.

Üçüncüsü, bu ümit ve ümitsizlikle bağlantılı atalarımızın şöyle bir sözü vardır: "İtibar sondadır." derler. Önemli olan bu dünyadan ahirete geçerken ki son hâlimizdir. Yani hayatın pek çok aşaması vardır. O aşamaları herkes farklı şekilde yaşar. Ama sonunda ahirete imanlı, Allah'a inanan, rahmeti uman bir şekilde gitmek önemlidir. Dediğimiz gibi oruç önemlidir. Oruç yalnız tutulur ama Ramazan topluca yaşanır. Yani hükümlü kardeşlerimiz için de kendilerini bir topluma ait hissetme zamanıdır Ramazan. Bu ay aidiyet duygusunu

güçlendirir. Hem ailelerine aidiyetlerini hem bu topluma Müslüman toplumunun bir parçası olma hususunda aidiyetlerini güçlendirir. O noktayı da vurgulamak gerekir.

Hükümlülerdeki manevi rehberlik olgusu, hükümlülerdeki umutsuzluk ve değersizlik hissini azaltmada nasıl bir rol üstleniyor?

Ceza infaz kurumlarında vaizlerimiz hükümlü kardeşlerimize ciddi bir destek. Ramazan ayı nasıl ki ümit ayıdır dedik, umut ayıdır dedik. Aslında inançlı insan için ümit ve umut Ramazan'a mahsus bir şey değildir. İnsan ümidiyle ve umuduyla yaşar. Bizim ümidimiz ve umudumuz gerçekte ebedi hayattır, cennettir yani. Ümitlerimiz ve umutlarımız dünyayla sınırlı değildir. Onun için insanın bu dünyadaki ve ahiretteki hayatını dikkate aldığımızda manevi rehberlerimizin onlara ciddi anlamda geleceğe umutla bakmaları noktasında rehberlik ettiklerini görüyoruz. Yani umutsuzluk hastalığına bir çare olurlar.

Tabii insanız zaman zaman hepimiz dışarıda da olsak hükümlü de olsak kendimizi değersiz hissettiğimiz zamanlar olur ama aslında öyle değildir. İnsan dünyada psikolojik ya da sosyolojik açıdan zaman zaman değersiz hissedebilir ama ana yola

geldiğinde ana yol değerli olduğu hususudur. Bu konuda da ona ciddi anlamda manevi danışmanlarımız yardımcı olurlar.

İnsanı anlamlandırmadan bahsettik. Dünyayı anlamlandırma, ebedi hayatı anlamlandırma noktasında da elbette yardımlarımız oluyor. Hepimiz hata yapıyoruz içeride ya da dışarıda. Hatasız kul yaratmamış Cenab-ı Hak. Yani böyle bir insan yok. Peygamberler de dahil olmak üzere. Dolayısıyla hatalarımızla doğru bir şekilde yüzleşme noktasında da manevi rehberlerimiz ciddi bir katkıda bulunuyorlar. Biz dışarıda camilerimizden, din adamlarımızdan, hocalarımızdan alıyoruz bu hizmeti. Onlar da orada manevi rehberlerimizden alıyoruz.

“

**İsraf insanlığın temel bir problemi-
dir. Varlık arttıkça israf artar. Madem
ki Ramazan ayı bir ibadet ayıdır,
israf da malum günah bir davranış-
tır. Yani ibadetle günah yan yana
olmaz Ramazan ayında. Özellikle
iftarlarımızda israfı daha çok görüyo-
ruz, sofralarımızda görüyoruz bu israfı.**

Hocam Kadir Gecesi'nin bin aydan hayırlı oluşunu hangi ana fikirlerle aktarmak istersiniz?

Cenab-ı Hak niçin ona bin aydan hayırlıdır diyor değil mi? Aslında bir noktaya dikkat çekiyor. Bizim kültürümüzde çok önemli bir kavram var. Bereket kavramı, bereket ne demek? Bize az gibi gelen bir şeyle çok iş başarmak. Yani bir şeyin faydasının çok fazla olması hayrının çok fazla olması demektir. Bazen elinizde çok fazla imkan olur ama onunla fazla bir kazanım elde edemezsiniz ama az bir şeyle çok fazla nimet elde edebilirsiniz. Demek ki Kadir Gecesi'nde gerçekleşen hadise bin ayda gerçekleşecek hadiseler kadar kıymetli. Bin ay kadar değerli bir zaman haline getiriyor, Kadir Gecesi'ni bereketlendiriyor. Kadir Gecesi'nin özelliği tabii Kur'an-ı Kerim'in inmesi. Yani birincisi bereket kavramıyla bir düşünmek lazım. Bakın zaman nasıl bereketleniyor? Kur'an-ı Kerim'in inmesiyle bereketleniyor tabii. Kur'an-ı Kerim'in inmesi bizim için hidayet demek. Yani insanın varlık amacına insanı götüren şey doğru yol üzerinde olmasıdır, hidayet üzerinde olmasıdır. Yanlış bir yol üzerinde oldu mu insan perişan, mahvolmuş ebedi hayatı kaybetmiş anlamına gelir. Dolayısıyla bizim için en değerli şey hidayet üzere doğru yol üzere olmaktır. Diğer

şeyler bundan sonra gelir her zaman. O açıdan bereketi düşünmek lazım. Cenab-ı Hak'ın bize hidayetini düşünmek lazım. Yani rehberliğini düşünmek lazım.

Doğru inanç, doğru ibadet, doğru ahlak, doğru insan. Yani olmamız gerekeni Allah bize bildiriyor. Yani namaz kılın dediğinde aslında su için demek gibidir bu. Su niye içeriz? Su bizim zaruri ihtiyacımızdır. Namaz da bizim zaruri ihtiyacımızdır. O ruhumuzun ihtiyacıdır. Oruç ruhumuzun ihtiyacıdır. Diğer şeyler de öyle. Dolayısıyla bu konuda bize rehberlik ediyor. Bütün bunlara bağlı olarak şunu biliyoruz ki Cenab-ı Hak insanı yarattı ama insanı yüzüstü bırakmadı. Kitaplar gönderdi, peygamberler gönderdi. İşte o doğrusu tarih sırat-ı müstakimi göstermesi açısından Kadir Gecesi kıymetli. O kıymeti ona kazandıran Kur'an-ı Kerim'in nüzulu, hidayet rehberi olması ama biz o geceyi ihya ettiğimizde bin ayı ihya etmiş gibi istifade etmiş oluyoruz.

Dergimiz değerler eğitimi uygulayan, değer odaklı bir yayı. Kültürel ve bilgisel açığı giderme ve iyileştirme amaçlı yayınlanıyor. Dergimizle ilgili düşünceleriniz nelerdir?

İnsanlığın son 200-300 yıldır kayıp hazinesi insandır. İnsan, kendisini

kaybetmiştir. Yani sadece maddeye indirgeyerek sadece biyolojik bir canlı olduğunu varsayarak insanı kaybetmiştir. İnsan anlamsızlaşmıştır, insan değersizleşmiştir. Bütün dünyanın düzeninde gerek iktisadi düzenler açısından bakın gerek felsefi düzenleri açısından bakın. İnançların zayıfladığı zamanları yaşadık geçtiğimiz 200-300 yıl boyunca. Tekrar inançların kuvvetlendirdiği zamanlara doğru geldik hamdolsun. Bu gibi çalışmalar varlığın anlamını insana öğretir. İnsanın kendi anlamını insana öğretir. Bu açıdan önemlidir. İnsan değerleriyle insandır. Kur'an-ı Kerim'de de belirtildiği gibi: "Biz insanı en güzel değerlerle en güzel ahlaki özelliklerle yarattık." ama bu ahlaki özelliklerin zıttına da sahip. Yani iyi özelliklere sahip olduğu gibi kötü özelliklere de sahip insan-öğlü. Bütün bunların noktasında insanlığın rehberlere ihtiyacı var, okumaya ihtiyacı var, yol gösterenlere ihtiyacı var. Değer dergisi gibi çalışmalar insanın kendini bilmesi, kendini anlaması, kendini tanıması noktasında önemli bir katkı sunuyor. Tabii ikinci katkısı insanlar arası ilişkilere, toplumsal düzene yansıyor. Yani ciddi sağlık, sağlıklı bir toplumsal yapıya ulaşma noktasında da ciddi hizmetleri yerine getirdiğini düşünüyorum böyle çalışmaların.

Son olarak hükümlü tutuklu okurlarımıza Ramazan için tek cümle çağrınız olsa ne söylemek isterdiniz?

Ramazan Allah'ın umut kapısıdır, Allah'ın açtığı rahmet kapısıdır. İnsan geçmişinde ne yaparsa yaparsın Cenab-ı Hak insanın yüzüne hiçbir zaman o kapıyı kapatmıyor. Kapanmayan bir kapıdır rahmet kapısı. İnsanlar bunu bilmeli. Kendilerini bundan sonraki hayatlar için elinden geldiğince hazırlamalı. Bundan sonra hata yapmasınlar demiyorum, hata yapmayacaklar da demiyorum. Ama elimizden geldiğince rahmet kapısının rahmetinden faydalanma noktasında olmak lazım.

Özlem YILDIRIM •
Sosyal Çalışmacı
Kırşehir 2 No.lu Açık Ceza İnfaz Kurumu

“Mükemmel değil, merhametli çocuklar yetiştirin. Karıncaları erzmeyen, ağaç dallarını kırmayan, çiçekleri erip geçmeyen, sevgiyi hissetmeyi ve hissettirmeyi bilen çocuklar.”

Doğan Cüceloğlu

Helikopter Ebeveynlik

Ebeveynler, kişilerin toplumun bir parçası olmaları konusunda en büyük role sahiptir. Bu nedenle bireylerin kimlik oluşumu sonucunda kendilerini topluma ne kadar ait hissedecekleri ebeveynlerinin kendilerine yönelik davranış ve tutumlarıyla yakından alakalıdır. Çünkü her bireyin kişilik gelişimi çocukluk döneminde temel almaktadır. Annenin ve babanın çocuğun fiziksel, duygusal, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişimi için sağladığı ortam ile çocuk yetiştirmeyle ilişkili tutum ve davranışlarına “ebeveynlik” denir.

Helikopter Ebeveynlik Kavramı

Helikopter ebeveyn kavramı ilk olarak Ginnott (1969) tarafından Ebeveynler ve Gençler

adlı kitabında kullanılmıştır. Bir annenin bir helikopter gibi çocuğunun etraflarında dört döndüğünü söylemesinden esinlenilerek ortaya çıkan kavram 2011 yılında bilimsel literatüre girmiştir.

Helikopter ebeveynlik; çocuklarıyla aşırı derecede ilgili olan, çocuk odaklı yaşayan, çocuğu için planlar yapan, çocuklarına fazlaca yardım eden, onların yerine program yapan, yöneten ve müdahale eden ve mükemmeliyetçi olan anne - babanın tutumlarını ifade eden kavramdır.

Helikopter ebeveyn tutumu çocukların çok küçük yaşlarında kendini göstermeye başlar. Yürüme çağında sürekli çocuğu gölge gibi takip etme, davranışlarını ve oyunlarını

yönlendirme şeklinde gözlenen tutum; okul çağında çocuğun arkadaş ve aktivitelerini belirleme, ev ödevi ve okul projeleri için orantısız yardım sağlama şekilleriyle kendini belli edebilir. Çocuğunun öğrenim göreceği üniversiteye ve bölüme karar vermek, evleneceği kişinin kim olacağı konusunda belirleyici olmak, evlendikten sonra yaşayacağı yer ve eş ilişkileri ile ilgili müdahaleler bireylerin ileriki yaşlarında da etkisini devam ettirmektedir.

Helikopter Ebeveynlik Neden Olur?

Ebeveynler için çocukları çok kıymetlidir. Bu nedenle çoğu zaman onlar hakkında endişeli davranırlar. Bununla birlikte helikopter ebeveynler, çocukları

güvende olsa bile tedirgin olma eğilimi gösterirler. Anne ve babalar çocuklarını gelebilecek herhangi bir zarardan, hayal kırıklığından veya başarısızlıktan korumak isterler. Ancak bu davranış ve düşüncelerinin tek nedeni aslında onlara zarar gelmesini engelleme arzusu değildir. Bazı ebeveynler kendi çocukluk dönemlerinde yaşadıkları ihmal, yoksunluk ya da duygusal eksiklikleri telafi etme amacıyla çocuklarının yaşamlarına gereğinden fazla müdahil olabilmektedir. Bu ebeveynler, çocuklarının herhangi bir zorlukla karşılaşmasını istememekte maddi ve manevi her ihtiyacı eksiksiz karşılama çabası içinde aşırı koruyucu ve kontrolcü tutumlar sergileyebilmektedir. Yardım etme isteği çoğu zaman iyi niyetli olsa da çocuğun bağımsızlık ve öz yeterlik becerilerinin gelişimini sınırlayabilmektedir. Bununla birlikte aile, arkadaş çevresi, kültürel beklentiler ve sosyal medya gibi toplumsal etkenler de ebeveynlerin kaygı düzeyini artırarak helikopter ebeveynlik tutumlarını pekiştirebilmektedir. “İyi ebeveynlik” algısının dışsal beklentilerle şekillenmesi ebeveynlerin çocuklarını sürekli denetleme ve yönlendirme eğilimini güçlendirmektedir. Bu durum ebeveynlerin kendi kaygılarını çocuk üzerinden yönetmelerine yol açabilmektedir.

Helikopter Ebeveyn Özellikleri Nelerdir?

Helikopter ebeveynler çocuklarının kendi başlarına karar vermelerine izin vermekte büyük sorun yaşarlar. Sıklıkla onların kişisel alanlarına müdahale ederler ve bu durumda hiçbir sorun görmezler. Helikopter ebeveynler çocuklarının bağımsız olmasına asla izin vermezler.

- Onların başarısız olması konusunda yoğun endişe duyarlar.
- Çocuklarının hayatını ilgilendiren konularda onlara sormadan kararlar alırlar.

• Çocuklarının hata yapmalarına izin vermezler. Bunun yerine sürekli onları düzeltirler.

• Çocuk kendi arkadaşlarıyla sorun yaşadığında ebeveyn de buna dahil olur. Çocuğunun arkadaşıyla olan problemini kendisi çözmeye çalışır.

• Çocuklara sorumluluk vermek yerine onların görevlerini kendileri yaparlar. Hatta ev ödevi gibi mutlaka çocuğun yapması gereken görevleri de kendileri üstlenirler.

Çocuklarınıza dikkat etmek istememiz doğal karşılanan bir durumdur. Buna kimse itiraz etmez. Ne kadar özenli olduğunuz yetiştirme tarzınıza ve çocuğun ihtiyacına bağlı olarak değişecektir. Örneğin, çocuğunuzun sosyal medya hesaplarını kontrol etmek veya zaman sınırlaması koymak faydalı olabilir.

Fakat madalyonun bir de diğer yüzü vardır. Her ne kadar çocuklarınızın neler yaptığını dikkat etmeniz önemli ve güzel bir şey olsa da fazla ileriye gittiğimize dair bazı uyarı işaretleri mevcuttur. Bu işaretlerin farkına varmak ve buna bağlı olarak ideal ebeveynlik tutumunun sürdürülmesi önerilmektedir.

Literatürde helikopter ebeveyn tutumu sergileyen anne - babaların beklentileri ve niyetleri iyi olsa da bu tutumun çocuklar üzerine olumsuz etkileri olduğu bildirilmiştir. Helikopter ebeveynlik tutumuyla yetiştirilen çocukların yaşlılarına kıyasla daha yüksek düzeyde depresyon, öfke, anksiyete ve psikosomatik sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Bu çocuklarda ebeveynlerden ayrışma güçlüğü ve buna bağlı bağlanma sorunları sıkça ortaya çıkmaktadır. Yaşamlarına ilişkin karar alma ve seçim yapma becerilerinin de yeterince gelişmediği gözlemlenmektedir. Sürekli korunma altında büyüyen bu çocuklar yaşamın doğal zorluklarıyla karşılaştıklarında baş etme becerileri geliştiremedikleri için yoğun endişe yaşayabilmekte ve

stresle başa çıkma stratejilerinin yeterince kazanılamaması onların alkol ve madde kullanımına yönelimini artırabilmektedir. Bazı araştırmalar, aşırı kontrolcü ve korumacı ebeveynliğin çocukların dünyaya bakış açısını değiştirdiğini göstermektedir. Kimse hakkında fikri olmayan çocuğunuz sergilediğiniz tutum nedeniyle dünyayı korkutucu ve tehlikeli bir yer olarak algılayabilir. Bu da çocuğunuzun duygu ve davranışlarını düzenlemesini zorlaştırabilir. Ayrıca tüm ihtiyaçları ebeveynler tarafından karşılanan çocukların yetişkinlik döneminde çevresindeki kişilerden de benzer düzeyde ilgi ve ayrıcalık beklemesi zamanla narsistik eğilimlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilmektedir.

Helikopter Ebeveynlikten Kurtulmak İçin Neler Yapılabilir?

Helikopter ebeveynlik tekniklerini terk etmek ne yazık ki zor olabilir. Fakat bununla başa çıkmak için geliştirebileceğiniz çeşitli stratejiler

Helikopter ebeveynlik; çocuklarıyla aşırı derecede ilgili olan, çocuk odaklı yaşayan, çocuğu için planlar yapan, çocuklarına fazlaca yardım eden, onlar yerine program yapan, yöneten ve müdahale eden ve mü-kemmeliyetçi olan anne babanın tutumlarını ifade eden kavramdır.

ve atmanız gereken bazı adımlar vardır. Dilerseniz bu stratejilerin ve adımların ne olduğundan bahsedelim:

Çocuklarınıza Alan Tanıyın: Çocuklarınızın arkadaşlarıyla oynamasına veya sizden bağımsız bir etkinliğe katılmalarına izin verin.

Kendi Kararlarını Vermeleri Konusunda Yardımcı Olun: Çocuklarınızı daima kontrol altında tutmak ve istediğinizi yaptırmak yerine onlara çeşitli teklifler sunun. Örneğin, denemeleri için futbol veya müzik

Helikopter ebeveynler çocuklarının kendi başlarına karar vermelerine izin vermekte büyük sorun yaşarlar. Sıklıkla onların kişisel alanlarına müdahale ederler ve bu durumda hiçbir sorun görmezler. Helikopter ebeveynler çocuklarının bağımsız olmasına asla izin vermezler.

gibi birbirinden bağımsız iki aktivite önerin. Sunduğunuz teklifle hem çocuğunuzun nelerden hoşlandığını öğrenebilir hem de onun karar verme sürecine katkıda bulunabilirsiniz. Çocuklarınız yerine karar vermekten kaçının. Bunun yerine seçenekleri değerlendirmeleri için onlara zaman tanıyın. Sonra kararlarının artılarını ve eksilerini konuşun.

Hata Yapmalarına İzin verin: Çocuklarınızın başarısız olduğunu ve onların hayal kırıklığına uğradığını görmek istememeniz doğaldır. Ancak diğer bütün insanlar gibi onların da hata yaparak öğrenmesi gerekir. Bunu yaparken düştükleri her an yanlarında olacağınızı onlara hissettirin.

Sorumluluk Almalarını Sağlayın: Ödevlerini onların yerine yapmaktan vazgeçin. Onlara yapabilecekleri ufak görevler verin. Örneğin, on iki yaşındaki çocuğunuzdan çöpü dökmesini isteyin ve yaptığında onu takdir edin.

Çocuklarınıza Sorunlarla Başa Çıkma Yetisi Kazandırın: İçgüdüsel olarak çocuklarınızı bütün zorluklara karşı korumak isteyebilirsiniz ama bu sorunları tartışmak ve çocuğunuza bu konuda yol gösterici davranmak onlar için daha yararlıdır.

Çocuk Olmasına İzin Verin: Çoğu anne - baba çocuğunun yaşından daha olgun olmasıyla övünür. Ancak bu, ileride karşılaşılabilecek problemlerin ön gösterimi gibidir. Çocuğunuzun akranlarına göre bazı şeyleri daha iyi yapması oldukça doğaldır. Öte yandan çocuğunuzdan yetişkinmiş gibi davranmasını beklemeyin. Onun bir çocuk olduğunu asla unutmayın.

Bütün ebeveynler çocuklarını korumak ister. Ancak zaman zaman bu koruma isteği fark edilmeden çocuğun hareket alanını daraltabilir. Çocuğun her adımını yakından izlemek ve onun yerine kararlar almak kısa vadede güven duygusu yaratırken uzun vadede becerilerinin gelişmesini zorlaştırabilir. Bu nedenle ebeveynler için korumak ile alan tanımak arasındaki dengeyi gözetmek önemli bir adımdır. Çocuğun denemesine, yanılmasına ve yaşadıklarından öğrenmesine izin vermek onun problem çözme becerilerinin ve öz güveninin gelişmesine katkı sağlar. Zaman zaman geri çekilmek çocuğu yalnız bırakmak değil onun kendi gücünü keşfetmesine fırsat tanımadır. Ebeveynliğin amacı, çocuğun yanında durarak onu adım adım hayata hazırlayabilmektir.

KAYNAKLAR

- 1- <https://hidocctor.health/blog/helikopter-ebeveynlik/>
[https://dergipark.org.tr/tr/Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi](https://dergipark.org.tr/tr/Ordu_Üniversitesi_Hemşirelik_Çalışmaları_Dergisi)
- 2- <https://spcd.aile.gov.tr/media/zejppotf/6-makale.pdf>

KADIN GÜÇTÜR KADIN HAYATTIR

Ne var ki kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık yalnızca kadınların değil insanlığın vicdanını ilgilendiren ortak bir yaradır. Kadına yönelik şiddet ile ilgili akademik çalışma sürecinde bir kez daha gördüm ki kadınların sesi güçlendikçe toplumun adalet duygusu da güçleniyor, dünya daha yaşanabilir bir hâl alıyor. Bu nedenle hakkı, onuru ve emeği için mücadele eden; kalemiyle, sözüyle, yüreğiyle ve alın teriyle hayatı güzelleştiren tüm kadınlara gönülden teşekkür ediyorum.

Türk kadını, tarihimizin her döneminde cesaretin, fedakârlığın ve diyetin simgesi olmuştur. Kurtuluş Savaşında cepheye mermi taşıyan irade de onlardı; bugün bilimde, sanatta, sporda, eğitimde, ekonomide ve kamu hayatında ülkemizi başarıyla temsil eden yine onlardır. Onların her başarısı toplumumuz için bir iftihar vesilesi genç nesiller içinse güçlü bir ilham kaynağıdır.

Peygamber Efendimiz'in, "Cennet, annelerin ayakları altındadır." hadisi şerifi kadına verilen değer ne denli yüksek bir mertebede olduğunu bizlere hatırlatır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün, "Dünyada her şey kadının eseridir." sözü ise kadınların toplumsal hayatın inşasındaki vazgeçilmez yerini veciz bir şekilde ifade eder. Bu iki güçlü ifade kadına bakışımızın hem inanç hem de medeniyet perspektifinde ne kadar köklü bir anlam taşıdığını göstermektedir.

Temennimiz kadınların yalnızca bir günde hatırlanmadığı, yılın her

gününde hakkının teslim edildiği; eşitliğin, adaletin, güvenin ve saygının hayatın her alanında hâkim olduğu bir dünyanın inşa edilmesidir. Başta ülkemizin fedakâr kadınları olmak üzere hayatın her alanında varlığıyla topluma değer katan tüm kadınların 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü yürekten kutluyorum.

Unutmayalım: Kadın güçtür, kadın güçlendikçe aile güçlenir, toplum güçlenir, dünya güzelleşir.

Hayatın yükünü omuzlayan, emeğiyle yarını kuran, sevgisiyle insanlığı ayakta tutan bütün kadınları "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" vesilesiyle saygı ve minnetle selamlıyorum.

Kadın; hayatın yalnızca bir parçası değil bizzat kurucu iradesidir. Bir anne olarak şefkati büyüten, bir evlat olarak umudu yaşatan, bir öğretmen olarak nesilleri yetiştiren, bir doktor olarak şifa dağıtan, bir işçi olarak üretime güç veren, bir sanatçı olarak ruhumuza dokunan, bir bilim insanı olarak ufkumuzu genişleten, bir gazeteci olarak hakikatin izini süren, bir lider olarak topluma yön veren kıymetli bir değerdir. Kadın, bulunduğu her yerde hayatı çoğaltan, anlamı derinleştiren ve insanlığa yön veren bir varlıktır.

Ömer Faruk ERDOĞAN •
Memur
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Fotoğraf: Barış SUSAM

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
PATNOS L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜNDE ANLAMLI BİR AN

“Bir Annenin Yüzünde Açan Tebessüm”

Toplumların en güçlü bağlarından biri hiç şüphesiz aile kurumudur. Bu yapıyı ayakta tutan en önemli değerlerin başında ise annelerin sabrı, fedakârlığı ve karşılıksız sevgisi gelir. Bir annenin evladına duyduğu sevgi, zamanın ve mesafelerin ötesine uzanan güçlü bir bağ kurar. Hayatın her döneminde bu bağ kimi zaman özlemde kimi zaman bekleyişte kimi zaman da kısa bir kavuşma anında kendini derinden hissettirir.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Patnos Ceza İnfaz Kurumunda yaşanan duygu dolu bir an, annelik duygusunun ne kadar derin ve kıymetli olduğunu bir kez daha ortaya koydu. Adalet Bakanlığı tarafından bu özel gün kapsamında hükümlü ve tutuklulara tanınan açık görüş izni sayesinde birçok aile sevdikleriyle bir araya geldi. 1951 yılında Ağrı'nın Patnos ilçesinde dünyaya gelen Nafiye teyze de evladını görebilmenin umuduyla ceza infaz kurumuna geldi. Bu ziyaret onun için yalnızca bir görüş günü değil uzun süredir içinde taşıdığı hasretin bir nebze olsun dinmesine vesile olan anlamlı bir kavuşmaydı.

Bir annenin evladını görebilmek için çıktığı yol bazen kilometrelerle bazen de kalpte taşınan özlemin ağırlığıyla ölçülür. Nafiye teyze de yaşına rağmen bu yolu sabırla ve sevgiyle kat etmişti. Çünkü bir annenin kalbindeki evlat sevgisi hiçbir yorgunluğun önüne geçemeyeceği kadar güçlüdür.

Açık görüşün ardından Nafiye teyze, yavaş adımlarla kurum çıkışına doğru ilerlerken yüzünde hem evladını görmenin huzuru hem de ayrılığın tanıdık hüznü vardı. Birkaç saatlik görüş aylar süren özlemin kısa bir tesellisi gibiydi. Kapıya doğru atılan her adım ise yeniden başlayacak bekleyişin habercisiydi.

Tam bu sırada görevli bir kadın infaz ve koruma memuru, Nafiye teyzeyle nazikçe yaklaşarak elindeki karanfili uzattı. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla hazırlanan bu küçük jest, onun için beklenmedik ama son derece anlamlı bir sürpriz oldu. Kısa bir şaşkınlığın ardından yüzünde beliren içten tebessüm, o anı gören herkesin kalbine dokundu. Birkaç saniye önce gözlerinde ayrılığın hüznü bulunan Nafiye teyzenin yüzünde bu zarif jestle birlikte sıcak bir gülümseme oluştu.

Belki de o an uzatılan karanfil yalnızca bir çiçek değildi. Aynı zamanda yaşadığı duygunun fark edildiğini, değer gördüğünü ve unutulmadığını hissettiren zarif bir simgeydi. Küçük bir nezaketin insan kalbinde ne kadar büyük bir etki bırakabileceğini gösteren bu an kurum personeli için de ayrı bir anlam taşıyordu. Nafiye teyzenin elinde karanfille yüzünde beliren o samimi tebessüm günün en insani ve en kıymetli anlarından biri olarak hafızalara kazındı.

Ceza infaz kurumları çoğu zaman yalnızca güvenlik hizmetlerinin yürütüldüğü yerler olarak düşünülür. Oysa bu kurumlar aynı zamanda insan onurunun, saygının

ve toplumsal değerlerin gözetildiği kurumlardır. Bu kapıdan içeri giren herkesin, içinde bulunduğu şartlar ne olursa olsun saygı ve anlayışla karşılanması büyük bir hassasiyetle ele alınmaktadır.

Hükümlü ve tutukluların aileleri de bu sürecin ayrılmaz bir parçasıdır. Ziyaret günlerinde kuruma gelen anneler, babalar, eşler ve çocuklar yalnızca bir görüş gerçekleştirmek için değil sevdiklerine olan bağlılıklarını ve umutlarını canlı tutmak için de bu kapılardan içeri adım atar. Bu nedenle ceza infaz kurumlarında görev yapan personel, ziyaretçilerin yaşadığı duygusal sürecin farkında olarak hareket etmekte onlara karşı saygılı, anlayışlı ve nazik bir yaklaşım sergilemeye özen göstermektedir.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı ceza infaz kurumlarında görev yapan personel, görevlerini yerine getirirken yalnızca kurumsal sorumluluklarını değil insani değerleri de gözetmektedir. Kuruma gelen ailelerin yaşadığı duygusal yoğunluk hissedilmekte, bu süreçte gösterilen anlayış ve nezaket kurum kültürünün önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Patnos Ceza İnfaz Kurumunda yaşanan bu küçük ama anlamlı an da bu yaklaşımın somut bir yansımasıdır.

Kadınlar, toplumun her alanında üstlendikleri sorumluluklar ve ortaya koydukları emekle hayatın şekillenmesinde önemli bir role sahiptir. Bir anne, bir eş, bir kardeş ya da bir evlat olarak kadınlar; sabırları, fedakârlıkları, sevgileri ve güçlü duruşlarıyla toplumun en kıymetli yapı taşları arasında yer almaktadır. Ailenin temel direği olan anneler ise taşıdıkları merhamet, şefkat ve karşılıksız sevgiyle yalnızca kendi ailelerine değil toplumun bütününe yön veren değerler arasında bulunmaktadır.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesile

lesiyile Patnos Ceza İnfaz Kurumunda yaşanan bu anlamlı an, hayatın en kıymetli gerçeklerinden birini bir kez daha hatırlattı: Bir annenin kalbinde taşıdığı sevgi dünyanın en güçlü duygularından biridir. Nafiye teyzenin yüzünde beliren o içten tebessüm yalnızca bir çiçeğin verdiği mutluluk değildi. İnsana değer verildiğini ve unutulmadığını hissetmenin sıcaklığıydı.

Bazen en anlamlı hatıralar büyük olaylardan değil küçük ama samimi dokunuşlardan doğar. O gün Nafiye teyzenin elinde taşıdığı karanfil saygının, nezaketin ve insani duyarlılığın sembolü olarak hafızalara kazınan anlamlı bir hatıra oldu.

Bu vesileyle başta annelerimiz olmak üzere hayatımıza anlam katan, sevgileriyle yolumuzu aydınlatan, fedakârlıklarıyla toplumun temelini güçlendiren ve varlıklarıyla dünyayı daha yaşanabilir kılan tüm kadınların "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" saygı, minnet ve en içten duygularla kutluyorum.

Şirin Ceren GÖMLEKSİZ •
Uzman Öğretmen
Eskipazar Açık Ceza İnfaz Kurumu

Ekinoks ve Metaforik Bir Denge

Mart ayı geldiğinde kâinat büyük bir huzurla dinler kendini. 21 Mart günü gece ve gündüz eşitlikle kucaklaşır. Tabiatın bu “ekinoks” anı ise aslında insanlığa binlerce yıldır gözümüzün önünde duran o kadim bilgiyi fısıldar: Denge. Bu denge sadece mevsimlerin, gün dönümlerinin değişimi değildir. Kökleri antik çağlara uzanan ve bugün terim olarak “Stoa Felsefesi” olarak adlandırdığımız felsefenin izleridir. Ekinoks, stoacı anlayışta metaforik olarak ruhuna adalet ve ölçülülük dengesi ile örtüşmektedir.

Stoacı Eğitim ve İçsel Denge

Eğitimin belirli planları takip etmekten, bilgileri olduğu gibi sunmaktan ibaret olmadığını önceki sayılarımızda konu edinmiştik. Eğitimin aynı zamanda bireyin kendi doğasıyla barışık bir karakter oluşturma süreci olduğunu vurgulamıştık. Mart ayı ise gece ve gündüzün eşitlenmesi ile denge metaforunu anlatır bize. Bu metafor, stoacı felsefenin insan ruhu için öngördüğü “ölçülülük” ve “akıl” dengesine benzetilebilir.

Sofistlerden Sokrates’e, Platon’dan Aristoteles’e birçok felsefeciden ve felsefe akımından farklı olarak stoacılar mutluluğu amaç edinen hazzı kabul etmezler. Onlar makam, mevki, maddi durum gibi dışsal istekleri reddederek erdem sahibi

olmayı doğaya ve akla uygun bir yaşamı öğütler.

Nedir Sarsılmaz Bir Karakterin Müfredatı?

Stoacılık sanılanın aksine duyguları yok etmek, hayata karşı kayıtsız kalmak değildir. Kaynaklarda geçen anlatımı ile bu kavram; hayatın merkezinde, engellerin ortasında güçlü bir duruş sergileme sanatıdır. Bu öğretiyi dağ başında sürüsünü bekleyen çobanın yalnızlığındaki vakarı, bir ergenin duygularını, evlenmek için gün sayan bir gencin heyecanını, pazarlarda, çarşılarda rızkı peşinde koşan çiftçinin, zanaatkarın sabrını, vatan nöbetindeki Mehmetçiğimizin metanetini, bir yöneticinin omzundaki sorumluluğu aynı paydada buluşturur. Çünkü stoa felsefesi, insanın dış dünyayı değil kendi zihnini yönetme anlamını taşıyan etika (ahlak felsefesi) üzerine kuruludur. Bu felsefenin temelinde her bireyin sahip olması gereken bir kavram olarak kontrol ikiliği vardır. Bu felsefede eğitimin temeli değiştiremeyeceğimiz rüzgâra, yönetemeyeceğimiz okyanusa öfkelenmek değil yelkenleri ve dümeni akıl ve erdemle yönetmektir. Stoacı eğitim bize şunu öğretir: Mevsimler, günler, ünvanlar, yaş, cinsiyet, geçmişimiz veya başkalarının hakkımızdaki yargıları bizim kontrol alanımız dışındadır. Ama

bu durumlara verdiğimiz tepkiler, takındığımız tavırlar ve koruduğumuz erdem bizim gerçek mülkiyetimizdir.

Duyguları Yönetirsek İçsel Güce Ulaşabilir Miyiz?

Hepimiz deneyimliyoruz yaşam denilen kavramı. Bazen güneş açıyor, umudumuz yükseliyor, hedeflerimize koşmak için motivasyonumuz oluyor. Bazen ise duruluyoruz,

Aslında hepimizin yaşantısı yoluyla edindiği bir yaşam felsefesi, bir eğitim felsefesi vardır. Şimdi dışarıda toprağa cemreler düşerken ve gece gündüzle eşitlenirken kendimize soralım. Denge de miyiz kendimizle? Denge de miyiz hayatla?

“

Stoa felsefesi eğitimsel açıdan bize her şartta ayakta kalmanın değil karakterimizi itina ile oluşturmanın kadim bilgisini sunar.

yoruluyoruz, hayal kırıklıklarımız bizi yavaşlatıyor. Stoacı eğitim, duyguları logos (kozmetik akıl) süzgecinden geçirerek sakinleştirmenin önemi ile ilerlemeyi amaçlıyor. Çünkü stoacılar için yaşadığımız bu kâinat, tesadüfler yığını olmaktan çok öte akılcı bir bütünü anlatıyor. Bu akıma göre karşılaşılan zorluklar ve sarsıntılar bir engel değil karakter oluşumunda pozitif bir etki olarak görülüyor. Duygularımız bazen kontrolsüzce akan bir sel gibi olabiliyor. Stoacı felsefenin eğitim boyutunda o sel aslında ruhu besleyen bir hazine olarak tasvir ediliyor. Mart ekinoksunda aydınlığın karanlığı dengelemesi gibi biz de içimizdeki olumsuz duyguları ve korkuları stoacı apatheia (duyguların tutsaklığından kurtulup ruhsal huzura erme, kayıtsızlık), epikurosçu ataraxia (sarsılmaz iç huzur, doğrudan hüküm verme) ve pyrrhoncu adiaiphoria (göz ardı edebilme) kavramları ışığında dengelemeliyiz belki de.

Eğitim Felsefesi Bize Felsefi Akımlarla Ulaşır

Aslında hepimizin yaşantısı yoluyla edindiği bir yaşam felsefesi, bir eğitim felsefesi vardır. Şimdi dışarıda toprağa cemreler düşerken ve gece gündüzle eşitlenirken kendimize soralım. Dengede miyiz kendimizle? Dengede miyiz hayatla? Tek bir

olumsuz haber veya bir başkasının olumsuz bir cümlesi iç huzurumuzu kaçırmaya yetiyorsa zihnimizin ve ruhumuzun anahtarı kimin elinde?

Stoa felsefesi eğitimsel açıdan bize her şartta ayakta kalmanın değil karakterimizi itina ile oluşturmanın kadim bilgisini sunar. Gerçek güç, sanılanın aksine belki de dünyayı değiştirmek değildir. Dünya değişirken dengede durabilmektir. Yaşamın getirdiği olumsuz durumlara ve duygulara rağmen içindeki ekinoks dengesini korumayı başaran kişiler hangi mevkide hangi şartta olursa olsun kendi evreninin anahtarına sahip olabilirler. Şimdi mart rüzgârları eserken bir taraftan toprağa cemreler düşmeye başlamış diğer yandan “Mart kapıdan baktırır kazma kürek yaktırır.” atasözünü yaşıtırken üzerimizdeki olumsuz kalıplarımızı bırakalım. Şartların elinde sürüklenen bir nesne olmamak için şartlarla güçlenen bilgelerin izlerinde olalım. Evren dengeyi her sene kuradursun bizler de dengemizi tercihlerimizle ve hayat felsefemizle tekrar bilgece oluşturalım.

Kaynaklar

- 1-Yasemin Kaya (2014) Mutluluk öğretisi bağlamında Stoa felsefesi (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- 2-Selman Saç, (2023). Yazgi ile özgürlük arasında antik bir gelenek: Stoacılık. Mukaddime,14,1 48,72
- 3-Mustafa Ağaoğlu, (2023). Stoa felsefesinde fizik ve etik. Mutluluğun yolu olarak stoacı erdem. Özne felsefe bilim ve sanat yazıları, 29. 77-86

Tuba ELİBOL
Öğretmen
Küçükçekmece Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

DENETİMLİ SERBESTLİK VE KOLEKTİF ONARIM

İslah; Arapça s-l-h (sulh/salâh) kökünden türemiştir. Sözlük anlamıyla bir şeyi bozulan hâlin-den kurtarıp eski hâline getirmek, iyileştirmek, eksikliklerini tamamlayarak düzene koymak demektir. Aynı kökten gelen 'sulh', barışı ve uzlaşmayı temsil ederken 'salâh' ise bir şeyin olması gereken yetkinliğe ve erdeme kavuşmasını ifade eder.

Denetimli serbestlik bağlamında ıslah; bireyin cezasını çekmesi ile birlikte toplumsal barışla (sulh) yeniden bağ kurması ve kendi varlık bütünlüğünü (salâh) bulmasıdır.

Modern İnfazın Sosyal Epistemo- lojisi

Gustav Radbruch'un hukuk felsefesi ceza hukukuna açık bir sınır çizer. İnsan, hukukun konusu değil muhatabıdır. Bu nedenle suçlu sadece cezalandırılacak bir nesne değil toplumsal bağları yeniden kurabilecek bir özne olarak görülmelidir. Bu felsefi zemin üzerine inşa edilen denetimli serbestlik, adaletin mekanik bir cezalandırma pratiğinden yaşayan bir ıslah sürecine dönüşümün adıdır. Bu yapı hukuk felsefesi, gelişim psikolojisi ve sosyolojik dinamiklerin kesişim kümesinde yükselen onarıcı bir disiplindir.

Geleneksel infaz rejimleri, faili sosyal çevresinden kopararak mekânsal bir cezalandırma sunar. Oysa suç, toplumsal bir ekosistemin içinde yetişen patolojik bir durumdur. Dolayısıyla iyileştirme süreci de ancak o toplumsal dokunun içinde mümkündür. Denetimli serbestlik, bireyi toplumun dışına itmez, onu denetimli bir özgürlükle toplumsal sorumlulukların merkezine yerleştirir. Bu durum pedagojik anlamda bir 'aktif öğrenme' sürecidir. Birey, duvarların ardında pasifize edilmek yerine hayatın akışı içinde sorumluluk alarak, otoriteyle rasyonel bir bağ kurarak ve sosyal sınırları deneyimleyerek yeniden sosyalleşir.

Kolektif Birlik Olarak Denetimli Serbestlik

Profesyonel bir kolektif zekânın ürünü olarak denetimli serbestlik 'aile' olarak nitelendirilebilir. Çeşitli meslek elemanlarının yer aldığı yelpaze, tek bir vakayı çok boyutlu analiz edebilen bir senfoni oluşturur. Burada yürütülen faaliyet, farklı uzmanlıkların bir araya gelerek oluşturduğu entelektüel bir dayanışmadır. Bu yapı psikolojik düzlemde bireyin bilişsel çarpıtmalarını onarmayı, sosyolojik düzlemde ise suçun yarattığı damgalama (stigma) etkisini minimize ederek bireyi toplumsal sözleşmeye yeniden dahil etmeyi amaçlar.

Onarıcı Adalet ve Toplumsal Aidiyet

Adalet bir suçun karşılığında kaybedilen toplumsal huzurun yeniden ihyasıdır. Kolektif birlik ruhuyla hareket eden denetimli serbestlik personeli bu sürecin hem gözetmeni hem de toplumsal barışın aktif bir mimarıdır. Bu büyük aile bir yandan adaletin soğuk yüzünü insani bir dokunuşla dengelerken diğer yandan insanı onararak toplumu koruma idealini savunur.

Disipliner Bir İnfaz Rejimi Olarak Denetimli Serbestlik

Nihayetinde belirtmek gerekir ki denetimli serbestlik, popüler algının aksine hukuki bir lütuf veya af mekanizması değildir. Denetimli serbestlik infaz rejiminin modern ve disipliner bir evresidir. Bu süreç, hükümlünün toplumsal yaşam içerisinde çeşitli yükümlülükler yüklenerek denetim altında tutan ve uyması gereken rasyonel

normlar silsilesi sunan bir infaz yöntemidir. Cezanın pasif karakteri bireyin toplumla kurduğu temas üzerinden çok daha dinamik ve hesap verilebilir bir denetim mekanizmasına dönüşmektedir. Dolayısıyla denetimli serbestlik, cezanın toplumsal doku içerisinde onarıcı ve denetimli bir disiplinle yeniden yapılandırılmasıdır.

Reyhan ÖZTÜRK
Sağlık Memuru
CTE Sağlık Daire Başkanlığı

SAĞLIĞIMIZ AYAĞIMIZIN ALTINDA

Adım Adım Sağlık: Yürüyüşün Bedensel ve Zihinsel Etkileri

Modern yaşamın getirdiği en büyük dezavantajlardan biri günümüzü büyük ölçüde oturarak geçiriyor olmamızdır. Ofiste bilgisayar başında, evde ekran karşısında, ulaşımda araç içinde... Yetersiz fiziksel aktivite, bulaşıcı olmayan hastalıklar ve erken ölüm önde gelen risk faktörlerinden biridir. Ayrıca dünya genelinde erken ölüme yol açan başlıca nedenler arasında gösterilmektedir. Dolayısıyla hareketli olmanın asıl amacı yalnızca “formda görünmek” değil daha uzun ve daha kaliteli bir yaşam sürmektir. Sağlığımızı korumak ve sürdürülebilir kılmak için yapmamız gereken hareketi yaşamın merkezine yerleştirmektir. Bunun için en basit, en erişilebilir ve en ekonomik seçenek ise yürüyüştür.

Bilimsel veriler, yürüyüşün yalnızca kilo kontrolüne değil kalp sağlığından ruh hâline, beyin fonksiyonlarından yaşam süresine kadar geniş bir yelpazede güçlü etkiler oluşturduğunu göstermektedir. Ulusal Sağlık Enstitüleri (NIH) tarafından yapılan araştırmalar, günlük yürüyüşün ABD’de önde gelen ölüm nedenlerinden biri olan kalp hastalığı riskini azaltarak kardiyovasküler sağlığı iyileştirebileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca felç, yüksek tansiyon, obezite ve tip 2 diyabet riskini de düşürdüğü belirtilmektedir. Yürüyüş; stresi azaltmaya, uyku kalitesini artırmaya ve yaşam süresini uzatmaya katkı sağlayabilmek-

tedir. Bu faydaların kadınlar, yaşlı bireyler ve farklı etnik gruplar dâhil olmak üzere birçok nüfus grubunda gözlemlendiği bildirilmektedir.

Ulusal Kalp Akciğer ve Kan Enstitüsü (NHLBI) tarafından desteklenen bir çalışmada günde yaklaşık 7.000 adım atan orta yaşlı bireylerin daha az adım atanlara kıyasla ölüm riskinin %50 ile %70 oranında daha düşük olduğu gösterilmiştir. Yine NHLBI destekli bir gözlemsel araştırma haftada en az 150 dakika tempolu ya da orta hızda yürüyen menopoz sonrası kadınların yüksek tansiyon riskinin anlamlı ölçüde azaldığını ortaya

Yürüyüş yalnızca bedeni değil zihni de dönüştürmektedir. Stanford Üniversitesinde 2014 yılında yayımlanan bir araştırma, yürüyüş yapan bireylerin yaratıcılık testlerinde oturanlara kıyasla %60’a kadar daha yüksek performans gösterdiğini ortaya koymuştur.

koymuştur. Yaklaşık 11 yıl boyunca 50-79 yaş arası 83.435 kadının takip edildiği bu çalışmada haftada en az 2,5 saat yürüyen kadınların daha az yürüyenlere göre daha düşük hipertansiyon oranına sahip olduğu saptanmıştır.

Uzun süreli başka bir gözlemsel çalışmada ise yetişkinlik boyunca daha fazla yürüyen bireylerin zaman içinde daha az kilo aldığı ve kilo koruma olasılıklarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Özellikle başlangıçta fazla kilolu olanların yürüyüşten daha fazla fayda sağladığı görülmüştür. Günde yaklaşık 30 dakikalık yürüyüşün yıllık kilo artışında azalma ile ilişkili olduğu ve 15 yıllık süreçte belirgin fark yarattığı ifade edilmektedir.

Yürüyüş yalnızca bedeni değil zihni de dönüştürmektedir. Stanford Üniversitesinde 2014 yılında yayımlanan bir araştırma, yürüyüş yapan bireylerin yaratıcılık testlerinde oturanlara kıyasla %60'a kadar daha yüksek performans gösterdiğini ortaya koymuştur. Çalışma, kapalı ya da açık alanda yürümenin yaratıcı düşünceyi benzer şekilde artırdığını, asıl belirleyici unsurun ortam değil yürüme eyleminin kendisi olduğunu göstermiştir. Yürüyen katılımcıların oturanlara göre yaklaşık iki kat daha fazla yaratıcı yanıt ürettiği saptanmıştır. Araştırma, Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition dergisinde yayımlanmıştır.

Buna ek olarak Mayo Klinik düzenli yürüyüşün depresyon belirtilerini azalttığını, kaygıyı düşürdüğünü ve uyku kalitesini artırdığını bildirmektedir. Yürüyüş sırasında salgılanan endorfin ve serotonin gibi nörokimyasal maddeler doğal bir "iyi hissetme" etkisi oluşturmaktadır. Bu nedenle birçok uzman yürüyüşü "doğal bir antidepresan" olarak tanımlamaktadır.

Yürüyüşün Sağladığı Temel Faydalar

Fiziksel aktivite karmaşık olmak zorunda değildir. Günlük tempolu bir yürüyüş bile daha sağlıklı bir yaşam sürmeye katkı sağlar. Düzenli yürüyüş:

- Sağlıklı kilonun korunmasına ve vücut yağının azaltılmasına yardımcı olur.
- Kalp hastalığı, inme, yüksek tansiyon, bazı kanser türleri ve tip 2 diyabet riskini azaltır.
- Kardiyovasküler dayanıklılığı artırır.
- Kemik ve kasları güçlendirir.
- Enerji seviyesini yükseltir.
- Ruh hâlini, bilişsel işlevleri, hafızayı ve uyku kalitesini iyileştirir.
- Denge ve koordinasyonu geliştirir.
- Bağışıklık sistemini destekler.
- Stres ve gerginliği azaltır.

İdeal Yürüyüş Duruşu

Yürüyüşten maksimum fayda sağlamak için doğru duruş önemlidir:

- Baş dik ve bakışlar ileriye yöneliktir.
- Boyun, omuz ve sırt gevşek kasılmamış durumdadır.
- Dirsekler hafif bükülü, kollar doğal ritimde sallanır.
- Karın kasları hafifçe aktiftir, sırt dik tutulur.
- Adımlar topuktan başlayıp parmak ucuna doğru akıcı biçimde ilerler.

Yürüyüş Rutini Oluşturmak

Yürüyüşe başlarken gerçekçi hedefler belirlemek sürdürülebilirlik açısından önemlidir.

- 5-10 dakika yavaş tempoda ısınarak başlayın.

•Ana yürüyüş bölümünü tamamladıktan sonra yine 5-10 dakika yavaşlayarak soğuyun.

•Soğuma sonrasında nazik esneme hareketleri yapın.

Egzersiz haftaya yaymak önerilir. Genel hedef günde en az 30 dakika fiziksel aktivitedir. Yeni başlayanlar için kademeli artış en sağlıklı yöntemdir. Örneğin, ilk hafta günde 5 dakika ile başlanıp her hafta 5 dakika artırılarak 30 dakikaya ulaşılabılır. Daha fazla fayda için haftanın çoğu günü 60 dakika hedeflenebilir.

Adım sayısını, süreyi ve mesafeyi kaydetmek motivasyonu artırır. Haftalık veya aylık ilerlemeyi görmek alışkanlığın sürdürülmesini kolaylaştırır. Yürüyüş programına başlamak irade gerektirir sürdürmek ise kararlılık ister.

10.000 Adım Meselesi

Günde 4.000'den az adım atmak düşük fiziksel aktivite düzeyi olarak kabul ediliyor. "Günde 10.000 adım" hedefi sıkça zikredilse de yeni çalışmalar günlük adım sayısı 10.000'e ulaşmasa bile bunun sağlığa faydalı bir aktivite olduğunu gösteriyor. Özellikle hareketsiz bireylerde günlük 6.000-8.000 adım dahi anlamlı fayda sağlayabilmektedir.

Sonuç: Sağlık Ayağımızın Altında

Modern tıp gelişmeye devam etmektedir ancak bazen en etkili çözüm en basit olandır. Düzenli yürüyüş kalp sağlığını destekleyen, ruh hâlini iyileştiren, yaşam süresini uzatan ve herkes için erişilebilir olan güçlü bir alışkanlıktır.

Belki de ihtiyacımız olan pahalı çözümler değil her gün atacağımız bilinçli birkaç adımdır. Çünkü bazen sağlığa giden yol gerçekten yürümekle başlar. Sağlıkla kalın.

Kaynaklar

- 1.<https://ed.stanford.edu/news/study-finds-walking-boosts-creativity>
- 2.<https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/fitness/in-depth/walking/art>
- 3.<https://www.nih.gov/news-events/nih-research-matters/number-steps-day-more-important-step-intensity>

Seda Nur ALTAN

Sağlık Memuru

Karabük T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

DOWN SENDROMU

BİR KROMOZOMDAN DAHA FAZLASI

Down sendromu, genetik farklılıklar arasında en sık görülen ve toplumda en çok bilinen sendromlardan biridir. Tıbbi olarak “Trizomi 21” olarak adlandırılan bu durum, bireyin 21. kromozomunun normalden 1 fazla olmasıyla ortaya çıkar. Ancak down sendromu yalnızca kromozomal bir farklılık değildir. Aynı zamanda bireyin potansiyelleri, toplumsal bakış açılarını ve insan olmanın çeşitliliğini yeniden düşünmemizi sağlayan önemli bir yaşam gerçeğidir. Bu konuda toplumsal farkındalık oluşturmak adına Birleşmiş Milletler tarafından “21 Mart Dünya Down Sendromu Farkındalık Günü” ilan edilmiştir.

Normalde insan hücrelerinde 46 kromozom bulunur. Down sendromlu bireylerde bu sayı 47’dir. Fazladan bulunan 21. kromozom bireyin fiziksel gelişimini, öğrenme süreçlerini ve bazı sağlık durumlarını etkileyebilir. Bu durum genellikle rastlantısal olarak meydana gelir ancak nadiren kalıtsal olabilir.

Down sendromunun en belirgin özellikleri arasında badem şeklinde gözler, basık burun köprüsü, kısa boy, kas gevşekliliği ve avuç içinde tek çizgi bulunabilir. Bununla birlikte her down sendromlu birey bu özelliklerin tamamını taşımaz. Zihinsel gelişim düzeyi de bireyden bireye değişiklik gösterir. Hafif, orta ya da nadiren ağır düzeyde öğrenme güçlüğü görülebilir. Bu nedenle down sendromlu bireyleri tek bir

kalıba sokmak bilimsel ve etik açıdan doğru değildir.

Sağlık açısından bakıldığında down sendromlu bireylerde bazı doğumsal kalp hastalıkları, tiroit bozuklukları, işitme ve görme problemleri daha sık görülebilir. Ancak günümüzde tıp alanındaki gelişmeler sayesinde erken tanı, düzenli takip ve uygun tedavi ile bu bireylerin yaşam süresi ve yaşam kalitesi önemli ölçüde artmıştır. Eğitim ve gelişim, down sendromlu bireyler için hayati öneme sahiptir. Erken müdahale programları, özel eğitim, konuşma terapisi ve fizyoterapi gibi destekler ile çocukların bilişsel, sosyal ve motor becerileri belirgin şekilde gelişir. Uygun eğitim ortamları sağlandığında bu çocuklar okuma yazma öğrenebilir, akademik beceriler kazanabilir ve toplumsal hayata aktif olarak katılabilirler.

Toplumun down sendromuna bakışı da en az tıbbi destek kadar önemlidir. Acıma, dışlama ya da etiketleme down sendromlu bireylerin karşılaştığı en büyük engellerden biridir. Ancak doğru destekle bu bireyler üretken, mutlu ve bağımsız bir yaşam sürebilirler. Çalışan, spor yapan, sanatla ilgilenen ve sosyal sorumluluk projelerinde yer alan pek çok down sendromlu birey bunun en somut kanıtıdır.

Aileler için down sendromu tanısı ilk etapta kaygı ve belirsizlik yaratabilir. Ancak zamanla bilgi arttıkça ve destek mekanizmaları devreye

girdikçe bu sürecin yönetilebilir olduğu görülür. Ailenin bilinçli, sabırlı ve kapsayıcı yaklaşımı çocuğun gelişiminde belirleyici rol oynar. Ayrıca toplumun aileyi desteklemesi, bireyin yalnızlık hissini azaltır ve yaşam kalitesini artırır.

Sevgili okurlar down sendromu bir eksiklik değil genetik bir farklılıktır. Bu farklılık, bireyin değerini ya da insan olma hakkını azaltmaz. Aksine topluma empatiyi, sabrı ve kapsayıcılığı öğretir. Down sendromlu bireylerin potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri için ihtiyaç duydukları en önemli şey sevgi, fırsat eşitliği ve kabul görmektir. Bir kromozom fazlalığı bir insanın hayata katacağı değerden asla fazla değildir.

Şifa İle Kalın...

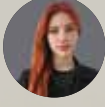
Kaynaklar

- 1-<https://www.acibadem.com.tr>
- 2-<https://www.memorial.com.tr/saglik-rehberi>
- 3-<https://www.downturkiye.org>
- 4-<https://www.florence.com.tr>

Down sendromu bireylerle iletişimde temel olan hususlar şunlardır:

- Bireyi merkeze alın; ilgi alanlarını, duygularını ve karakterini dikkate alın.
- Sade ve anlaşılır dil kullanmak iletişimin sağlıklı kurulmasını destekler.
- Kendini ifade etmesi zaman alabilir. Cümlelerini tamamlamaya çalışmak yerine, düşünmesine ve konuşmasına alan tanıyın.
- Göz temasına ve beden diline önem vermek, iletişimde güveni artırarak karşılıklı bağı güçlendirir.
- Çocukça bir dil, abartılı bir ses tonu veya küçültücü ifadelerden kaçınılmalı. Saygılı ve eşit bir iletişim kurmak esastır.
- Sorular aile bireyelerine değil doğrudan kişiye yöneltilmeli. Bu yaklaşımı bireyin değer duygusunu güçlendirir.
- Güçlü yönlerini görünür kılın.
- Empati kurun, acıma duygusundan kaçının. Down sendromlu bireyler toplumun üretken ve aktif bireyleridir.
- Sohbetlere, oyunlara ve sosyal ortamlara dahil olmak iletişim bağını güçlendirir ve aidiyet duygusunu artırır.
- Sevgi ve saygıyı temel alın.

Eylem YILDIRIMÇAKAR *
Psikolog
Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kalp Krizi Kostümü Giyen Rahatsızlık

Panik Bozukluk

Kaygı neredeyse herkesin az çok muzdarip olduğu bir problemdir. Spielberg'e göre kaygı, stres oluşturan durumlara verilen gerginlik, üzüntü ve rahatsızlık tepkilerinin bütünüdür. Herkes zaman zaman bu duygularla ve anksiyete anları ile yüzleşmek zorunda kalır. Ancak panik bozukluk rahatsızlığı olan insanlar bu anlarla başa çıkmakta ve kendini kontrol etmekte zorlanır. Bu insanlar; panik anlarında nefes almakta zorlandığını, nefes alışverişlerinin hızlandığını, göğüslerinde büyük bir ağırlık varmış gibi hissettiklerini, başlarının döndüğünü, terleme, titreme gibi belirtiler yaşadıklarını ve kalp krizi geçirdiklerini sandıklarını ifade ederler.

Aranızda panik bozukluk rahatsızlığı olan veya anksiyete ile yüzleşmekte zorlanan, kendinde panik bozukluk belirtilerini gözlemleyen kişiler varsa bu yazıya dikkat

kesilsin. Çünkü bu yazıyı okurken bir terapi koltuğunda hissedebilir ve tedaviniz için güzel bir başlangıç yapabilirsiniz.

Panik bozukluk gibi rahatsızlıkların tedavilerinde önceliğimiz psikoeğitimidir. Peki, nedir psikoeğitim?

Psikoeğitim, kişinin rahatsızlığı ile ilgili gerekli bilimsel bilgilerin ayrıntılı şekilde danışana anlatılmasıdır. Psikoeğitimde amaç danışanın, psikolojik probleminin aslında neden ortaya çıktığını, vücutta nasıl sirayet ettiğini, zihinsel ve duygusal olarak kişinin hangi algı ve yaklaşımlarının bu rahatsızlığa sebebiyet vermiş olabileceğini ve bu rahatsızlığın tetikleyicilerinin neler olabileceğini neredeyse bir uzman kadar öğrenmesidir. Çünkü doğru ve kanıtlanabilen bilgiler bizim rahatsızlıklara bakış açımızı düzenleyip duruma daha objektif

ve işlevsel olarak bakabilmemizi sağlar. Bu sağlıklı bakış açısı ise bizi tedavi olmaya hazırlar.

Şimdi sizinle panik bozukluk rahatsızlığının psikoeğitimi gerçekleştirilelim.

Gerginlik ve kaygı hislerinin yaşanmasının biyolojik olarak asıl sebebi bir tehdit unsuru olduğunda bu tehdit unsurlarını fark edip gard almak ve bu unsurların olumlu ya da olumsuz etkilerine hazırlanmayı sağlamaktır. Vücut tehlike anlarında gerekli önlemleri almak ve hayatta kalmak amacıyla otonom sinir sisteminin sempatik kolunu devreye sokar. Bu sistem bizi tehlikelere ve tehdit unsurlarına karşı korumak için üretilen savaş ya da kaç tepkisini aktive eden sistemdir. Bu sistem sayesinde tehlikelerin farkına varıp savaşır ya da kaçır gerekli tepkileri verip hayatta kalırsınız. Olası bir tehdit durumunda

sempatik sistemin devreye girme- siyle kalp atışları hızlanır, tansiyon yükselir, solunum hızlanır, bronşlar genişler, kaslara giden kan artar, sindirim yavaşlar, göz bebekleri bü- yür, dikkat keskinleşir ve vücut hızlı bir tepki vermeye hazır bir alarm hâline geçer. Tehlike anları ve tehdit unsurları ortadan kalktığında ise vücut dengeyi tekrar bulmak için parasempatik sistemi devreye sokar ve alarm belirtileri ortadan kalkar. Kalp ritmi ve nefes alışverişleri yavaşlar, sindirim ve göz bebekleri normale döner ve vücut sakinleşir. Ancak panik bozukluğu yaşayan kişiler ortada bir tehdit unsuru olmadığına dahi bir tehdit unsuru varmış gibi hisseder ve vücudun tehdit anları için sakladığı alarm sistemini yok yere devreye sokar. Bu kişiler en küçük uyarınlara büyük birer sorun olarak görmeye ve ufacak bir gerilime dahi yüksek tepkiler vermeye alışmışlardır.

Panik tepkilerinin nasıl bir sistemle işlediğini anladıysanız panik an- larınızda bu doğru bilgileri kendi- nizi telkin etmek için kullanmayı alışkanlık hâline getirin.

Kendinize “Aslında şu an kalp krizi geçirmiyorum. Şu an verdiğim tep- kiler, çevremde tehlike yaratan bir durum varmış gibi algıladığım için vücudumun verdiği alarm tepkileri. Sempatik sistemim aktif oldu ve tepkilerim yükseldi, nefesim ve kalp atışlarım hızlandı. Nefes alışveriş- lerimi, kalp atışlarımı yavaşlatabi- lirsem parasempatik sinir sistemim devreye girecek ve sakinleşeceğim.” deyin.

Panik atak sırasında kişilerin hızlı nefes alıp verdiğini, nefesle- rini kontrol etmekte zorlandığını ve kalp atışlarının hızlandığını biliyoruz. İşte bu hızlı, yüzeysel ve baş dönmesine sebep olabilecek nefes alışverişine “hiperventilas- yon” denir. Ancak panik bozukluk yaşayan kişiler, yaşadıkları bu durumu kalp krizi geçirdikleri için yaşadıkları yönünde yorumlamaya

mevillidirler. Bizler ise terapilerde kişilere yaşadıkları kalp atış artışı ve nefes hızlanmasının sadece kalp krizi sebepli olmayabileceğini suni bir panik atak canlandırmasıyla yaşatarak öğretiyoruz. Bu uygu- lamayı sizler de kendi kendinize yapabilirsiniz. Ancak paniğinizi kontrol edebilecek düzeyde olmadı- ğınızı düşünüyorsanız tedbir amaçlı yanınızda birini bulundurmanız iyi olacaktır.

Uygulamalar

Kese Kâğıdı Uygulaması: Elinize bir kese kâğıdı alın, ağzınızı ve burnunuzu tamamen kapatmaya- cak şekilde kese kâğıdının içinden 4 saniyede bir nefesi içinize çekin, 2 saniye boyunca nefesinizi tutun ve 6 saniye boyunca nefesinizi kese kâğıdının içine doğru verin. Bir iki dakika boyunca bu 4-2-6 nefes çalışmasını üst üste uygulayın. Kese kâğıdına doğru yaptığınız bu çalışmayla nefesiniz ve kalp atışla- rınız tıpkı panik atak geçirdiğiniz anlardaki gibi hızlanacak.

Belirtileri yaşadığınızı anladığı- nızda artık kese kâğıdını bırakın, bir koltuğa oturun, omuzlarınızı serbest bırakın. Güvende olduğunuzu fark edin, ayaklarınızla yere sağlam basın ve yeri ayaklarınızın altında hissedin. Odanın içindeki 3 nesneyi fark edin ve bu nesnelere sayın. Nefesiniz yavaşlıyor, bedeni- nize toparlanıyor. Burun nefesine geçin, burnunuzdan nefes alıp verin ihtiyaç duyarsanız bir bardak su için.

4-6 Diyafram Nefesi Uygulaması:

Bir elinizi karnınıza diğer elinizi göğsünüze koyun. Bu çalışmada nefesi göğsünüzden değil karnı- nızdan almanız gerekli. Nefes alıp verince karnınızın üzerindeki el hareket etmeli ve karnınız bir balon gibi şişip inmeli ancak göğsünüz- deki el sabit kalmalıdır. 4 saniye boyunca burundan nefes alıp nefesi dudaklarınızı büzererek 6 saniyede ağzınızdan verin. Bunu 6-10 tur,

2-4 dakika arası tekrarlayın. Bu uygulamayla kalp atışlarınız ve ne- fes sıklığınız artacak ve panik atak belirtileri yaşayacaksınız. Uygulama sonunda kese kâğıdı uygulaması- nın sonundaki telkinleri uygulayıp rahatlayın. Bu hiperventilasyon uygulamalarıyla kişiye panik atak belirtilerini nefesimizi hızlandırıp, suni şekilde de yaşayabileceğimizi gösterip kişinin ataklar sırasında as- lında kalp krizi geçirmedeğini anla- masına yardımcı oluyoruz. Kişinin vücudunun verdiği tepkilerin birer reaksiyon olduğunu ve kontrol altı- na alınabilir olduğunu fark etmesini sağlamayı hedefliyoruz. Kişi bu uygulamalar sonunda kendini nasıl sakinleştiriyorsa panik atakları da benzer şekilde kontrol edebilmeyi bu uygulamalarla deneyimleyerek öğrenmiş olacaktır. Seçtiğiniz uy- gulamayı panik atağın ilk belirtile- rinde, çarpıntı başladığında, uyku öncesi veya gün içinde gerginlik yükseldiğinde yapabilirsiniz.

Günde iki kez düzenli bir şekilde uygulamayı alışkanlık hâline ge- tirdiğinizde panik eşliğinde ciddi bir oranda düşme ve panik atak sıklığınızda azalma gözlemleyebi- leceksiniz. Ancak derinlemesine bir tedavi için rahatsızlığınızın ne zaman başladığının, hangi anlar- da ve hangi uyarıcılar sebebiyle tetiklendiğinin belirlenmesi ve sorunlu, işlevsiz düşüncelerinizin belirlenip doğru ve işlevsel bilgi- lerle değiştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca eğer sorununuz bir travma ile ilişkiliyse bu travmanın üzerine eğilmek gerekliliği doğabilir. Bu sebeplerle uzman desteği alabilir bir uzman eşliğinde tedavi planlaması yapıp, yapılandırılmış görüşmelerle terapiye başlayabilirsiniz.

Kaynaklar

- 1-Budak, H. ve Özdek, B. (2025). Otonom Sinir Sistemi Ak- tivasyonlarında kalp atım hızı değişikliğinin rolü. M. Açı- k ve H. Abanoz (Eds.), Spor ve Bilim 2025: Sporcu sağlığı. Efe Akademi Yayınları, 97
- 2-Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 12(12), 453-464.

Ramadan
Decorations

DECORATIONS

*azan Bayramımız
Mübarek Olsun*

GER

Celal CEYLAN
İnfaz ve Koruma Memuru
Devrek Açık Ceza İnfaz Kurumu

Avrupa'nın Gizli Hazinesi **Slovakya**

Slovakya, güneybatıda Avusturya sınırına bitişik başkenti Bratislava'dan doğuda Ukrayna'ya kadar uzanan, uzun ve dar bir ülkedir. Kuzeyde Polonya, güneyde Macaristan ve hemen batısında Çekya bulunur. Tatra İmparatorluğu'nun sarp zirveleri, geniş orman alanları ve korunmuş milli parkları, ülkeyi doğa tutkunları için cazip bir noktaya dönüştürür. Tarihi şehirleri, Orta Çağ'dan kalma kaleleri, şatoları ve iyi korunmuş mimari dokusuyla Slovakya, hem kültürel hem de doğal açıdan güçlü bir kimlik sunar. Modern kent yaşamıyla geleneksel yaşam biçimlerini bir arada barındıran ülke, kompakt yapısı sayesinde kısa mesafelerde çok farklı deneyimler yaşama imkânı sunar.

Tarihi

Slovakya topraklarındaki yerleşik kültür Keltlerle oluşmaya başlamış ve daha sonra bölge Roma İmparatorluğu ile Germanler arasında uzun süre devam eden bir hâkimiyet mücadelesine sahne olmuştur. 5. yüzyıldan itibaren başta Avarlar olmak üzere çeşitli kavimlerin işgal ettiği bölgeye Slavlar da 6. yüzyıldan itibaren yerleşmeye başlamıştır. İlk Slav devleti olarak kabul edilen Samo İmparatorluğu 631 yılında kurulmuşsa da ancak çeyrek yüzyıl kadar yaşayabilmiştir. Nitra Prenslığı'ni de içine alarak

bugünkü Slovakya'nın yanı sıra Çekya, Macaristan, Polonya ve Sırbistan topraklarının önemli bir bölümünü kapsayan Büyük Moravya İmparatorluğu ise 833 yılında kurulmuş ve yaklaşık bir asır varlığını devam ettirmiştir. Moravya'nın dağılmasıyla birlikte Macar İmparatorluğu'nun hâkimiyetine giren bugünkü Slovakya toprakları, I. Dünya Savaşı sonrasında kadar büyük oranda Macar yönetimi altında varlığını sürdürmüştür.

Osmanlı Devleti'nin 16. yüzyıl ortalarından itibaren artan fetih girişimlerinin Balkanlar ve Orta Avrupada önemli sonuçları olsa da bugünkü Slovakya topraklarında uzun süreli bir hâkimiyete dönüşmemiştir. 1543'te Estergon'un fethi sonrasında kurulan Estergon Sancağı ve sonrasında civarda ele geçirilen topraklar bugünkü Slovakya ile Macaristan sınırı civarında belirli bölgeleri ihtiva etmektedir. 17. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı'nın bölgedeki hâkimiyetini genişletmeye yönelik hamleleri neticesinde 1663 yılında kazanılan zaferle Uyvar Eyaleti oluşturulmuş böylece bugünkü Slovakya topraklarının önemli bir bölümü yaklaşık çeyrek asır Osmanlı hâkimiyetinde kalmıştır. II.

Viyana Kuşatması'nın ve sonrasında girilen savaşın kaybedilmesiyle Osmanlı Devleti 1699'daki Karlofça Antlaşması ile bölgedeki etkinliğini kaybetmeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren Slovakya toprakları önce Habsburg Hanedanı içerisinde Macaristan'ın bir parçası olarak ve ardından Avusturya-Macaristan İmparatorluğu sınırları içerisinde varlığını sürdürmüştür.

1. Dünya Savaşı sonrasında Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun dağılması üzerine Slovakya, Silezya, Bohemya, Moravya ve Karpat Rutenya'nın birleşmesi ile Çekoslovakya Devleti oluşturulmuştur. Böylece temelleri 20. yüzyılın başlarında atılmaya başlayan Çek ve Slovak birliği düşüncesi 28 Ekim 1918'deki bağımsızlık ilanı ile hayata geçirilmiştir. 2. Dünya Savaşı'na kadarki süreçte Slovakların otonomi talepleri Prag yönetiminin kabul görmemişse de Slovakya bölgesi hızlı bir gelişim göstermiştir. 2. Dünya Savaşı sırasında Almanya tarafından işgal edilen Çekoslovakya'da Slovakya bölgesi Almanya ile anlaşarak birlikten ayrılmış ancak savaşın ardından Çekoslovakya yeniden birleşmiştir. Savaş sonrasında Sovyet müdahalesi ile komünist rejime geçen Çekoslovakya, Soğuk Savaş yılları boyunca Sovyet Rusya'nın kontrolü altında kalmıştır. 1968 yılı Ocak ayında iktidara gelen Alexander Dubcek yönetiminin "Prag Baharı" adı verilen süreçte ülkede gerçekleştirmek istediği liberalleşme, 20-21 Ağustos'ta Sovyetler Birliği öncülüğünde ve Varşova Paktı ülkelerinden Bulgaristan, Polonya, Doğu Almanya ve Macaristan'ın destek verdiği bir

işgalle kanlı şekilde bastırılmıştır.

1989 yılı Kasım-Aralık aylarında "Kadife Devrim" olarak adlandırılan süreç sonucunda ülkede komünist rejim yıkılarak kapitalist sisteme adım atılmış, 1993 yılında da Çekya ve Slovakya'nın barışçıl biçimde ayrılmasıyla Slovakya 1 Ocak 1993 tarihinde bağımsızlığını ilan etmiştir.

İklimi ve Bitki Örtüsü

Slovakya, çok sayıda nadir ve endemik türe ev sahipliği yapan zengin bitki örtüsü ve hayvan çeşitliliğiyle ünlüdür. Ülkenin doğal güzelliği, kadim ormanlar ve canlı dağ çiçekleri de dâhil olmak üzere zengin ve çeşitli bitki örtüsüyle kendini gösterir. Slovakya'nın bitki örtüsünün dikkate değer özelliklerinden biri, yüzyıllardır büyük ölçüde bozulmadan kalan eski ormanların varlığıdır. Bu görkemli ormanlık alanlar yalnızca olağanüstü çeşitlilikteki bitki türlerine yaşam alanı sağlamakla kalmıyor aynı zamanda ekosistemin hassas dengesinin korunmasında da kritik bir rol oynuyor.

Slovakya, Orta Avrupa'nın karasal etkileriyle şekillenen belirgin bir iklim yapısına sahiptir. Ülkede dört mevsim net olarak yaşanır. Kışlar özellikle iç ve kuzey bölgelerde soğuk, zaman zaman sert geçer. Yüksek kesimlerde sıcaklık sık sık -10°C'nin altına iner ve uzun süreli kar örtüsü görülür. Yazlar ise daha ılık ve dengelidir. Ortalama sıcaklık 20-25°C arasında değişir.

Ülkenin bitki örtüsü, topoğrafik farklılıklarla birlikte büyük bir çeşitlilik gösterir. Slovakya yüz ölçümünün yaklaşık yarısı ormanlarla kaplıdır ve bu yönüyle Avrupa'nın en zengin orman ekosistemlerinden birine sahiptir. Alçak kesimlerde meşe, kayın ve gürgen gibi yaprak döken türler yoğunluk gösterirken orta yüksekliklere çıkıldıkça ladin, göknar ve kayın karışımından oluşan karma ormanlar yaygınlaşır.

SLOVAKYA

Dağlık bölgelerde ise iğne yapraklı ağaçlar hâkimdir. Özellikle Tatra Dağları çevresinde ladin ve çam ormanları geniş alanlara yayılır. Ağaç sınırının üzerinde alpin çayırları, bodur çalı toplulukları ve zengin bir otsu bitki çeşitliliği bulunur. Ovalık bölgelerde ise tarım alanları, çayırlar ve nehir kenarlarında gelişen sulak alan bitkileri bitki örtüsünün temelini oluşturur.

Ekonomik Durum

Bağımsızlığını kazandığı 1993 yılını takip eden ilk senelerdeki durgun dönemin ardından Slovakya ekonomisi 2000'lerden itibaren ivme kazanmış, 2004 yılında Avrupa Birliği'ne (AB) üye olması ve 2009'da avro bölgesine dâhil olmasının ardından daha da hızlı bir gelişim sürecine girmiştir. Son dönemde işsizlik ve yoksulluk oranlarında önemli düşüşler sağlanmış, yüksek büyüme oranları yakalanmış ve refah seviyesi artırılmıştır. Bu olumlu gidişat Slovakya'yı son yıllarda Orta Avrupa'nın en önemli alter-

natif pazarlarından biri konumuna yükseltmiş ve yatırımcılar için cazip bir seçeneğe dönüştürmüştür. Bankacılık sektörü başta olmak üzere ülkede yabancı sermayenin önemli derecede etkinliği bulunmaktadır. Bununla birlikte yolsuzluk ve nitelikli iş gücü eksikliği gibi sorunlar henüz tam olarak aşılabilmiş değildir.

Ülke ekonomisinin taşıyıcı güçleri otomotiv ve elektronik sektördür. Otomotiv ve elektronik dışında öne çıkan diğer sanayi kolları metal, kimya, makine, tekstil, kauçuk, optik ve seramiktir. Hizmet sektörü ise iş gücünün %70'ten, milli gelirin %60'tan fazlasının karşılandığı en büyük sektördür. Tarımın ülke ekonomisindeki payı oldukça düşük olup yetiştirilen başlıca ürünler; patates, şeker pancarı, tahıl, şerbetçi otu ve meyve çeşitleridir.

Türkiye ile İlişkiler

Türkiye ile Slovakya arasındaki ilişkiler genel itibarıyla olumlu

düzeyde seyretmektedir. Slovakya'nın 1993 yılındaki bağımsızlığını ilk tanıyan ülkelerden biri Türkiye olmuştur ve o tarihten bu yana ilişkiler gelişerek devam etmiştir. Türkiye'nin Bratislava Büyükelçiliği 1996 yılından bu yana hizmet vermektedir. Slovakya'nın Ankara Büyükelçiliği yanı sıra İstanbul Konsoloslugu da faaliyettedir. Türkiye'den Slovakya'ya ihraç edilen başlıca ürünler; tekstil ürünleri, bakır tel ve kablolar, alüminyum sac levhalar, kara yolu taşıtları için yedek parça ve aksesuarlardır. Slovakya'dan Türkiye'ye ithal edilen başlıca ürünlerse; binek otomobiller ve motorlu taşıtlar, kauçuktan dış lastikler, hava pompaları ve kompresörler, merkezî ısıtma kazanları, elektrik motorları ve jeneratörlerdir.

İki ülke arasındaki kültürel ve toplumsal ilişkiler de gelişme eğilimindedir. Özellikle turizm alanında iki ülke vatandaşlarının karşılıklı olarak ilgilerinin arttığı gözlemlenmektedir.

Tarihi ve Turistik Yerler

Bojnice Şatosu

Slovakya'da gezilecek yerler listesinde mutlaka bulunması gereken yerlerin başında geliyor. Slovakya'nın en romantik yapısı olarak bilinen Bojnice Şatosu, peri masallarını andıran mimarisi nedeniyle turistlerin en çok fotoğrafladığı yerlerden biridir. Yapı hem Gotik hem Rönesans hem de barok izleri taşır. Şatonun içindeki salonlar, kraliyet odaları, antika mobilyalar, tablolar ve av salonları oldukça etkileyicidir. Ayrıca şato, Avrupa'nın en eski hayvanat bahçelerinden birine de komşudur. Her yıl düzenlenen Uluslararası Hayalet Festivali özellikle ilkbahar döneminde ziyaretçi akınına uğrar.

Ochtinska Aragonit Mağarası

Ochtinska Aragonit Mağarası

Ochtinska Aragonit Mağarası dünyada sadece bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıda benzeri olan bir doğa harikasıdır. Ayrıca Unesco Doğa Mirası Listesi'nde yer alan mağara sadece 300 metre uzunlukta olmasına rağmen aragonit cevheri açısından

Tatra Milli Parkı

zenginliği ile benzersiz bir doğal oluşum. Bratislava'nın doğusunda Köstice kentine yakın yerde bulunan mağara Bratislava'ya yaklaşık 340 kilometre uzaklıkta yer alıyor.

Slovak Cennet Milli Parkı

Slovak Cennet Milli Parkı; yaylalar, ormanlar, çayırlar, şelaleler ve

Slovenský Raj

Bojnice Şatosu

Bratislava Kalesi

Vlkolínec

Kaynaklar

1. <https://www.insamer.com/tr/ulke-profilii-slovakya/>
2. <https://constructive-voices.com/tr/Slovakya/>
3. <https://www.gzt.com/skyroad/orta-avrupanin-sakli-guzelligi-slovakya/>
4. <https://blog.biletbayi.com/slovakiyada-ne-yenir-ne-icilir.html>

SLOVAKYA

mağaraları ile doğa sevenler için muhteşem bir oyun alanıdır. Park, kanyonları ve 300 kilometreyi aşan yürüyüş parkurları ile macera sevenlerin favori yeri. Parkın en sevilen bölümü Hrabusice, Podlesok ve Cingov köylerinin yer aldığı kuzey kısmında bulunuyor. Parkta yürüyüş yapmak istiyorsanız yükseklik korkunuzu evde bırakmalısınız çünkü kanyonları aşmak için asma ve ahşap merdivenli patikalardan geçmeniz gerekiyor.

Bratislava Kalesi – Başkent'in Simgesi

Tuna Nehri'nin kıyısında hâkim bir tepede yükselen Bratislava Kalesi, başkente gelen her turist için ilk uğradığı noktalar arasındadır. Dört köşeli beyaz yapısıyla şehir silüetinin ayrılmaz bir parçası olan kale, tarih boyunca hem kraliyet ikametgâhı hem de savunma kalesi olarak kullanılmıştır. Bugün ziyaretçilerine geniş bir avlu, panoramik şehir manzaraları, müze alanları ve Orta Çağ'dan kalan mimari dokular sunar. Kale terasından hem Tuna Nehri'nin hem de Avusturya sınırının görülebilmesi burayı özel kılan unsurlardandır.

Tatra Milli Parkı

Muhteşem Karpatlarda yer alan Tatra Milli Parkı, Polonya ile Slovakya arasında yer alıyor. Park, iki ülke tarafında da UNESCO Biyosfer Rezervi Listesinde bulunuyor. 2500 metre ve üzerinde pek çok zirvenin bulunduğu milli parkta yürüyüş yolları, vadiler, vahşi yaşam doğaseverleri misafir ediyor. Strbske Gölü, Skalnaté Gölü, Lomnický zirvesi, Hrebienok, Tatranska Lomnica kasabası, Starý Smokovec kasabası, Belianska Mağarası Tatra Milli Parkında mutlaka görmeniz gereken yerler arasında.

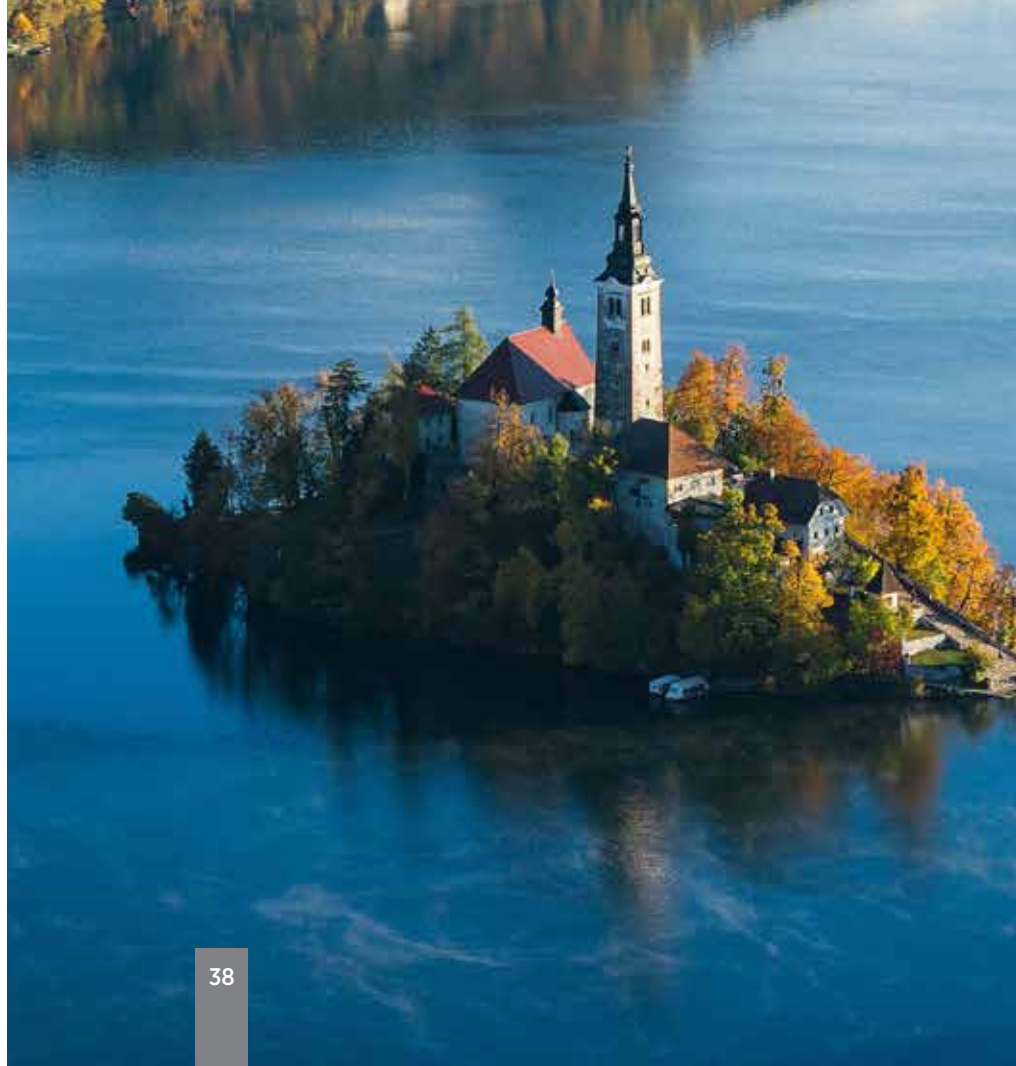
Vlkolínec – Otantik Ahşap Köy

Slovak kırsal yaşamını en saf hâliyle görmek isteyen turistlerin uğrak noktası olan Vlkolínec, tamamı ah-

şap yapılardan oluşan koruma altındaki bir köydür. UNESCO Dünya Mirası statüsüne sahiptir. Elektrik direkleri, modern yollar veya beton yapılar olmadan korunmuş geleneksel yaşam düzeni, buraya adım atan herkese zaman yolculuğu hissi verir. Renkli ahşap evler, küçük çiftlikler, köy meydanı ve çevredeki doğa yürüyüş rotaları köyü Slovakya'nın en otantik noktalarından biri hâline getirir.

Slovenský Raj – Macera Parkı

Kanyonlar, dar geçitler, merdivenle tırmanılan şelaleler ve ahşap köprülerle dolu bu ulusal park özellikle macera arayan doğa yürüyüşçülerinin başlıca tercihidir. En popüler rotalar arasında Suchá Belá ve Veľký Sokol Kanyonları bulunur. Ziyaretçiler doğal güzelliklerin yanı sıra Dobšinská Buz Mağarası'nı da gezebilir. Avrupa'nın en etkileyici doğa parkurlarından biri olduğu için uluslararası turist ilgisi oldukça yüksektir.

Geleneksel Yemek Kültürü ve Lezzetleri

Bublanina

Slovakya tatlılarının en şöhretlisi olan bublanina, vişne ve rendelenmiş limon kabuğuyla tatlandırılmış bir kek. Ülkedeki evlerde her özel günde pişen bu keki restoranlarda bulmanız zor. Ancak bir Slovak ailesine konuk olursanız mutlaka ikram edeceklerdir.

Goulash

Goulash aslında bir Macar yemeği olmasına rağmen Slovakya'da da çok popüler olmuş. Slovaklar genellikle piknik ve aile toplantılarını bu yemekle tatlandırıyorlar. Tabii siz geziniz esnasında pek çok restoranda da bulabilirsiniz.

Haluski

Bölgeye özgü bir patatesin hamur kıvamına getirilmesiyle yapılan haluski, özel sosu ile servis ediliyor. Siz istediğinize göre domuz etini çıkartabildiğiniz gibi vejetaryen seçimi de yapabilirsiniz. Özellikle başkent Bratislava'da denemeniz gereken bir lezzet.

Kapustnica

Slovak usulü lahana çorbası kapustnica, ülkede Noel akşamlarının akla gelen ilk yemeği kabul ediliyor. Haşlanmış patates, mantar, kırmızıbiber ve sarımsağı buluşturan çorbaya isteğe göre farklı lezzetler de ekleniyor. Lezzeti ve sıcaklığıyla içinizi ısıtacak bir tat.

Kofola

Çekya ve Slovakya'da üretimi yapılan kofola, tadı kolaya benzeyen ancak daha şekerli bir içecek. Yemeğinizin yanında tercih edebileceğiniz bu alkolsüz içeceği Slovaklar, farklı içeceklerle de karıştırarak tüketiyorlar.

Langos

Festivallerin bir numaralı yiyeceği olan langos, Slovak tarzında yapılmış bir pizza gibi. Büyük kızarmış bir ekmek üzerine serpilen sarımsak, peynir, ekşi krema, ketçap gibi malzemelerle tatlandırılıyor. Sokak satıcılarında bol miktarda karşınıza çıkacaktır.

Kapustnica

Slovakya'nın geleneksel lezzetlerinden biri olan ve sabahları kahvaltı sofralarını süsleyen bu lezzet; yumurta, peynir ve sosis gibi gıdalarla tüketiliyor.

Trdelnik

Slovakya sokaklarında dolaşırken deneyeceğiniz bir diğer güzel atıştırılabilir de trdelnik olabilir. Şeklinden dolayı huni kek olarak da anılan bu tatlı yiyecekler yaz aylarında dondurmayla beraber tüketiliyor. Bu kekleri alıp sokakların neşesine bir de öyle katılın.

Treska

Damakta acı ekşi bir tat bırakan treska, balık ve mayonezle yapılan bir çeşit salata. İçine konulan sebzelerle zenginleşen bu salata ülke genelinde atıştırılabilir olarak kabul ediliyor. Salaş bir restoranda sipariş verebilir ya da süpermarketlerde paket halinde alıp deneyebilirsiniz.

Kamil KIRATLI

Öğretmen

Bilecik M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

İNCE EKMEK GELENEĞİ

YUFKA

Ekmeğin un, su, tuz maddelerinin belli ölçülerde birleştirilmesiyle ortaya çıkan hamurun pişirilmesiyle oluşmaktadır. Tarihe bakıldığında geçmişinin insanlık tarihi kadar eski olduğu tahmin edilen ekmeğin insan için temel besin maddesi olduğu söylenebilir. Ekmeğin temel yapım maddesi olan buğdayın, toplumların yerleşik hayata geçmesine ve bir arada yaşamasına etkisinin fazla olduğu araştırmalarda tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili yapılan bir araştırmada ekmeğin yapımının tarihinin MÖ 10.000 yıllarına dayandığı belirtilmiştir. Yapılan başka bir araştırmaya göre MÖ 2000'li yıllarda 16 farklı türde ekmeğin yapıldığı tespit edilmiştir. MÖ 1800

yıllarında mayanın keşfedilmesi ile birlikte ekmeğin pişirilme yöntemi değiştirilmiştir.

Türk toplumunun ekmeğin besini ile tanışmasının Orta Asya dönemlerine dayandığı bilinmektedir. Ekmeğin Akdeniz coğrafyasına gelişinin ise Mısırlılara dayandığı söylenmektedir. Orta Asya coğrafyasında yaşam sürmüş Türklerin ekmeğe "etmek" veya "ötmek" dediği araştırmalarda belirtilmiştir.

Anadolu, coğrafi konumu dolayısıyla farklı kültür ve farklı toplumların geleneklerinden etkilenmiştir. Bu gerçekleşen etkileşim ekmeğin kültürü üzerinde olumlu gelişmelere sebep olmuştur. Türk gelene-

“

Hamurun oklava veya elle daire şeklinin verilmesi ve pişirilmesiyle yufka veya lavaş elde edilmektedir. Yufka ekmeğine bazı bölgelerde “şebit, işkefe, gardalac” gibi isimlerin verildiği araştırmalarda saptanmıştır. Yufka ekmeği geleneğinin kadınların bir araya gelmesine olanak sağladığı bilinmektedir.

ğinde en çok bilinen ekmeğin çeşidi ince ekmeğin yapımı ve dağıtımıdır. Ülkemizde ince ekmeğin geleneği tandırda yapılan lavaş, sac üzerinde yapılan yufka ekmeği ile yaşatılmaktadır. Anadolu coğrafyasında lavaş ve yufka ekmeği ile çeşitli yemekler de pişirilmektedir. Ülkemizde en çok yapımın ve tüketimin İç Anadolu bölgesinde olduğu bazı araştırmalarda belirtilmiştir. Yufka ekmeğinin hazırlanışı ve pişirilmesi geleneksel yöntemler ile yapılmaktadır.

Hamurun oklava veya elle daire şeklinin verilmesi ve pişirilmesiyle yufka veya lavaş elde edilmektedir. Yufka ekmeğine bazı bölgelerde “şebit, işkefe, gardalac” gibi isimlerin verildiği araştırmalarda saptanmıştır. Yufka ekmeğinin geleneğinin kadınların bir araya gelmesine olanak sağladığı bilinmektedir. Hep beraber yufkalar yapılır sonrasında dağıtılır ve böylelikle gelenek sür-

dürülmektedir. Büyükler küçüklere gösterip yaptırarak bu geleneğin yaşatılmasına fırsat tanımaktadır. Teknolojinin gelişmesi ve kent yaşamının artmasıyla birlikte bu geleneğin öneminin azalmaya başladığı bilinmektedir. Bir araya gelerek yufka ekmeği yapma geleneğini gerçekleştirmek yerine çoğu bireyin artık hazır yufka alarak tüketim sağladığı gözlemlenmektedir.

Yufka Ekmeği Yapımında Kullanılan Malzemeler ve Yapımı

Geleneksel yöntemlerle hazırlanan yufka ekmeği için öncelikle buğday unu bir kaba konulur. Sonrasında kaba konulan unun etrafına tuz ilave edilir. Sonrasında ise istenilen kıvama gelmesinde etkili olacak oranda su konularak yoğurulmaya başlanır. Yoğurma işlemi elle yapılmaktadır. Hazır hâle gelen hamur ufak ufak bezeler hâline getirilir ve nemli bir bez bezelerin üzerine örtülür. Bezin nemli olması hamurun kurumasını ve dokusunun bozulmasını engeller. Beze olarak tanımlanan ufak hamur parçaları ekmeğin tahtası üzerinde oklava yardımı ile açılmaya başlanır. Açılma işleminin kolay olması ve ekmeğin şeklinin düzgün olması için hamura un serpilir.

Yufka ekmeğinin pişirilmesi kırsal kesimlerde genellikle odun ateşinde yapılmaktadır. Sac ateşin üzerine konularak yufka ekmeği pişirilir. Pişiren kişiler, ellerinde olan bir araç yardımıyla kolay bir şekilde hamuru ters çevirerek iki tarafının da pişmesini sağlarlar. Yufka ekmeğinin

yapımının tamamlanmasından sonra muhafaza edilme aşaması gelmektedir. Koşullara göre muhafaza süreleri değişiklik göstermektedir. İklim özellikleri, köy kent yaşantısı gibi farklılıklar süreleri değiştirmektedir. Geçmiş zamanlarda sini ismi verilen mutfak aletinin üzerine bir bez serilir, yufkalarda onun üzerine sıra ile dizilmiştir. Günümüzde ise farklı saklama şekilleri bulunmaktadır. Yufka ekmeğinin saklama süresinin ve dayanıklılığının fazla olması kültürümüzde çok tercih edilmesinin sebepleri arasında yer almaktadır.

Kaynaklar: Karhan, J. (2024). Oklavadan sofraya Türklerin kültürel mirası "yufka" ekmeğinin sosyotarihsel ve kültürel anlamı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25 (46), 221-233

“

Türk toplumunun ekmeğin besini ile tanışmasının Orta Asya dönemlerine dayandığı bilinmektedir. Ekmeğin Akdeniz coğrafyasına gelişinin ise Mısırlılara dayandığı söylenmektedir. Orta Asya coğrafyasında yaşam sürmüş Türklerin ekmeğe “etmek” veya “ötmek” dediği araştırmalarda belirtilmiştir.

Nevriye TOSUN
Sağlık Memuru
Karaman M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Tarihten Günümüze ŞİFA ARAYIŞININ SESİ

İnsanlık tarihi boyunca ses ve müzik yalnızca estetik bir ifade aracı değil aynı zamanda ruhsal ve bedensel iyileşmenin önemli bir unsuru olarak görülmüştür. Doğanın ritminden ilham alan ilk topluluklardan günümüz modern hastanelerine kadar müzik, insan sağlığını destekleyen tamamlayıcı bir yöntem olarak varlığını sürdürmüştür. “Müzikle tedavi” ya da modern adıyla “müzik terapi”, belirli ritimler, melodiler ve ses düzenleri aracılığıyla bireyin psikolojik, nörolojik ve fizyolojik süreçlerini olumlu yönde etkilemeyi amaçlayan disiplinler arası bir uygulama alanıdır. Bu yaklaşım hem kadim medeniyetlerin şifa geleneklerinde hem de günümüz bilimsel araştırmalarında önemli bir yer tutmaktadır.

Müzikle Tedavinin Tarihsel Kökenleri

Müzikle tedavinin kökeni, yazılı tarihin başlangıcından çok daha eski dönemlere uzanmaktadır. Şamanik topluluklarda ritmik davul sesleri ve ilahiler hem ruhsal arınma hem de hastalıkların iyileştirilmesi ama-

cıyla kullanılmıştır. Antik Yunan’da ise müzik, doğrudan tıp ve felsefe ile ilişkilendirilmiştir. Özellikle Pisagor, evrendeki düzenin matematiksel oranlarla açıklanabileceğini savunurken müziğin de insan ruhunda benzer bir uyum sağladığını belirtmiş ve belirli makamların ruhsal dengeyi yeniden kurabileceğini ileri sürmüştür.

Platon ve Aristoteles de müziğin karakter eğitimi ve duygusal denge üzerindeki etkilerine dikkat çekerek müziğin insan ruhunu disipline eden bir araç olduğunu ifade etmişlerdir. İslam medeniyetinde ise müzikle tedavi daha sistematik bir biçimde ele alınmıştır. Orta Çağ İslam dünyasında kurulan darüşşifalarda hastaların tedavisinde müzikten yararlanılmış özellikle belirli makamların belirli ruh hâlleri ve hastalıklar üzerinde etkili olduğu düşünülmüştür. Bu uygulamalar yalnızca teorik düzeyde kalmamış, hekimler tarafından gözleme dayalı olarak geliştirilmiş ve belirli hastanelerde düzenli şekilde uygulanmıştır. Bu durum müzikle tedavinin tarihsel olarak yalnızca mistik bir gelenek değil aynı zamanda erken

“

Müzikle tedavi yöntemlerinin tarihsel sürekliliği incelendiğinde farklı medeniyetlerin birbirinden bağımsız olarak benzer uygulamalar geliştirmiş olması dikkat çekicidir. Bu durum müziğin insan doğasıyla kurduğu evrensel ilişkinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. İnsan sesi, kalp ritmi ve doğadaki tekrar eden ses düzenleri arasındaki benzerlikler müziğin insan zihni üzerindeki etkisinin yalnızca kültürel değil aynı zamanda biyolojik bir temele dayandığını düşündürmektedir.

dönem bilimsel tıp uygulamalarının bir parçası olduğunu göstermektedir.

Alternatif Tıp ve Tamamlayıcı Tedavi Yaklaşımı

Modern tıbbın gelişmesiyle birlikte müzikle tedavi uzun süre ikinci planda kalmış olsa da 20. yüzyılın ortalarından itibaren psikoloji ve nörobilim alanındaki araştırmalar, müziğin beyin üzerindeki etkilerini yeniden gündeme taşımıştır. Özellikle travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, anksiyete ve kronik ağrı gibi durumlarda müzikle terapinin destekleyici bir yöntem olarak kullanılabilmesi bilimsel çalışmalarla ortaya konmuştur. Bu süreçte müzik terapi “alternatif tıp” kategorisinden çıkarak “tamamlayıcı tıp” uygulamaları arasında değerlendirilmiş ve modern sağlık sistemlerinin bir parçası hâline gelmeye başlamıştır. Müziğin terapötik etkisi, insan beyinde dopamin ve serotonin gibi nörokimyasal süreçleri etkilemesiyle açıklanmaktadır. Ritmik düzen ve melodi, kalp atış hızını, solunum ritmini ve stres hormonlarının seviyesini düzenleyerek bireyin fizyolojik dengesini destekleyebilir. Bu nedenle müzik terapi özellikle ameliyat öncesi kaygı azaltma, yoğun bakım hastalarının rahatlatılması ve rehabilitasyon süreçlerinin desteklenmesi gibi alanlarda yaygın şekilde kullanılmaktadır.

Günümüzde Kullanım Alanları ve Örnekler

Günümüzde müzik terapi yalnızca psikolojik destek süreçlerinde değil nörolojik rehabilitasyon, yaşlı bakım merkezleri, çocuk gelişimi ve özel eğitim alanlarında da aktif olarak uygulanmaktadır. Alzheimer ve demans hastaları üzerinde yapılan çalışmalar, geçmişte dinlenen müziklerin hafıza tetikleyici etkisi sayesinde hastaların iletişim becerilerinin geçici de olsa güçlenebildiğini göstermektedir. Benzer şekilde

otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda ritim temelli müzik terapinin sosyal etkileşim becerilerini artırabildiği gözlemlenmiştir. Bu konuda klinik ortamlarda anlatılan örneklerden biri uzun süre konuşma yetisini kaybetmiş bir felç hastasının çocukluk döneminde sıkça dinlediği bir şarkıyı duyduğunda kelimeleri ritim eşliğinde yeniden telaffuz etmeye başlamasıdır. Terapistler, müziğin beyin konuşma merkezleri ile ritim algısı arasında kurduğu bağlantı sayesinde bu tür gelişmelerin mümkün olabileceğini belirtmektedir. Bu tür vakalar müzik terapinin yalnızca duygusal rahatlama sağlamadığını aynı zamanda nörolojik işlevlerin yeniden düzenlenmesine katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Bir başka örnek ise palyatif bakım merkezlerinde görülmektedir. Yaşamının son döneminde bulunan hastalara uygulanan sakinleştirici müzik seanslarının ağrı algısını azaltabildiği ve hastaların uyku düzenini iyileştirebildiği gözlemlenmiştir. Bu uygulamalar müzik terapinin insan yaşamının en kırılgan anlarında bile destekleyici bir rol oynayabildiğini ortaya koymaktadır.

Müzik ve İnsan Ruhunun Ortak Hikâyesi

Müzikle tedavi yöntemlerinin tarihsel sürekliliği incelendiğinde farklı medeniyetlerin birbirinden bağımsız olarak benzer uygulamalar geliştirmiş olması dikkat çekicidir. Bu durum müziğin insan doğasıyla kurduğu evrensel ilişkinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. İnsan sesi, kalp ritmi ve doğadaki tekrar eden ses düzenleri arasındaki benzerlikler müziğin insan zihni üzerindeki etkisinin yalnızca kültürel değil aynı zamanda biyolojik bir temele dayandığını düşündürmektedir.

Bugün modern hastanelerde bilimsel yöntemlerle uygulanan müzik terapi aslında binlerce yıllık bir insanlık deneyiminin güncel

biçimidir. Geçmişte şifa arayan insanların melodilere yüklediği anlam günümüzde nörobilimsel verilerle yeniden açıklanmakta böylece gelenek ile bilim arasında güçlü bir köprü kurulmaktadır. Bu köprü, müziğin bir sanat formu yanında insanın iyileşme arzusunun sesle ifade edilmiş hâli olduğunu göstermektedir. Öyle ki müzikle tedavi, tarih boyunca farklı kültürlerde kullanılan ve günümüzde bilimsel araştırmalarla desteklenen önemli bir tamamlayıcı terapi yöntemidir.

Günümüzde psikolojik destek, nörolojik rehabilitasyon ve palyatif bakım gibi birçok alanda kullanılan müzik terapi gelecekte daha sistematik araştırmalarla sağlık bilimlerinin vazgeçilmez unsurlarından biri hâline gelmeye aday görünmektedir.

İnsanlık, tarih boyunca şifayı kimi zaman ilaçlarda kimi zaman doğada kimi zaman da melodilerin içinde aramıştır. Görünen o ki bu arayışın en eski eşlikçisi yine müzik olmaya devam edecektir.

Kaynaklar

1. Ak, Ahmet Şahin. Avrupa ve Türk-İslam Medeniyetinde Müzikle Tedavi: Tarihi Gelişimi ve Uygulamaları. Konya: Öz Eğitim Yayınları, 1997
2. Soymakçı, Pınar. "Türklerde Müzikle Tedavi", Haliç Üniversitesi Konservatuvar Türk Musikisi Bölümü, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 15 Yıl: 2003/2 (131-140 s.)
3. Koç, Emrah, Türk-İslam Medeniyetinde Müzikle Tedavi, İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, Yıl 2023, Cilt: 9 Sayı: 2, 177-190, 05.01.2024

Muhammed Emin GEYLANI
İnfaz ve Koruma Başmemuru
Doğubayazıt T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Aynı Rüzgârda Savrulan **ORTAK KADER**

İnsan, dünyaya gözlerini açtığı an itibarıyla aslında bir hikâyenin ortasına düşer. Henüz kendi ismini bile telaffuz edemezken üzerine sindiği toprağın kokusu, kulağına çalınan ninninin tınısı ve penceresinden görünen dağın silüeti onun ilk kimliğini oluşturur. Biz buna sadece “doğum” deriz. Oysa bu bir kök salma girişimidir.

Toprak, üzerine basıp geçtiğimiz cansız bir kütle değil altındaki milyonlarca yaşanmışlığın, dökülen yaşın ve kazanılan zaferlerin harmanlandığı devasa bir hafıza sarayıdır. Bu coğrafyada rüzgâr sadece toz kaldırmak için esmez. O rüzgâr, asırlar öncesinin çığlıklarını, sevinçlerini ve dualarını taşır. “Aynı rüzgârda savrulmak.” tam da burada başlar. Bizler birbirini hiç tanımayan milyonlarca insan olarak aslında aynı fırtınanın evlatlarıyız. Birimizin bahçesine düşen yıldırım diğerimizin yüreğinde bir korku titremesi yaratıyorsa, birimizin kapısındaki sevinç ötekine hiç sebepsiz bir tebessüm bahşediyorsa orada deruni bir “biz” ruhu vücut bulmuş demektir. Bu bağ, kâğıt üzerindeki imzalardan çok daha eskidir. Bu, ruhların aynı pınardan su içmesiyle ilgili bir aidiyettir.

“

Vefa sadece geçmiş hatırlamak değil geçmişin bize bıraktığı onuru yarınlar lekesiz taşıma azmidir. Bizden sonra geleceklere sadece binalar ve yollar değil sarsılmaz bir birlik şuuru ve üzerinde güvenle yürüyecekleri bir zemin bırakmak en büyük sorumluluğumuzdur. Bu topraklar üzerinde bıraktığımız her iz aslında bir sonraki kuşağa yazılmış bir mektuptur.

Edebi bir perspektifle bakıldığında, bir toplumu bir arada tutan şey sadece refah düzeyi ya da ortak çıkarlar değildir. Bir toplumu “bir vücut” kılan asıl güç ortak kederdir. Tarihin tozlu sayfalarından süzülüp gelen o kadim sızı bizi birbirimize düğümler. Bir şehidin ardından dökülen sessiz bir damla yaşta, bir bayram sabahının o tarifsiz huzurunda ya da bir afet anında uzanan isimsiz bir elde tecelli eden şey “ortak kader” bilincidir. Bu bilinçte benlik yoktur, “bizim sesimiz” vardır. İnsan, kendi evinin duvarlarını sadece kendini korumak için değil o duvarların temsil ettiği mahremiyeti ve kültürü gelecek kuşaklara aktarmak için örer. Her tuğlada bir öncekinin emeği her harçta bir sonrakinin umudu vardır. Sadakat sadece güzel günlerde omuz omuza yürümek değil karanlık çöktüğünde meşaleyi elden ele devredebilme cesaretidir. Kendi kaderini komşusunun kaderinden ayırmayan, onun açlığını kendi midesinde onun hüznünü kendi sinesinde duyan insan gerçek manada bir yere aittir. Çünkü ait olmak bir parçasını o bütüne feda etmek ama karşılığında koca bir medeniyetin koruyucu zırhını kuşanmaktır. Peki, bu ortak kader bizi nereye götürür? Rüzgâr

sertleştiğinde savrulan yapraklar mı olacağız yoksa dalları birbirine dolanmış dev bir orman mı? Bu sorunun cevabı sahip olduğumuz vefa duygusunda gizlidir.

Vefa sadece geçmiş hatırlamak değil geçmişin bize bıraktığı onuru yarınlar lekesiz taşıma azmidir. Bizden sonra geleceklere sadece binalar ve yollar değil sarsılmaz bir birlik şuuru ve üzerinde güvenle yürüyecekleri bir zemin bırakmak en büyük sorumluluğumuzdur. Bu topraklar üzerinde bıraktığımız her iz aslında bir sonraki kuşağa yazılmış bir mektuptur. Ürettiğimiz her değer, koruduğumuz her dürüstlük ve beslediğimiz her umut bizden sonra bu iklimde nefes alacak olanların mirasıdır.

Sonuç olarak insan, üzerine çöken gökyüzünü ve altında uzanan toprağı sadece bir mekân olarak görmediğinde orası artık onun “evi” olur. Evine duyulan sadakat ise insanın kendi şerefine duyduğu saygının bir yansımasıdır. Bizler nehrin içindeki ayrı damlalar olsak da aynı yatağın üzerinde akarken tek bir güce dönüşen o büyük akıntıyız. Bu akıntının yönü bizim ortak vicdanımızın pusulasıyla belirlenir.

İsmail EVCİN

Din Hizmetleri Uzmanı

Bolvadin Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

Sen Şehit Oğlusun!

İnsanların nasıl namus ve şerefleri varsa, vatan toprakları içinde bu kavram Aziz Türk Milleti tarafından nesiller boyu yaşatılan/tevârüs eden bir mefkûre hâlini almıştır. Tarih sahnesinde “vatan” mefkûresi için topyekûn olarak ölümü düğün kabul eden başka bir milletin bahsine rastlamayız. Münferid cüret ve cesaretler elbette vardır. Ancak bu durumun bir milletin kadın-erkek her yaştan ferdinde sarsılmaz bir kuvvetle inkişâfı nadirattandır. İddiamızın büyüklüğünü ispat kolaydır. Çünkü bizler, vatan uğruna can

vermekle örnek olmuş bir milletin evlatlarıyız. Bizden evvel gidenler, uğruna can verdikleri tüm topraklara vatan hassasiyetiyle mühür vurmuşlar, tarih ve sanatlarıyla o beldeleri imar ve ihya etmişlerdir. Ecdadımız vatan kabul ettikleri coğrafyalarda patlayan nifak ve desiselere karşı dirençlerini “vatan sevgisi” mefkûresinden alırken üstüne yüce dinimiz İslam’ın cihad emrini de ekleyince mazlumlara şefkat ve merhametle umut, zalimlere şecaat ve harp sanatıyla korku salan yiğitler olmuşlardır.

Vatan insanın namusudur dedik. Fitri olarak insan kendisine ait olan şeyleri sahiplenmede, korumada haristir. Ancak Allah kelamı ile mecz olan vatan sevgisi, ecdadın hatıralarının medfun bulunduğu toprakların kıymetini ve kutsiyetini ziyadeleştiren bir çarpan olarak denklemde yer alır.

“Bastığın yerleri toprak diyerek geçme tanı!

Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.

“

Zor zamanlar zor kararları ve eylemleri gerekli kılar. Zaferin olmazsa olmazının sadece teknolojik üstünlük, sayısal kudret ve ekonomik kabiliyetlerle sınırlanmadığına şahidiz. Soykırıma uğrayan bir avuç insanın hakiki iman, salih amel ve güzel ahlakla modern tehzizatlar karşısındaki direnişine Gazze’de şahitlik ediyoruz. Maddi tekâmülün değersizliğinden bahsetmiyoruz. Ancak sadece maddi planda bir gücün zafere mukadder olamadığını aktarıyoruz.

Sen şehit oğlusun, incitme yazıktır atanı

Verme dünyaları alsan da bu cennet vatanı.”

dizelerinde vücut bulan vatan sevgisi, nesillerin yetişmesinde yol aydınlatan meşalemizdir.

Bugün dünyanın cennet köşesi olan, emperyal vampirlerin yer altı ve üstü kaynaklarına salyalarının aktığı bu aziz vatan bize emanettir. Bizler evlatlarımıza, torunlarımıza aktarmak üzere aldığımız emanete en özenli ve güzel şekilde sahip olmakla mükellefiz. Bu vatan bize gül bahçesi mesabesinde emanet edilirken yitip giden canları, sönen ocakları unutmamalıyız. Tarihini bilmeyenlerin yarınları ziyandır. Tarih bir masal ve kuru iftihar lakırtısı değil ibret vesikalarının ders kitabıdır. Dünün kahramanlarını rahmet ve minnetle yad ederiz. Ancak bugün yetişmiş kahraman evlatlarına şerefli bir miras olan tarihimizi hakkıyla aktarma borcumuz son nefese kadar bakidir.

18 Mart 1915’te yazılan Çanakkale Destanı üstünden bugün 111 yıl geçmiş olabilir. Ancak ruh aynı ruh, yiğit aynı kandan, dava aynı imandan beslenen imandır.

“Gevşeklik göstermeyin, üzüntüye kapılmayın. Eğer inanmışsanız, üstün gelecek olan sizsiniz.” (Ali İmran 139)

ayet aynı zindeliğiyle 1400 yıldan fazladır taptazedir. Gel denildiğinde gitmeye, vatan için can ver denildiğinde can vermeye, vatan için

can al denildiğinde eli titremeden can almaya hazır nesiller yetiştirmek borcumuzdur. Bu belki savaş ve muharebede olacak son radde olaydır düşüncesi bizleri rehavete kapılmaya sevk etmesin. Barış zamanları aslında savaşa hazırlık evreleridir bir şekilde. Techizat ve kabileyetlerin artırılması için yapılan çalışmalar, verilen emekler en az kanlı muharebe meydanlarındaki cenkler kadar mühimdir. “Barışta ter dökmeyen savaşta kan döker.” ikazı hepimizin zihninde mih gibi çakılıdır. Bugün bizim topraklarımızda fiili bir savaş belki gözle görülür yoğunlukta cereyan etmiyor. Fakat “düşük yoğunluklu muharebe” kavramıyla karşılık bulan terör destekçileri ve unsurları ile yıllarca mücadele edilmiştir. İçeride ve ülke dışında şanlı ordumuz ve şerefli güvenlik güçleri mensuplarımızca mücadelenin her mecrada bu unsurlar ve destekçileriyle sürdüğü hepimizce malumdur.

Bize düşen gevşeklik göstermeden, vatanı candan aziz bilmek asker nöbetinde, hâkim hükmünde, memur masasında, köylü tarlasında, esnaf tezgahında, öğrenci dersinde hasılı tüm vatandaşlarımızın kendi meslek ve vazifesinde hakkaniyetle, dürüst ve vazife aşkıyla iş sergilemesi vatan hizmeti sayılacak kıymettir. Bizler bölünmeden askerî müstereklerimizde aynı idealler uğrunda yekvücut olarak kenetlendiğimizde saldırganlığın kimden ve nereden geldiğinin önemi ortadan kalkacaktır. Farklılıklarımızı kavgamız değil zenginliğimiz kabul ederek vatan sevgisiyle hizmeti şiar edinmeliyiz. Birbirimizle çekişmenin neticesini Rabbimiz: “Allah’a ve Resûlüne itaat edin ve birbirinizle çekişmeyin. Sonra gevşer-

siniz ve gücünüz, devletiniz elden gider.” (Enfal, 46) ayetiyle gözler önüne sermektedir. Tefrikanın yarıştırıcı ve ayırıştırıcı doğasından, muhabbet ve sevginin birleştiren kimyasına yönelmeliyiz.

Muharebenin şekil değiştirdiği, harp sahasının tüm hayatımıza dağıldığı, düşman unsurlarının üniformadan sıyrılıp sivil kıyafetli etki ajanlarına evrildiği zaman dilimlerine şahitlik ediyoruz. Zor zamanlar zor kararları ve eylemleri gerekli kılar. Zaferin olmazsa olmazının sadece teknolojik üstünlük, sayısal kudret ve ekonomik kabiliyetlerle sınırlanmadığına şahidiz. Soykırma uğrayan bir avuç insanın hakiki iman, salih amel ve güzel ahlakla modern techizatlar karşısındaki direnişine Gazze’de şahitlik ediyoruz. Maddi tekâmülün değersizliğinden bahsetmiyoruz. Ancak sadece maddi planda bir gücün zafere mukadder olamadığını aktarıyoruz. İman ve inancın vatan savunmasındaki motive etkisini göz ardı etmemeyi hatırlatıyoruz. Bugünün Müslümanları en çok da bunlara muhtaçtır. Birlik ve beraberliğe, ilim ve irfana, fazilet ve erdeme muhtaçtır. Bizlere bu hakikati İstiklal Şairimiz işaret eder:

“Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar;

Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.

Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,

“Medeniyet!” dediğin tek dişi kalmış canavar?”

Kıymetli Şair Mithat Cemal Kuntay’ın dizeleri bizleri sarsar ve azme, gayrete teşvik eder:

“Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır,

Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır.”

Dünya hayatını namus ve şerefimizi koruyarak tamamlamanın yolu güven içinde yaşadığımız bir vatana sahip olmakla mümkündür. Dini vecibeleri ifâ hususunda yine vatan toprağı vazgeçilmez unsurdur. İşgalcilerin postalları altında iman ve ibadetin gereğini icra etmek düşüncesi bile şu ayetle çelişmektedir: “Sizinle savaşanlara karşı, Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin. Çünkü Allah, aşırı gidenleri sevmez.” (Bakara 190) bu ayet ışığında anlıyoruz ki vatan savun-

“

Günümüzde bazı kavramlar maalesef maksadı dışında kullanılmaya başlanmış, aslı anlamları dışında işgal edilmiştir. Cihad ve mücahid kavramları asıl amaç ve anlamı dışında hedeflere hizmet eden bazı fraksiyonlarca İslam ve müslümanlıkla bağdaşmayan, Kur’an ve sünnetin işaret ettiği çizginin dışında gösterilmeye çalışılmaktadır.

ması Allah'ın emridir. Hiçbirimiz savaşı durduk yere arzulamayız. Ancak milletler sahnesinde hayatta kalmak adına kaçamayacağımız bir realitedir savaşmak ve vatani müdafa etmek. Hadis-i şerifte Hz. Peygamber Efendimiz: "Siz düşmanla karşılaşmayı dilemeyiniz; Allah'tan afiyet isteyiniz. Düşmanla karşılaştığınız zaman da sabır ve gücünüzle karşı koyunuz." (Müslim, Cihad, 20) ikazı ortadadır. Savaşı istemeyeceğiz ancak şartlar bizi savaşa süreklediğinde gereğini Allah ve Resulü'nün işareti doğrultusunda hakkıyla yapacağız.

Din, mukaddes değerler ve vatan

Bugün dünyanın cennet köşesi olan, emperyal vampirlerin yer altı ve üstü kaynaklarına salyalarının aktığı bu aziz vatan bize emanettir. Bizler evlatlarımızı, torunlarımıza aktarmak üzere aldığımız emanete en özenli ve güzel şekilde sahip olmakla mükellefiz. Bu vatan bize gül bahçesi mesâbesinde emanet edilirken yitip giden canları, sönen ocakları unutmamalıyız.

uğrunda canını feda eden müslüman, Allah katında peygamberlik mertebesinde sonra en büyük beşerî mertebe olan şehitlik mertebesini kazanır. İnsanın en fazla değer verdiği varlığı kendi canıdır. İnsan, canı tehlikeye girdiği zaman her şeyinden vazgeçebilir. İnsan son derece önem verdiği canını Allah rızası için feda ettiğinde Allah'ın verdiği mükafatta o derece büyüktür. "Mü'minlerden özür sahibi olanlar dışında oturanlarla, malları ve canları ile Allah yolunda savaşanlar bir olmaz. Allah malları ve canları ile savaşanları, derece bakımından oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah hepsine cennet vaat etmiştir ama savaşanları oturanlardan çok büyük ecirle üstün kılmıştır." (Nisa, 95) ayeti müjdeleyicidir. Sönen ocak boşa sönmemiş, yiten koç yiğitler boşa gitmemiştir. Karşılığı dünyada şeref ve izzetle yaşanılır bir vatan, ahirette peygamberlerden sonraki en üstün mertebe. Hatta ahir zaman Peygamberi Hz. Muhammed (sav) Efendimiz: "Ruhumu kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Allah yolunda savaşıp öldürülmemi sonra tekrar dirilip savaşarak tekrar öldürülmemi yine dirilip savaşta öldürülmemi arzu ederim." (Buhari, Cihad, 7) buyurarak din, vatan, mukaddesat ve Allah yolunda cihad ederken erişilen mertebeye talip oluşunu veciz olarak ifade etmiştir.

Günümüzde bazı kavramlar maa-lesef maksadı dışında kullanılmaya başlanmış, aslı anlamları dışında işgal edilmiştir. Cihat ve mücahit kavramları asıl amaç ve anlamı dışında hedeflere hizmet eden bazı fraksiyonlarca İslam ve Müslümanlıkla bağdaşmayan, Kur'an ve sünnetin işaret ettiği çizginin dışında gösterilmeye çalışılmaktadır. Bu gayreti teşvik eden bazı aldanmış haricî ekol müdavimleri de mevcuttur. İslam savaş hukunda; kadın ve çocuklara, mabetlere, yaşlılara, dini ve milli sembollere hoyratça kıymak asla yoktur.

Kendilerini İslam temsilcisi sayan bazıları sebebiyle İslamî değerler ve müslümanlar kural tanımaz katiller sürüsü şeklinde resmedilecek derecede aşağılanmaya başlanmıştır. Müslüman katil olamaz. Müslüman bir cana haksız kıyamaz. Müslüman adalet ve hukuktan saparak kendi yargısını teşekkül ettiremez. Allah ve Resulü'nün emri gereğince yaşar, hesap verir ve o minvalde hak arar.

Bu vesileyle 21 Mart Cumartesi günü idrak edeceğimiz Ramazan Bayramı'nın insanlığın selametine, mazlumların kurtuluşuna, vatan için mücadele eden tüm kurumlarımız ve mensuplarımızın muzafferiyetine vesile olmasını niyaz ederim. Bu satırları okuyan ve okunmasında vesile olan her kademedeki değerli vatan evlatlarına sevdikleriyle birlikte sıhhat, afiyetler dilerim.

Bünyamin ÖRNEK
İnfaz ve Koruma Memuru
Kavak S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

VENI
VIDI
VICI
VENI
VIDI
VICI

MÖ I. yüzyılda Roma Cumhuriyeti, fiili olarak üç güçlü siyasi ve askeri figürün oluşturduğu Birinci Triumvirlik tarafından yönetilmekteydi. Bu ittifak Julius Caesar, Gnaeus Pompeius Magnus (Pompey) ve Marcus Licinius Crassus'tan oluşuyordu. Triumvirlik, hukuki bir devlet organı olmaktan ziyade Roma siyasetini dengeleyen kişisel bir güç paylaşımıydı. Crassus'un MÖ 53 yılında Anadolu üzerinden Part İmparatorluğu üzerine düzenlediği seferde Carrhae Savaşında yenilerek öldürülmesi bu güç dengesini köklü biçimde sarstı. Crassus'un ortadan kalkmasıyla Roma siyasetinde iki büyük güç ön plana çıktı: Julius Caesar ve Pompey. Zamanla bu iki lider arasındaki rekabet derinleşti ve Roma Cumhuriyeti'ni uzun ve yıkıcı bir iç savaşa sürükledi.

İç savaşın başlangıcı genellikle MÖ 49 yılında Caesar'ın Rubicon Nehri'ni geçmesiyle ilişkilendirilir. Bu hamle Caesar'ın Senato ve Pompey'e açık bir meydan okuması anlamına geliyordu. Caesar kısa sürede İtalya'da kontrolü sağladıktan sonra Pompey'in Doğu eyaletlerine çekilmesi üzerine mücadeleyi Akdeniz dünyasına taşıdı. Pompey'in MÖ 48 yılında Pharsalos Savaşında yenilmesinin ardından Mısır'a kaçması iç savaşın yeni bir evresini başlattı. Pompey, Mısır'a ulaştıktan kısa süre sonra XIII. Ptolemaios'un emriyle öldürüldü. Caesar, Pompey'i takip ederek Mısır'a geldiğinde kendisini hem Mısır'daki taht mücadelesinin hem de Roma iç savaşının merkezinde buldu. Bu süreçte VII. Cleopatra ile ittifak kurdu ve İskenderiye Savaşında rakiplerini saf dışı bıraktı.

Roma'nın doğu eyaletlerinde yeni bir tehdidin ortaya çıkması sebebiyle Mısır'daki meseleleri çözüme kavuşturan Caesar, MÖ 47 yılında Anadolu'ya yöneldi. Anadolu'nun kuzeydoğusunda yer alan Pontus Krallığı, Yunan kökenli bir hanedan tarafından yönetilmekle birlikte bü-

yük ölçüde Anadolu halklarından oluşan güçlü bir Helenistik devletti. Pontus Krallığı'nın en tanınmış hükümdarı olan VI. Mithridates Eupator, Roma'nın Anadolu'daki hâkimiyetine karşı en uzun süre direnen rakiplerden biri olmuştur. Mithridates, Roma'ya karşı üç büyük savaş yürütmüş (Mithridates Savaşları) ve Roma'yı Anadolu'dan tamamen çıkarmayı hedeflemiştir. Bu savaşlar MÖ I. yüzyıl boyunca Roma ile Pontus arasında uzun ve yıpratıcı çatışmalara neden olmuş, nihayetinde Roma'nın zaferiyle sonuçlanmıştır. Söz konusu mücadelelerde Pompeius Magnus başta olmak üzere birçok Roma komutanı etkin rol oynamıştır. Pompey'in Doğu seferleri sonucunda Pontus Krallığı zayıflatılmış ve VI. Mithridates intihar etmiştir. Mithridates'in ölümünden sonra Pontus tahtına

“

Antik dönemin en bilinen ve en etkili ifadelerinden biri olan “veni, vidi, vici” Anadolu topraklarında Tokat ilinin Zile ilçesinde söylenmiştir. Bu söz yalnızca Roma tarihine değil dünya tarihine de damgasını vurmuş, Anadolu'nun küresel tarih sahnesindeki belirleyici rolünü açık biçimde ortaya koymuştur.

oğlu II. Pharnakes geçmiştir. Roma iç savaşının yeniden alevlendiği bu dönemde II. Pharnakes, Roma'nın dikkatinin başka yöne çevrilmesini fırsat bilerek Anadolu'daki eski Pontus topraklarını geri alma girişiminde bulunmuştur. MÖ 47 yılında Caesar, Mısır'daki sorunları çözüme kavuşturduktan sonra Pontus Krallığı'nın Roma iç savaşında taraf olmaması ve bölgede yeniden güç kazanmaması amacıyla Anadolu'ya sefere çıkmıştır. II. Pharnakes, Caesar ile doğrudan savaşmak istememiş olsa da Caesar'ın son derece hızlı ve kararlı ilerleyişi çatışmayı kaçınılmaz hâle getirmiştir. İki ordu arasındaki savaş günümüzde Türkiye sınırları içerisinde yer alan Tokat ilinin Zile ilçesi yakınlarında gerçekleşmiştir. Antik kaynaklarda bu yerleşim "Zela" adıyla anılmaktadır.

Zela, coğrafi konumu itibarıyla askerî açıdan stratejik bir noktada yer almaktaydı. Bölgenin doğal savunma avantajları Pontus Kralı II. Pharnakes için güvenli bir mevzi oluşturuyordu. Buna rağmen Julius Caesar, MÖ 47 yılında Anadolu'ya ulaştığında kapsamlı ve uzun süreli bir savaş hazırlığı yapmadan Zela civarına ilerlemiştir. Caesar'ın ordusu sayıca Pontus kuvvetleriyle tam anlamıyla dengeli olmamasına rağmen onun hızlı karar alma yeteneği ve etkili taktikleri savaşın seyrini

kısa sürede belirlemiştir. Antik kaynaklara göre Zela Muharebesi yalnızca birkaç saat içinde sonuçlanmış, Pharnakes'in kuvvetleri ağır bir yenilgiye uğrayarak dağılmıştır. Roma ordusu Pontus güçlerini kesin bir bozguna uğratmış ve böylece Anadolu'daki Pontus direnişi tamamen sona ermiştir. Bu zaferin hızı ve kesinliği Caesar'ın askerî dehasını açık biçimde ortaya koymuş, onu Antik Çağ'ın en seçkin komutanlarından biri hâline getirmiştir. Zela Muharebesi yalnızca taktik bir başarı değil Roma ile Pontus Krallığı arasında yaklaşık yüzyıldır süregelen çatışmaların da son aşamasını temsil etmiştir. Zela'da kazandığı bu hızlı ve kesin zaferin ardından Julius Caesar, Roma Senatosuna son derece kısa fakat etkili büyük bir mesaj göndermiştir. Bu mesaj zaferi yalnızca üç kelimeyle özetlemektedir: "Veni, vidi, vici." (Geldim, gördüm, yendim.)

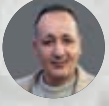
Antik dönemin en bilinen ve en etkili ifadelerinden biri olan "veni, vidi, vici" Anadolu topraklarında Tokat ilinin Zile ilçesinde söylenmiştir. Bu söz yalnızca Roma tarihine değil dünya tarihine de damgasını vurmuş, Anadolu'nun küresel tarih sahnesindeki belirleyici rolünü açık biçimde ortaya koymuştur. Zela Muharebesi vesilesiyle Tokat coğrafyasında dile getirilen bu ifade Türkiye topraklarının tarih

boyunca yalnızca bir geçiş alanı değil aynı zamanda dünya tarihini şekillendiren olayların merkezi olduğunu göstermektedir. Böylece Anadolu'nun kültürel ve tarihsel zenginliği yerel bir olay üzerinden evrensel bir anlam kazanmıştır. "Veni, vidi, vici" sözü yüzyıllar boyunca tarih, edebiyat ve popüler kültürde yaşamaya devam etmiştir. Günümüzde Roma'yı ziyaret edenler bu ifadeye sanat eserlerinde, yazıtlarda ve tarihsel anlatılarda sıkça rastlayabilmektedir. Ayrıca bu söz birçok edebî eserde, tarih çalışmasında ve akademik yayında referans olarak kullanılmaktadır. Tokat'ın Zile ilçesi ise bu tarihsel mirası günümüze taşıyan önemli merkezlerden biri hâline gelmiştir. Zela Muharebesi ile özdeşleşen "veni, vidi, vici" ifadesi, Zile'nin kültürel simgelerinden biri olarak benimsenmiştir. Zile Belediyesi 2000'li yılların başında bu ifadeyi marka olarak tescillemiş ve şehir bu tarihsel miras üzerinden tanıtılmaya başlanmıştır. Günümüzde söz konusu ifade sloganlarda, kitaplarda, filmlerde, ticari ürünlerde ve reklam kampanyalarında başarıyı ve hızla elde edilen zaferi simgelemek amacıyla kullanılmaktadır.

Kaynaklar

1. Belge, H. (2019). Avusturyalı asker ve tarihçi Georg Veith'in Zela Savaşı hakkındaki incelemesi üzerine düşünceler. Sosyal Bilimler Dergisi (The Journal of Social Sciences)
2. Tokat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024, 14 Kasım). Zile: Zela Savaşı. 15 Ağustos 2020 tarihinde kaynağından arşivlenmiştir. Erişim tarihi: 14 Kasım 2024
3. Morstein-Marx, R. (2021). Julius Caesar and the Roman People. Cambridge: Cambridge University Press

Abdullah KAYA
Uzman Öğretmen
Nazilli E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu

18 MART 1915 Çanakkale

“Bombasırtı Olayı (14 Mayıs 1915) çok önemli ve dünya harp tarihinde eşine rastlanması mümkün olmayan bir hadisedir. Karşılıklı siperler arasındaki mesafe 8 metre yani ölüm muhakkak. Birinci siperdekilerin hiçbiri kurtulmamacasına şehit düşüyor. İkinci siperdekiler yıldırım gibi onların yerine gidiyor. Fakat ne kadar imrenilecek bir soğukkanlılık ve tevekkülle biliyor musunuz? Bomba, şarapnel, kurşun yağmuru altında öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor ve en ufak bir çekinme bile göstermiyor. Sarsılma yok okuma bilenler Kuran-ı Kerim okuyor ve cennete gitmeye hazırlanıyor. Bilmeyenler ise Kelime-i Şahadet getiriyor ve ezan okuyarak yürüyorlar. Sıcak cehennem gibi kaynıyor. 20 düşmana karşı her siperde bir nefer süngü ile çarpışıyor. Ölüyor, öldürüyor. İşte bu Türk askerindeki ruh kuvvetini gösteren, dünyanın hiçbir askerinde bulunmayan, tebriğe değer bir örnektir. Emin olmalısınız ki Çanakkale muharebelerini kazandıran bu yüksek ruhtur.”

H. Atatürk

Yıl 1915 ÇANAKKALE

I. Dünya Savaşı'nın en dehşetli en kanlı çarpışmalarının yaşandığı yedi Çanakkale. Bir savaştan öte bir mekândan ötesiydi Çanakkale. İslam dünyasının son kalesinin ölümüne var olma mücadelesiydi Çanakkale.

Tarih boyunca karşı karşıya gelen hilal ile haçın savaşı, zalimler ile mazlumların savaşı, varlıkla yokluğun ölümüne çarpışmasıydı. Türk askerinin tüm dünyaya insanlık

dersi verdiği yer idi Çanakkale.

Bir muazzam savaş düşünün küçük bir kara parçasında yüz binlerce askerın ölümüne soluksuz savaştığı. Bir savaş düşünün sadece Türk milletinin değil tüm İslam dünyasının kaderinin bu savaşa bağlı olduğu.

Bir savaş düşünün tarih sahnesine çıktığı günden beri bağımsız olan bir millete vurdurulmak istenen esaret zincirine karşı onun insanüstü mücadelesinin olduğu. Bir savaş düşünün milyonda bir olma

olasılığı olan havada mermilerin çarpışarak iç içe geçtiği, denizin kana boyandığı, metrekareye altı bin merminin düştüğü bir savaş meydanı.

Çanakkale'ye; Anadolu'dan, Rumeli'den, Kafkasyadan koşan binlerce vatan evladını düşünün. Anadan, yardan, serden her şeyden vazgeçerek vatanın bağımsızlığı için canını feda eden yüz binlerce kahraman vatan evladını düşünün. Gölgesinde huzurla yaşadığımız vatanımızı,

bayrağımızı, istiklalimizi düşünün. Aldığımız nefesi, yürüdüğümüz ve gezdiğimiz kutsal vatanımızın mübarek topraklarını düşünün. Çanakkale’de bizler için her şeyini feda ederek ölüme tebessümle koşan kahraman Mehmetçüğimizin bizlere sunduğu bu kutsal vatani düşünün. Onlar olmasaydı bizlerinde var olmayacağını düşünün.

Çanakkale’yi, bağrında barındırdığı yüz binlerce şehit Mehmetçüğümüzle bizleri bugüne nasıl getirdiğini düşünün. Hayatınızda Çanakkale’ye hiç gitmemişseniz bile bir dakikalığına da olsa gözlerinizi kapatıp orada olduğunuzu düşünün. Geçmişe yolculuk yaparak Çanakkale Savaşında olduğunuzu düşünün, patlayan binlerce şarapnel parçalarını, milyonlarca mermi sağanağı altında siperlerde aç susuz günlerce savaşılan askerlerden biri olduğunuzu düşünün. Lütfen düşünün! Bir saniye de olsa bu kutsal vatanın hangi şartlar altında kurtarıldığını düşünün. Çanakkale’nin üstün ruhunu düşünün. Gireceği çarpışmanın onu hayatından, sevdi-

rinden alıp götüreceğini düşünün ama bunu hiç korkmadan, şarkın o meşhur itaatkârlığıyla karşılayıp vatani için ölüme gülerek giden vatan evlatlarının ruhundaki eşsiz güzelliği düşünün. Çanakkale’nin eşsiz ruhunu düşünün, bize bu kutsal vatani armağan eden bir neslin ruhunda yeşeren vatan sevdasını düşünün.

Özgürlüğün gölgesinde yaşadığımız kimi an mutlu kimi an hüznü hayatınızı düşünün. Çanakkale ruhunun bizi var eden, bizi biz yapan o üstün ruhunun hayatımıza kattıklarını, tarihin sadece geçmiş olmadığını, tarihin seyrinde bize çıkarılacak önemli derslerin olduğunu düşünün.

Tarihimizin parıltılı sokaklarını düşünün, tarihimizde Çanakkale ruhundan izler taşıyan kahramanlık, feragat ve cesaret timsallerini düşünün. Geçmişin geleceğimizi aydınlattığını ve Çanakkale ruhunun bizim bu sonsuz yolculuktaki en büyük kılavuzumuz olduğunu düşünün.

Çanakkale’nin üstün ruhunu düşünün. Savaşta dahi insanlığın kaybedilmediği, yardımseverliğin ve merhametin zirve noktalarını düşmana yaşatan askerlerimizin ruh hâlini düşünün. Yaralı düşman askerini siperine taşıyan, elindeki son lokmasını esir düşman askerlerine verip günlerce aç gezen askerlerimizi düşünün. Kendisi daha ağır yaralı olmasına rağmen sırtında yaralı düşman askerini taşıyan, onu tedavi ettirmeye çalışan ama o esnada kendisi şehit düşen Mehmetçüğimizi düşünün.

Çanakkale’yi düşünün. Çanakkale’nin sadece bir şehir durumundan çıkarak milletimizi var eden o üstün ruha nasıl dönüştüğünü düşünün. Çanakkale ruhunun o topraklarda nasıl filizlendiğini ve bugüne nasıl uzandığını düşünün. Çanakkale Savaşında açan kan çiçeklerinin hangi destansı mücadelelerle günümüzde de açtığını düşünün.

Çanakkale ruhunu düşünün. Sene de bir gün değil düşünebildiğiniz her gün düşünün. Tarihi başarılarla dolu ve dünyaya muazzam bir değer katan Türk milletinin bir evladı olarak ruhunuzda yeşeren Çanakkale ruhuyla her yeni güne aydınlıkla başladığınızı düşünün. Geleceğimizin seyrinin geçmişimizden gelenlerle örülü olacağını düşünün.

Tarihimizin derinliklerinde yaşanan, onca kahramanlık destanlarının ardında yatan o üstün ruhu anlamamız ve o üstün ruhu her günümüze taşımamız gerekliliğini düşünün. Asıl olanın tarihimize, bu üstün ruha bakıp yarınımızı şekillendirmek olduğunu düşünün. Çanakkale’nin üstün ruhunu düşünün. Bu ruhla yarınımızı aydınlattığımızı, bizden sonra gelecek nesle bu üstün ruhu aşılayarak bizi biz yapan değerlerimizle geleceğe aydınlıkla yürüdüğümüzü düşünün.

Şakir ÖZALP
Denetimli Serbestlik Memuru
Kayseri Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

ŞİİR

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ

*Mehmetçiğin nefesi rüzgâr olmuştu bayrağı dalgalandıran,
Bir vatan aşığıydı “Size ölmeyi emrediyorum!” diye haykıran,
Öyle kutsal bir bayrak ki şehitlerin mübarek kanıyla sulanan,
Birlik beraberlikti Çanakkale’yi anlamlı kılan.*

*Dünyanın kader savaşında onlarınki gibi değildi topumuz tüfeğimiz,
Ama vardı aşkımız, coşkumuz, iman dolu kalbimiz,
Öyle topraklardı ki bu eş, ana baba, çocuk demeden ruhumuzu ektiğimiz.
Türk’ün şanını, gücünü tüm dünyaya gösterdiğimiz*

*Düşman “Bitti bu iş!” dedikçe Türk tekrar can buluyordu.
Bombalar atılıyor, göz gözü görmüyordu.
Ne fark ederdi ki vatan aşıkları “Allah Allah” nidalarıyla cennete koşuyordu.
Şunu bilelim ki bu canlarımız onlarla var oluyordu.*

*Seyit Onbaşı’nın çok çok büyük bombayı kaldırdığı,
Nusret Mayın Gemisinin düşmanı bozguna uğrattığı,
Atamızın saatine isabet etmesiyle öldürücü şarapnelin boşa çıktığı,
Sanki gökyüzünden meleklerin savaşa karıştığı bir zaferdi Çanakkale.*

*Ne güzeldir vatanım havasıyla, suyuyla, taşıyla, toprağıyla,
Aldığın nefes huzurdur ezanıyla, bayrağıyla,
Gurur duyarız her zaman Çanakkale Zaferi’nin anlamıyla,
Yaşarız bu dünyayı bu aşkla bu sevdıyla.*

*Belki de her şehit gözlerden damla damla akan yaştı,
Alınan her nefesti, kalpteki her atıştı,
Onlar pes edeceğimizi sanmıştı,
Çanakkale geçilmez diye tüm ülke şahlanmıştı!*

Gökhan SÜREN

Hükümlü

Bergama M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

ŞİİR

18 MART ÇANAKKALE ANISINA

*Bütün cihanı nakış nakış edip işlesem
Alıp da yolları önüme durmadan gitsem,
Çeşit iklimin havasını içime çeksem
Yine de senden ayrı olamam Çanakkale'm*

*Mazini nesillere aktarıp her an övsem
Ciltlere sığmayan utkunu dillere döksem,
Yedi kandili indirip de önüne sersem
Yine de anlatamam seni ey Çanakkale'm*

*Vatanın gururu, milletin onuru tek neşem
Baharın gülünü alıp toprağına eşsem,
Denizinde dalga olup kıyılarına gelsem
Yine de benzerini bulamam Çanakkale'm*

*Nice kanlı cenklere şahitlik etti gölgen
Azgın bir çağlayan oldu, o soluyan öfken,
Ölümsüz adın ile tarihe yazılırken
Yine de seni kimseye sormam Çanakkale'm*

*Düşmanlar etrafını sarıp dizilirken
Ulusun yüzünde bir tebessüm belirirken,
Top tüfek sesleri bir bir içine girerken
Yine de korktuğumu diyemem Çanakkale'm*

*Yiğitleri bağrında büyütüp yetiştiren
İstiklal kararından kesinlikle dönmeyen,
Hanesinde tek bir ışık bile sönmeyen
Kahramanların yurdu ey şanlı Çanakkale'm*

*Conkbayırı, Kirtetepe, Seddülbahir cephem
Yağan yağmurlarda kanla kemik aktı derem,
Yaralarda cerehat, bedenlerdeyse verem
Şanlı ecdatların yattığı yerdir Çanakkale'm*

*Cesaretiyle vatanına hizmet eden
Taarruzda düşmanları geriye püskürten,
Gönderde ay yıldızlı al bayrağı yükselten,
Alplerin tarih yazdığı kenttir Çanakkale'm*

Dr. Burçin IŞİM

Denetimli Serbestlik Müdür Yardımcısı
Bakırköy Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

1912 YILI DEPREMİ EDİRNE VİLAYETİNDEKİ KAMU BİNALARI VE HAPİSHANELER-2

Bir önceki sayımızda depremin nasıl olduğundan bahsetmiştik. 1912 yılında gerçekleşen bu deprem 7,4 şiddetinde olmuş ve Marmara Bölgesindeki bir çok yerleşim yerine ciddi zararlar vermişti.

Mürefte merkezde 950 evden sadece 50 ev kurtulabilmişti. Hora köyündeki 600 hanenin tamamı kullanılamaz hâle gelmişti. 500 haneli Ganos'un tamamı yıkılmıştı. Uçmakdere'de 250 evden 150'si hafif hasarlı olarak kurtulmuştu. Milan köyündeki 250 evin tamamı çökmüştü. Kraspa köyündeki 200 hanenin tamamı yıkıldığı gibi çıkan yangın dolayısıyla hiçbir eşya da kurtulamamıştı. Platonos, Klamiç, Mürsel, Papa, Yörgüç köyleri tamamen yıkılmıştı.

Çanakale Belediye Başkanlığından yapılan açıklamaya göre, Çanakale'de ahşap binalar hafif surette zarar görmüşken kârgir binaların tamamı harap bir hâle gelmişti. Bazı yerler yarılmış, sular fişkırmıştı. Mahalleler yıkıntı ile doluydu.

Neva vapuru kaptanı, Amroliptos gazetesine Çanakale'de gördüğü manzarayı şu şekilde anlatmıştı: "Dün sabah Çanakale'den geçtik de şehrin manzarası pek müthiş idi. Büsbütün sahil o güzel binaları

ile sıhhiye dairesi, liman riyaseti, (başkanlığı) rüsumat, (vergi dairesi) Avusturya ve Yunanistan konsolohaneleri enkaza mübeddel (değişme) olmuştu."

Tekirdağ'da camilerden biri yıkılmış diğeri ise harap olmuştu. Bütün camilerin minareleri yıkılmıştı. 14 hane, 6 dükkân, 1 han, 1 kilise ve şehrin saat kulesi münhedim olmuştu. Ziraat Bankası, hapishane, hamam, 3 fırın, 29 hane ve 6 dükkân oturulamayacak derecede harap olmuştu.

Çorlu'daki hasar doğrudan doğruya zelzelenin neticesi olarak değil zelzeyi müteakip zuhur eden yangın üzerine vuku bulmuştu. Depremde yalnız yeni inşa edilen bir hane yıkılmıştı. Fakat yangında 176 adet hane ve dükkân tamamen yanmıştı. Yangın nüfusça zayıya sebebiyet vermemiş ve muhterik olan hanelerin oturanları alelacele birkaç kat elbise alarak kurtulmuşlardı. Yalnız Musevilerin zayıya yanan haneler yüzünden 30.000 ve dükkanlar içindeki emtiadan dolayı 50.000 lira olarak tahmin edilmekteydi. Yanan mahalle Çorlu'nun en güzel ve en ziyade ticaretgah mahallesiydi. Yangın, deprem sonrasında Mustafa Efendi'nin bakkal dükkanının içindeki kibrit kutusunun

ateş almasından meydana gelmişti. Ateşi görenler mağaza kapılarını cebren açmışlar ise de şiddetle esen rüzgâr alevlerin büyümesine neden olmuştu.

Balıkesir Erdek ilçesinde hükümet dairesi ve yeni yapılan Rum mektebi duvarları ile Çarşı Camisi'nin minaresi zarar görmüştü. 3 dükkân yıkılmıştı. Avlonya (Harmanlı) köyünde 24 hane ve mağaza, bir fırın, bir değirmen tamamen, kilisenin yalnız duvarları yıkılmıştı. Gönen kazası merkezinde Kurşunlu Cami-i Şerifinin minaresinin bir kısmı ve Çarşı Cami şerefi sakfının (dam, çatı, tavan) bir ciheti ve matbah bacaları (yemek pişirilecek yer) sükül ettiğii ve Balya ve Edremit kazaları ile Hort (Yazlık köyü) nahiyesinde bazı hanelerin matbah baca ve duvarlarını yıkmıştı. Ayvalık'ta 3 hane kısmen 10 hane tamamen yanmıştı.

Deprem, Kirmasti (Mustafakemalpaşa ilçesi) ile köylerinde şiddetli surette his olunarak kasabada birçok hanelerde ufak tefek hasarlar oluşmuştu. Birtakım duvarlar çatlamış ve bazı bacalar yıkılmıştı. Kasaba etrafında birkaç mahallede sular çıkmıştı. Limni Adası'nda birçok evde hasar vardı.

Gelibolu Mutasarrıflığı ile Keşan

Kaymakamlığından verilen malumata göre Gelibolu'ya tabi Bayır köyünde 400 haneden 350'sinin kısmen harap ve kısmen münhedim olduğu, 17 yaşında bir kızın enkaz altında kalarak vefat ettiği, 5-6 kişinin mecruh olduğu, hayvanca telefatin külli bulunduğu, Keşan kazasında merkez jandarma süvari ahırının harap olduğu, zabitan odasının bölme duvarının çatladığı, Kısıkkaya, İbrice karakollarıyla Erikli karakolu ittihaz edilen cami odasının cami ile birlikte münhedim olduğu Karatepe, Yayla, Seydi, Kadı, Mahmut ve Mavroz köylerinin cami, mektep ve kilise gibi binaları dahil olduğu halde bütün mevcudesi tamamen denecek derecede yıkıldığı, Köseelli, Koruklu ve Danışment köylerinin mektep ve cami hanelerinden bir kısmı ve Çeltik ve Siğilli köylerinin kilise ve değirmenlerinden büyük kısmının münhedim olduğu bildirilmiştir.

Deprem, Edirne merkezde de etkili olmuştu. Edirne'de 20 cami-i şerif ile bazı binalar az çok hasar almış ve yangın kulesi tehlikeli surette zarar görmüştü. Sultan Murat Han Hazretlerinin Edirne'de üç şerefeli namıyla maruf cami-i şerifinin orta kapısı üzerindeki kömürler ayrılmış ve taşlar yere düşmüştü. Firdevs-i Aşiyân Çelebi Sultan Mehmet Han Hazretlerinin Cami-i Şerifleri mihrabı üzerindeki kubbe çatlamıştı. Sultan Selim Cami-i (Selimiye) Şerif kubbelerinin bazı mahallerinden sıvalar düşmüştü. Küfeciler içindeki cami-i şerif minaresinin şerefeden yukarı kısmı tamamen çökmüştü. Darus-siyade Mahallesindeki Fazlullah Paşa Cami-i Şerifi minaresi şerefesinin kapısı zedelenmişti. Kadı Bedrettin Cami-i Şerifi kapısı üzerindeki kömürler ve etraf duvarları harap olmuştu. Süle Çelebi Cami-i Şerifi minaresinin şerefeden yukarı kısmı tamamen yıkılmış, caminin bazı mahalleleri harap olmuştu. Hoca Bali Cami-i Şerifi minaresi çatlamış ve şerefeden taşlar düşmüştü. Belediye civarındaki Fazlullah Paşa Cami-i

Şerifi minaresi tehlikeli surette harap olmuştu. Cami-i şerifin kubbesi birçok yerden çatlamıştı. Laleli Evveli Medresesi duvarı çatlamış ve bacaları sükût etmişti. Kadıasker Esat Paşa Cami-i Şerifi duvarları dahil haricen çatlamıştı. Üsküfçü Hızır Cami-i Şerifi minaresinin şerefeden yukarı kısmı yıkılmıştı. Mahmutpaşa Cami-i Şerifinin minaresi ile etraf duvarlarından taşlar yere düşmüştü. Miri Miran Sinan Paşa Cami etraf duvarlarıyla minaresi harap olmuştu. Bekçi Cami-i Şerifinin duvarları münhedim olmuştu. Kuşçu Doğan Cami-i Şerifinin minaresi ile duvarları çatlamıştı. Karabulut İbrahim Bey Cami-i Şerifinin minaresinin külahı düşmüştü. Muradiye'de Sarı Cami-i Şerifinin minaresi hasarzedeye olmuştu. Muradiye Cami-i Şerifinin kubbeleri ile minaresi tehlikeli surette zedelenmişti.

Gelibolu'daki deprem adliye binası, polis dairesi, telgrafhane, jandarma dairesi, evrak mahzeni, mekteb-i ibtidaiye, saat kulesi, kütüphane, gümrük, karantina, liman, fener dairesi ve hapishane gibi devlet dairelerinin birçoğuna ağır zarar verdi ya da birçoğunun yıkılmasına sebep oldu.

Mürefte Hapishanesi, depremden dolayı kısmen yıkıldı. Lüleburgaz Hapishanesi ise büyük bir tahribata uğradı. Gelibolu Hapishanesi kullanılamaz hâle geldi ve birçok mahkum göçük altında kaldı. Buradaki mahkumlar ilk saatlerde sahil bölgesine sevk edildiler. Hatta gece güvenliğinin sağlanması hususunda Gelibolu Mutasarrıflığı 10 adet lüks lambayı Dahiliye Nezaretinden talep etti. Ancak mahkumların dışarıda kalması mümkün olmadığından başkaca bir binada mevcut olmadığından sonraki günlerde benzerine pekte rastlanmayan oldukça ilginç bir yöntem bulundu. Bölgede bulunan bir mağara geçici hapishane olarak hazırlandı. Hatta depremden bir ay sonra geçici hapishane olarak kullanılan bu mağarada gardiyanlarla birlikte ilamât

ve kayıt defterlerinin muhafazası ile yapılacak iki baraka için para talep edilmişti. Daha sonra burada bulunan mahkumlardan 60'ının Giresun Vapuru ile İstanbul'a sevk edilmesine karar verildi.

Edirne'deki Umum-ı Hapishane için yapılan tetkikatta hapishanenin oldukça eski olduğu depremle birlikte kapı, pencere ve duvar köşelerinde çatlaklar olduğu rapor edildi.

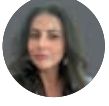
Tekirdağ Hapishanesi depremden dolayı kullanılamaz hâle geldi. Burada bulunan 93 mahkûm askeri kuvvetlerin nezaretinde başka hapishanelere sevk edildiler. Depremden sonra Dahiliye Nezaretine, Edirne vilayetine gönderdiği yazıda Tekirdağ Hapishanesindeki mahkumların muhafaza altında bulundurulmasını, bir saat bile tehlike altında kalmalarının uygun olmaya-çağından mahkumların kısım kısım merkez ve mülhakattaki hapishanelere sevkini sağlanmasını istedi.

Edirne Valisi Halil Bey, Dahiliye Nezaretine gönderdiği telgrafta depremden sonra Tekirdağ Hapishanesinin duvarlarının çatladığını ve kısmen döküldüğünü anlattı. Tehlikeli bir durumda olan hapishanenin içindeki mahkumların ise heyecanlı bir hâlde dışarıya çıkmak istediklerini, bu durum karşısında hapishanenin tamiri tamamlanana kadar mahkumların başka hapishanelere sevkini valilikçe sağladığını, hapishanenin tamiri için gerekli olan 3.000 kuruşun çok acil gönderilmesini istedi.

Edirne Valisi daha sonra gönderdiği yeni bir telgrafta Gelibolu ve Tekirdağ Hapishanelerindeki mahkumların güvenli yerlere nakledildiğini bildirerek hapishanelerin tamiri için 8.000 kuruşun gönderilmesini talep etti.

Kaynaklar

- 1.Devlet Arşivleri Başkanlığı
- 2.İkdam gazetesi

Sıdıka AKMAN
Denetimli Serbestlik Müdür Yardımcısı
Çanakkale Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

İnsanlık tarihinin en etkileyici bilinmezlerinden bazıları şunlardır: İlk insanlar ne zaman konuşmaya başladı? Doğadaki nesnelere nasıl isimlendiriyorlardı? Bu kadar farklı ülkede bu kadar çok dil nasıl ortaya çıktı?

İletişim, insanoğlunun toplumsal yaşama katılmak için kullandığı en önemli araçlarından biridir ve insanlığın başlangıcından beri vardır. Dil ve sözel iletişim, insanı diğer canlılardan ayıran en belirgin özelliklerdir. İletişim, bilgi ve düşünceleri karşı tarafa aktarma sürecidir. Yaşamı sürdürmek ve sosyal ilişkileri düzenlemek için fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak için gereklidir. Bu sürecin temelinde belirli kurallara sahip sembollerden oluşan dil bulunur. Dil; yazı, işaret veya resim gibi sembolleri kullanarak duygu, düşünce, istek ve deneyimlerin paylaşılmasını sağlar. Konuşma ise dilin sesli biçimde ifade edilmesidir.

Dillerin kökenini farklı yönlerden araştıran birçok bilim insanı, dillerin bir Afrika dili ya da dillerinden türemiş olacağı görüşünü savunmaktadır. Bu bağlamda geçmişte insanların nasıl yaşadığını ve ilk dillerin nasıl ortaya çıktığını anlamak için yalnızca bilimsel dil verilerinden değil antropolojik ve arkeolojik bulgulardan da yararlanılmaktadır.

Dünya üzerinde konuşulan 7.159 dilin yaklaşık %60'ı tropikal orman kuşaklarında yer alıyor. Bu kuşaklardan biri Afrika'da diğeri ise Asya'nın güneyinde karşı kısmında bulunan tropikal bölgededir. Dilsel çeşitliliğin en zengin olduğu yer ise Papua Yeni Gine'dir. Yaklaşık 7 milyon insanın yaşadığı ülkede 830 farklı dil konuşulmaktadır.

Efsanelerde Dilin Kökeni

Bilimsel çalışmalar öncesinde insanlar bu gizemi efsaneler ve mitlerle açıklamaya çalışmış, dil üzeri-

ne düşünmüş, gözlemler yapmış ve bazı yargılara varmıştır. Hatta dilin insanlara Tanrı tarafından hediye edildiği görüşüne dayanan efsaneler vardır. Babil Kulesi, yeryüzündeki ulusların ve onların konuşmakta olduğu binlerce dilin nasıl ortaya çıktığıyla ilgili bir inanış unsurudur. İnsanlar, yaratıcıya ulaşmak ve ona daha yakın olabilmek için uyum içerisinde ve büyük bir istekle göğe yükselen bir kule inşa etmeye girişmişlerdir. Kule çok geçmeden yükselmeye başlamış ve ona cismen ulaşmaya çalışan insanlara kızan yaratıcı, kuleyi inşa eden her insana ayrı bir dil vermiş ve onları dünyanın dört bir tarafına savurmuştur. İnsanlar birbirleriyle anlaşamadıkları için kulenin yapımı da durmuş ve böylece dünya üzerinde çok sayıda ulus ve bu uluslara ait binlerce dil türemiştir.

İslami kaynaklarda ise Hz. Âdem'e varlıkların isimlerinin öğretilmesi, dilin ilahi bir bilgi olarak insanlığa verildiği düşüncesini temsil eder. Allah, Hz. Âdem'e yarattığı bütün varlıkların isimlerini öğretmiştir. Hz. Âdem bu bilgileri çocuklarına aktarmıştır. Onun vefatından sonra nesilleri yeryüzünün farklı bölgelerine yayılmış ve her topluluk zamanla kendine özgü bir dili benimsemiştir. Böylece her bölgede tek bir dil yaygınlaşmış diğer diller ise anlaşılmaz hâle gelmiştir.

Yunan mitolojisinde ise tanrıların habercisi Hermes, insanlığa farklı diller getiren Tanrı olarak bilinir. Hermes babası Zeus'a nispet yapmak için konuşulan dili çeşitlendirerek farklı milletlerin oluşmasını sağlar.

Bu mitler bilimsel olmaktan uzak olsa da insanın dilin kökenine dair duyduğu derin merakın evrenselliğini gösterir. Mitolojide bir ceza olarak karşımıza çıkan dil aslında insanı insan yapan ve diğer canlılardan ayıran en büyük yeteneğimizdir.

Dilek DEREBAŞI
İnfaz ve Koruma Memuru
Karabük T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

1990'lı yıllar Türk futbolunun belki de en unutulmaz dönemlerinden biriydi. Rekabet, dostluk ve sahadaki mücadelenin ön planda olduğu yıllardı. Tribünlerde coşkunun, ekran başında heyecanın doruğa çıktığı, yıldızların parladığı ve unutulmaz anların yaşandığı bir dönemdi o yıllar.

Beşiktaş'ın Altın Çağı: "Metin-Ali-Feyyaz"

1990-1992 yılları arasında Beşiktaş, Gordon Milne yönetiminde üst üste 3 kez şampiyon oldu. O yıllar, "Metin-Ali-Feyyaz" üçlüsünün Türk futboluna damgasını vurduğu dönemdi. Beşiktaş tarihinin en unutulmaz karşılaşmalarından biri ise 1989-90 sezonunda yaşandı. Si-

yah-beyazlılar, Adana Demirspor'u tam 10-0 mağlup ederek Süper Lig tarihinin en farklı skoruna imza attı.

1996: Fenerbahçe'nin Unutulmaz Şampiyonluğu

1995-96 sezonu, Süper Lig tarihinin en dramatik hikâyelerinden birine sahne oldu. Bitime iki hafta kala Trabzonspor kendi sahasında Fenerbahçe'yi ağırlıyordu. Bordo-mavililer bir puan farkla lider durumdaydı. Ancak o gün Fenerbahçe, Oğuz Çetin ve Aykut Kocaman'ın golleriyle 2-1 kazanarak şampiyonluk yolunda kritik bir virajı döndü. Kalede Rüştü Reçber'in inanılmaz performansı ise maça damga vurdu.

Avrupa Rüzgârı

30 Ekim 1996'da UEFA Şampiyonlar Ligi grup maçında Fenerbahçe, Old Trafford'da Manchester United'a konuk oldu. Karşılaşmanın 78. dakikasında Emil Kostadinov'un ortasında Elvir Boliç'in attığı golle Fenerbahçe 1-0 öne geçti ve kalan dakikalarda savunmasını başarıyla koruyarak maçı bu skorla kazandı. Bu galibiyet sadece bir deplasman zaferi değil, aynı zamanda Manchester United'ın Avrupa kupalarında kendi sahasında yaklaşık 40 yıldır süren yenilmezlik serisinin sona ermesi anlamına geliyordu ve Fenerbahçe tarihinin Avrupadaki en unutulmaz başarılarından biri olarak hafızalara kazandı.

90'ların sonuna doğru sahneye yeniden Galatasaray çıktı. Fatih Terim yönetiminde sarı-kırmızılılar, 1996-2000 yılları arasında tam 4 kez üst üste şampiyon oldu. Bülent Korkmaz'ın kaptanlığında Hasan Şaş, Ümit Davala, Tugay Kerimoğlu gibi milli yıldızları barındıran kadro George Hagi, Popescu ve Claudio Taffarel gibi dünyaca ünlü isimlerle birleşince ortaya efsane bir takım çıktı. Bu ekip sadece Türkiye'de değil Avrupada da Galatasaray adını altın harflerle yazdırdı.

90'lı yıllar futbolun ruhunun en saf hâliyle yaşandığı, saha içinde ve dışında unutulmaz hikâyelerin yazıldığı yıllardı. Bugün hâlâ dillerde dolaşan efsane goller, unutulmaz maçlar ve futbolcular o dönemi ayrıcalıklı kılıyor. Kısacası 90'larda futbol bir oyun değil bir tutku ve hayatın kendisiydi. Bir dönemin ruhu şifresiz televizyon kanalında ve TRT radyosunda bir topun peşinde böyle heyecanlandı.

Bir sonraki bölümde 90'ların ekranlarına, televizyon dizilerinin samimiyetine uzanacağız. O yılların renkli karelerinde buluşmak üzere. 90'lara selamla, hoşça kalın...

Kaynak:<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/spor/efsane-ses-umit-aktan-artik-artik-yok-o-ani-herkese-yasatmis-ti-schmeichel-degil-butun-michaeller-gelse-1136462>

Ferhat ÇELİKER
Uzman Öğretmen
Van Benetimli Serbestlik Müdürüğü

ULUSLARARASI FUTBOL BİRLİĞİ KURULU

Futbol; milyarlarca insanı yüzyıllardır büyüleyen, sınırları, kültürleri ve sosyal sınıfları aşarak ortak tutkuya sahip taraftarları bir araya getiren bir spordur. Futbolun dünya çapında çok sevilmesi, popüler hâle gelmesi ve bu kadar çok takipçisinin olmasındaki en büyük etkenler; oyunun sadeliği, küresel çekiciliği, taraftarlık duygusu, yaratmış olduğu heyecan ve kültürel bir yönü-

nün olmasıdır. Oyunun heyecanlı olması ve küresel olarak sevilmesi birçok uluslararası organizasyonların yapılmasını sağlamıştır. Bu da futbolu ekonomik yönden küresel bir güce dönüştürmüştür.

Futbol; Avrupa'ya, Güney Amerika'ya ve dünyanın diğer bölgelerine hızla yayıldı. Bu yayılım yerel ve ulusal liglerin gelişmesini sağladı.

20. yüzyılın başlarında uluslararası maçların artması ise ortak (küresel) kuralların oluşturulmasını zorunlu hâle getirdi. Bu alandaki ilk sistemli adım İngiltere'de futbol kurallarının yazılı hâle getirilmesiyle atıldı.

Futbolun heyecanını sürekli olarak dinç tutan en önemli özellik çağa uygun oyun kurallarının gereksinimlere göre güncellenmesidir.

Futbol oyun kurallarının belirlenmesi görevi; İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda futbol federasyonlarının her birinden ikişer temsilcinin 2 Haziran 1886 tarihinde bir araya gelerek oluşturdukları "Uluslararası Futbol Birliği Kurulu"na (IFAB) verilmiştir. IFAB, futbolun oyun kuralları hususunda evrensel karar alma organıdır. Kurulun amacı; FIFA tarafından organize edilen dünya futbolunun faaliyet alanı kapsamında kuralların dünya çapında her yerde aynı şekilde uygulanmasını ve izlenmesini sağlamak, futbolun düzenli ve organize biçimde oynanmasını teminen

“

Futbol; milyarlarca insanı yüzyıllardır büyüleyen, sınırları, kültürleri ve sosyal sınıfları aşarak ortak tutkuya sahip taraftarları bir araya getiren bir spordur. Futbolun dünya çapında çok sevilmesi, popüler hâle gelmesi ve bu kadar çok takipçisinin olmasındaki en büyük etkenler; oyunun sadeliği, küresel çekiciliği, taraftarlık duygusu, yaratmış olduğu heyecan ve kültürel bir yönü olmasıdır.

bu kuralları korumak, derlemek ve gerektiğinde güncellemektir.

IFAB, ilk kuralların belirlenmesinden bu yana pek çok kural değişikliği yapmıştır. En fazla düzeltilmeye maruz kalmış kural ofsayttır. Kuralın orijinalinde oyuncu topun önündeyse ofsayt pozisyonu sayılmaktadır. Günümüzde ise bu kural çok değişmiş ve 2026 yılı toplantısında oyuncunun vücudunun tamamının önde olması şeklindeki değişikliği gündeme gelmiştir.

Kale alanı maçlarda ilk defa 1869 yılında ortaya çıkmıştır. Bunu 1872 yılında köşe vuruşları takip etmiş ve ilk penaltı vuruşu ise 1891 yılında verilmiştir. Penaltı vuruşları 1902 yılına kadar kaleden 11 metre uzaklıktaki herhangi bir noktadan kullanılabilirdi. IFAB 2026 yılında penaltı atışları üzerinde birkaç kural değişikliğini uygulamalı olarak test etmektedir. 1912'de kalecilerin ceza sahasının dışında topa dokunmalarının yasaklanması atılan gol sayısının artmasına sebep olmuştur ve 1920 yılından bu yana ise oyunculara taç atışından ofsayt verilmemektedir.

İtalya'da gerçekleşen 1990 FIFA Dünya Kupasının ardından duyurulan kalecilerin kasıtlı geri paslara elle müdahale etmesini yasaklayan kural değişikliği, 1998 yılında arkadan yapılan ciddi müdahalelere kırmızı kart verilmesi, kale çizgisi teknolojisi ve ilave yardımcı hakemlerin kullanılması

ve son olarak "VAR" uygulamasına geçilmesi oyunda adaleti sağlamaya yönelik atılan adımlardır.

2026-2027 sezonu için yapılan toplantı sonrasında futbolcuların zaman geçirmelerini önlemek ve tempo kesintilerini azaltmak için kalecilerin topu çok uzun süre tutması, taç atışları ve kale vuruşlarına geri sayımın da yer aldığı önlemler görüşülmüştür. Tedavi için sahadan çıkan oyuncuların belirli süre sonra geri dönmeleri teklif edilirken değişiklik sırasında futbolcuların 10 saniye içinde sahayı terk etmeleri üzerinde anlaşılmuştur. Ayrıca oyunda adaleti sağlamak adına VAR müdahalesinin gol, penaltı, doğrudan kırmızı kart, hatalı sarı kart sonucu verilen kırmızı kartlar, sarı ya da kırmızı kartın yanlış takıma gösterilmesi, yanlış verilen kornerin gözden geçirilmesi önerisinde de bulunulmuştur.

IFAB, kurulduğundan bu yana oyunu ve onu oynayanlarla izleyenlerin zihniyetini istikrarlı biçimde dönüştürürken oyunun heyecanını da korumayı başarmıştır.

Kaynaklar
1. TRTSPOR
2. Türkiye Futbol Federasyonu

Ersin KAYA

İnfaz ve Koruma Memuru
Ereğli (Konya) T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

BAYRAK KANATLI ÇOBANALDATAN

Güneş, ufukta usulca kaybolurken gökyüzünde beliren bazı silüetler zihnimizi zorlayacak kadar sıra dışıdır. Akşam karanlığı çöktüğünde gökten süzülen iki küçük uçurma veya rüzgârda uçuşan siyah kurdeleler görürseniz şaşırmayın. Karşınızdaki canlı, yaratılışın en şaşırtıcı örneklerinden biri olan bayrak kanatlı çobanaldatandan başkası değil. İnsan geceye bu kadar yakışan bir zarafeti gördüğünde tabiatın tesadüflerle değil ince ince işlenmiş bir nizamla var edildiğini bir kez daha idrak ediyor.

Gökyüzüne Uzanan Flamalar

Kuş dünyasının bu ilginç üyesi gündüzleri gizlenmeyi tercih eder. Kurumuş yapraklar, ağaç kabukları ve toprakla o kadar kusursuz bir uyum içindedir ki üzerine basmadan onu fark etmeniz imkânsızdır. Fakat asıl mucize, üreme mevsimi geldiğinde erkeklerin kanatlarından uzanan o meşhur “bayrak” tüylerinde gizlidir. Kanat uçlarından çıkan ve boyu bazen kuşun gövdesinden daha uzun olan bu iki ince tüy ona emsali olmayan bir görünüm kazandırır. Bu tüyler aerodinamik yapıyı bozmadan seri manevralar yapmasına izin verir. Tüylerin her

bir santimetresi üzerine düşünül-
müş bir mühendislik harikasıdır. Genelde açık arazileri, çalılıkları ve bozkır benzeri düzlükleri kendine mesken tutan çobanaldatan, gündüzleri toprağın kucagında dinlenip geceleri gökyüzünün hâkimi olmayı tercih eder.

Minik Görünümlü Kocaman Bir Ağız

Gelelim bu dostumuzun nasıl geçindiğine. Küçük, minicik bir gagası olduğunu sanıyorsanız çok yanılıyorsunuz. Ağzını açtığı anda ortaya çıkan devasa genişlik havayı süzmek için tasarlanmış bir ağzı görevi yapar. Gece uçan böcekler, pervaneler ve sivrisinekler için o devasa ağız kaçışın olmadığı bir kara delik gibidir. Karanlıkta böylesine hassas manevralar yapıp avını havada yakalayabilmesi ona bahşedilen muazzam görme yeteneği ve işitme duyusunun bir sonucudur. Üreme konusuna gelince toprağın üzerinde hiçbir yuva malzemesi kullanmadan doğrudan zemine bırakılan iki adet yumurta görebilirsiniz. “Neden yuva yapmıyor?” dersanız, anne kuşun tüylerindeki kusursuz kamuflaj sağlayan desenler yumurtaları korumak için en

Çobanaldatan, tehlikeyi hissettiği an gözlerini bir çizgi hâline getirir ve nefes alışını bile düzene sokarak heykel gibi donar. Eğer bir avcı çok yaklaşırsa aniden o kocaman ağzını açarak garip sesler çıkarır ki bu hamle saldırganın neye uğradığını şaşırmasına yeter. Yaklaşık 8 ile 12 yıl arasında değişen ömürleri boyunca her yıl binlerce kilometre yol kat ederek göç ederler.

güvenli sığınaktan daha etkilidir. Ayrıca toprağın doğal görünümü üzerinde yapılacak bir yuva doğudan yuvayı hedef göstereceğinden yuva yapmak bu canlının gizlenme üzerine kurulmuş yaşam stratejisine ters düşecektir.

“

Kuş dünyasının bu ilginç üyesi gündüzleri gizlenmeyi tercih eder. Kurumuş yapraklar, ağaç kabukları ve toprakla o kadar kusursuz bir uyum içindedir ki üzerine basmadan onu fark etmeniz imkânsızdır. Fakat asıl mucize, üreme mevsimi geldiğinde erkeklerin kanatlarından uzanan o meşhur “bayrak” tüylerinde gizlidir.

Düşmanları Şaşırta Sabır

Doğada savunma sadece kaçmak değildir. Bazen en iyi savunma hiç orada değilmiş gibi davranmaktır. Çobanaldatan, tehlikeyi hissettiği an gözlerini bir çizgi hâline getirir ve nefes alışını bile düzene sokarak heykel gibi donar. Eğer bir avcı çok yaklaşırsa aniden o kocaman ağzını açarak garip sesler çıkarır ki bu hamle saldırganın neye uğradığını şaşırmasına yeter. Yaklaşık 8 ile 12 yıl arasında değişen ömürleri boyunca her yıl binlerce kilometre yol kat ederek göç ederler. Küçük bir canın kıtalar arası bu yolculuğu rotasını şaşırmadan fırtınalara göğüs gererek tamamlaması, o minik gövdeye sığdırılan büyük bir kudretin tecellisidir.

Çobanların Efsanesinden Modern Gözlemlere

Bu canlıya neden “çobanaldatan” dendiğini merak etmişsinizdir. Çobanaldatan ismi, cins adı olan “Caprimulgus” kelimesi, Latince “capra” (keçi) ve “mulgere” (süt emmek) kelimelerinden türetilmiştir. Bu kelimenin kökeni eski bir efsaneye dayanır. Efsaneye göre bu kuşların geceleri süt emen keçileri rahatsız ettiği düşünülürdü. Oysa gerçek bambaşkadır. Hayvanların etrafına toplanan sinekleri ve keneleri temizleyerek aslında sürüye büyük bir hizmette bulunmaktadırlar. İnsanlık tarihi boyunca kimi zaman uğursuz sayılmış kimi zaman ise gecenin koruyucusu olarak görülmüşlerdir. Bugün modern bilim bize gösteriyor ki bu canlılar ekosistemin sessiz dengeleyicileridir.

ridir. Onlara her baktığımızda “O Allah ki, yarattığı her şeyi en güzel bir şekilde yarattı, insanı yaratmaya da çamurdan başladı.” (Secde, 7) ayetikerimesi aklımıza gelmelidir.

Bayrak kanatlı çobanaldatan hakkındaki bazı ilginç bilgiler şunlardır:

- Gagası minik görünse de ağzını açtığı anda kafasından daha geniş bir boşluk ortaya çıkar. Gece uçan böcekleri havada adeta bir elektrik süpürgesi gibi vakumlayarak avlar.
- Çobanlar eskiden bu kuşların keçilerin sütünü emdiğini sanırdı. Oysa onlar sadece hayvanların etrafındaki zararlı sinekleri temizleyerek sürüye hizmet ederler. Yani isimleri tatlı bir yanlış anlaşılmalıdır.
- Geceleri bir ışık yansıdığı anda gözleri tıpkı bir kedi gibi kırmızı parlar. Bu özel retina yapısı zifiri karanlıkta bile en küçük bir pervaneyi fark etmesini sağlar.
- Erkeklerdeki o meşhur “bayrak” tüyleri sadece çiftleşme döneminde ortaya çıkar. Mevsim bitince bu ağır ve uzun tüyler dökülür. Yani zarafet sadece özel bir zaman dilimi için tanımlanmıştır.
- Tehlike anında gözlerini hafifçe yumup donar. Kusursuz tüy desenleri sayesinde bir ağaç dalından veya taştan ayırt edilmesi imkânsızdır. Dokunsanız bile kıpırdamaz.

Kaynaklar

- 1.TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, “Kuşların Kamuflaj Yetenekleri ve Gece Avcıları”, Sayı:542
- 2.Doğa Derneği (dogadernegi.org), “Türkiye ve Dünyadaki Çobanaldatan Türleri Üzerine Gözlemler”
- 3.Türkiye Yaban Hayatı Dergisi, “Caprimulgidae Ailesinin Biyolojik Yapısı ve Davranış Biçimleri”

Baycan ALTINGÜN

İnfaz ve Koruma Başmemuru
Nazilli E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

TRAFİK

Trafikte araç kullanabilmek için yetkili kurumlardan sürücü belgesi (ehliyet) alınması gerekir. Sürücü belgeleri, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı motorlu taşıtlar sürücü kursları aracılığıyla verilmektedir. 2016 yılına kadar alınan sürücü belgeleri daimi nitelikteyken 1 Ocak 2016 itibarıyla Aday Sürücü (Stajyer) Belgesi uygulaması yürürlüğe girmiştir.

Aday sürücülük dönemi birçok yeniliği beraberinde getirmiştir. Hakkında farklı yorumlar yapılan bu sürece baktığımızda, 1 Ocak 2016 tarihinden sonra alınan her sürücü belgesi “stajyer sürücü belgesi”, belge sahibi ise “aday sürücü” olarak adlandırılmaktadır. Adaylık süreci, sürücü belgesinin alınmasından itibaren iki yıl sürer. Sürücü belgelerinin üzerinde “stajyer” ya da “aday sürücü” ibaresi yer almamakla birlikte ilgili kanun ve yönetmeliklerde “aday sürücü” tanımı açıkça düzenlenmiştir.

Peki, aday sürücülüğün getirdiği yenilikler ve faydalar nelerdir?

Aday sürücülük; sürücü belgesini yeni alan vatandaşın iki yıllık süreçte normal sürücülere kıyasla daha sıkı denetim ve kurallara tabi tutularak kurallara uygun sürüş alışkanlığı kazanmasını hedeflemektedir. Bu dönemi, “Ağaç yaş iken eğilir.” anlayışıyla iki yıllık bir alışkanlık kazanma ve olgunlaşma süreci olarak da değerlendirebiliriz.

Adaylık sürecindeki kişiler, bazı farklılıklar dışında diğer sürücülerle aynı haklara sahip olarak trafikte çıkabilir. Seyahatleri bakımından ayrıca bir kısıtlama bulunmamaktadır. Bununla birlikte mevzuatta eski (daimi) sürücü belgesi sahiplerinden farklı olarak aday sürücüler için öngörülen bazı özel hükümler vardır. Stajyer sürücü belgesine sahip kişiler, iki yıllık adaylık sürecini başarıyla tamamlayamazlarsa sürücü belgeleri iptal edilir.

Stajyer sürücü belgesine sahip kişilerin tabi tutulacağı farklı denetimler şunlardır:

- Aday sürücünün, adaylık süresi içinde hız limitlerine uymamaktan toplam üç kez ceza alması,
- Aday sürücünün, adaylık süresi içinde kırmızı ışık ihlali nedeniyle toplam üç kez cezai işleme tabii olması,
- Normal sürücüler için 0,50 promil

olan sınırın aday sürücüler için 0,20 promil olması nedeniyle aday sürücünün bu limitin üzerinde alkollü araç kullanmaktan cezai işlem görmesi,

- Aday sürücünün iki yıl boyunca sağa ve sola dönüşlerde, döner kavşaklarda; yayalara, bisiklet kullanıcılarına veya okul geçitlerinde öğrencilerin geçiş hakkına üç kez riayet etmemesi,

- Aday sürücünün, adaylık süresince kask veya emniyet kemeri kullanmama nedeniyle toplam üç kez cezai işleme muhatap olması,

- Aday sürücünün, uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisinde araç kullanmaktan ceza alması (bir kez yeterlidir),

- Ölümle sonuçlanan bir kazada aday sürücünün asli kusurlu olması,

- Aday sürücünün iki yıllık adaylık süresi içinde toplamda 75 ceza puanına ulaşması.

Bu hâllerde aday sürücünün adaylığı ve stajyer sürücü belgesi iptal edilir. Adaylık süresi tamamlandığında belirtilen kurallara riayet eden sürücülerin adaylığı kendiliğinden sona erer ve kişi normal sürücü statüsüne geçer. Bu süreci başarıyla tamamlayan sürücüler için yıllık ceza puanı 100 olarak yeniden belirlenir ve bu puan her yıl sıfırlanır.

Aday sürücüler için bu kısıtlamaların getirilmesinin temel nedeni kişilerin ilk trafik deneyimi sırasında doğru alışkanlıklar edinmesini ve teoride öğrendiklerini uygulamaya aktarabilmesini sağlamaktır. Trafik kurallarına uymak yalnızca cezalardan kaçınmak için değil kendinizin ve sevdiğiniz hayatınızı korumak içindir. Aday sürücülük dönemi bu bilinci kazanmak için tanınan iki yıllık değerli bir fırsattır. Unutmayalım ki trafikte güvenli sürüş hayatı kurtarır.

Kaynaklar

- 1.<https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2918.pdf>
- 2.https://oogm.meb.gov.tr/meb_ajs_dosyalar/2015_08/27033251_srcadaylar.pdf
- 3.<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150417-3.html>

“Ben size taarruzu emretmiyorum, ölmeyi emrediyorum. Biz ölünceye kadar geçecek zaman zarfında yerimize başka kuvvetler gelebilir, başka komutanlar hâkim olabilir.”

Gazi M. Kemal

Şehrin DEGERleri

Çanakkale Şehitler Abidesi, Gelibolu Yarımadası'nda Mordo Koyu yakınında yer alan ve Çanakkale Savaşları'nda şehadete yürüyen Türk askerlerinin anısına inşa edilen anıtsal bir yapıdır. Projesi, mimarlar Doğan Erginbaş ve İsmail Utkular tarafından hazırlanmış, yapımına 1954 yılında başlanmış ve 1960 yılında tamamlanmıştır. Abide, yaklaşık 41,7 metre yüksekliğe sahip olup dört büyük betonarme sütun üzerine oturtulmuş bir anıt formundadır. Yapının temelinde dayanıklılığı artırmak amacıyla betonarme taşıyıcı sistem kullanılmıştır.

Abidenin bulunduğu alan, hem mimari ölçeği hem de konumu itibarıyla Gelibolu'nun simgesel noktalarından biridir. Anıtın altında yer alan bölümde şehitlerin hatırasını yaşatan rölyefler ve anma alanları bulunmaktadır. Çanakkale Şehitler Abidesi, Türkiye'nin en önemli savaş anıtlarından biri olarak tarihî ve kültürel değer taşımaktadır.

Çanakkale Şehitler Abidesi

DEGER

